

Biuletyn Prawa Karnego nr 12/07

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszczone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Legislacja

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu. Prezentowane są zarówno projekty aktów normatywnych, jak i informacje umożliwiające zapoznanie się z przebiegiem dyskusji wokół tych projektów. W dziale tym przedstawiane są także opinie sporządzane w toku prac legislacyjnych przez upoważnione podmioty.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. Przegląd książek i czasopism

W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

Włodzimierz Wróbel
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego
bsakww@sn.pl

SPIS TREŚCI

1. ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO – IZBA KARNA I IZBA WOJSKOWA.....	5
1.1. UCHWAŁY I POSTANOWIENIA – KZP	5
1.1.1. <i>Sąd pierwszej instancji - organem postępowania wykonawczego, właściwym do rozłożenia na raty kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość orzeczonego przypadku (art. 206 § 1 k.k.w.) .....</i>	<i>5</i>
1.1.2. <i>Koszty przejazdu biegłego własnym samochodem .....</i>	<i>5</i>
1.1.3. <i>Ustawowy obowiązek prowadzenia dokumentacji lekarskiej w kontekście znamion występku „poświadczenia nieprawdy” (art. 271§1 k.k.) .....</i>	<i>6</i>
1.1.4. <i>Pojęcie „wygranej rzeczowej” na gruncie ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych.....</i>	<i>7</i>
1.1.5. <i>Charakter prawny instytucji czynu ciągłego (art. 12 k.k.) a powaga rzeczy osądzonej .....</i>	<i>8</i>
1.1.6. <i>Szerokie rozumienie pojęcia „mienie” na gruncie znamion występku z art. 286 § 1 k.k.....</i>	<i>8</i>
1.2. ORZECZENIA W SPRAWACH KASACYJNYCH	12
1.2.1. <i>Sądowa ocena wniosku o skazanie bez rozprawy.....</i>	<i>12</i>
1.2.2. <i>Poszerzanie opisu czynu o nowe okoliczności a zakaz reformationis in peius.....</i>	<i>13</i>
1.2.3. <i>Przestępstwo oszustwa – zagadnienia zamiaru jego popełnienia .....</i>	<i>14</i>
1.2.4. <i>Tzw. „przestępstwa zbiorowe”; Res iudicata .....</i>	<i>18</i>
1.2.5. <i>Uprawnienia straży miejskich do kontroli ruchu drogowego.....</i>	<i>19</i>
1.2.6. <i>Znamiona przestępstwa przywłaszczenia .....</i>	<i>22</i>
1.2.7. <i>Prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia .....</i>	<i>24</i>
1.2.8. <i>Przestępstwa objęte zamiarem.....</i>	<i>25</i>
1.2.9. <i>Dowód z opinii biegłego – konieczność jego przeprowadzenia .....</i>	<i>27</i>
1.2.10. <i>Zakończenie postępowania; Obowiązki obrońcy z urzędu .....</i>	<i>27</i>
1.2.11. <i>Korzyść majątkowa a pełnienie funkcji publicznej; Moment dokonania przekupstwa czynnego.....</i>	<i>28</i>
1.2.12. <i>Pojęcie „zbrodni komunistycznej” .....</i>	<i>30</i>
1.2.13. <i>Zasad skargowości a wyjście poza ramy oskarżenia.....</i>	<i>31</i>
1.2.14. <i>Wniosek o ukaranie a wniosek o skazanie .....</i>	<i>34</i>
1.2.15. <i>Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego a wznowienie postępowania .....</i>	<i>35</i>
1.3. ORZECZNICTWO IZBY WOJSKOWEJ SĄDU NAJWYŻSZEGO.....	36
1.3.1. <i>Znamiona przestępstwa nadużycia władzy .....</i>	<i>36</i>
1.3.2. <i>Prewencja ogólna a społeczna szkodliwość czynu .....</i>	<i>37</i>
1.4. ZAGADNIENIA PRAWNE	40
1.4.1. <i>Skład sądu w postępowaniu prowadzonym w trybie uproszczonym przy ponownym rozpoznaniu sprawy.....</i>	<i>40</i>
1.4.2. <i>Przesłanki prowadzenia dochodzenia i śledztwa.....</i>	<i>40</i>
1.4.3. <i>Mienie objęte wspólnością majątkową jako przedmiot czynności wykonawczych przestępstwa przywłaszczenia .....</i>	<i>41</i>

1.4.4.	<i>Przestępstwo „kradzieży” sygnału telewizyjnego</i>	41
1.4.5.	<i>Właściwość sądu rejonowego w sprawach zażalenia na postanowienie prokuratora w przedmiocie wniosku o zmianę lub uchylenie środka zapobiegawczego</i>	41
1.4.6.	<i>Zgoda na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej a możliwość stosowania tymczasowego aresztowania</i>	42
1.4.7.	<i>Postępowanie w przedmiocie zażalenia na odmowę nadania klauzuli wykonalności postanowieniu prokuratora o zabezpieczeniu majątkowym</i>	42
1.4.8.	<i>Orzekanie środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów (art. 42 § 1 k.k.) w razie skazania za przestępstwo określone w art. 178a § 2 k.k.</i>	42
1.4.9.	<i>Możliwość prowadzenia postępowania w trybie uproszczonym, w razie niestawiennictwa oskarżonego, osobiście zawiadomionego o rozprawie</i>	43
1.4.10.	<i>Zaskarżalność postanowienia o nieuwzględnieniu wniosku w przedmiocie przekazania sprawy zgodnie z właściwością miejscową</i>	43
1.4.11.	<i>Prawo do obrony a przestępstwo składania fałszywych zeznań</i>	43
1.4.12.	<i>Skrócenie kary pozbawienia wolności o okres odpowiadający liczbie stawek dziennych uiszczonej grzywny, orzeczonej na podstawie art. 71 § 1 k.k., w przypadku zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności</i>	44
1.4.13.	<i>Odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie</i>	44
1.4.14.	<i>Możliwość orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów określonego rodzaju (art. 42 § 1 k.k.) wobec sprawcy przestępstwa prowadzenia pojazdu innego niż mechaniczny w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego (art. 178a § 2 k.k.)</i>	45

2. ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO 46

2.1.	WYROKI I POSTANOWIENIA TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO	46
2.2.1.	<i>Skarga konstytucyjna Zbigniewa O. oraz Hanny R. dotycząca obserwacji w zakładzie leczniczym związanej z przygotowywania opinii psychiatrycznej (sygn. akt SK 50/06)</i>	46
2.2.	WOKANDA TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO	46
2.2.1.	<i>Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący stosowania aresztu tymczasowego wobec kobiet w ciąży (sygn. akt K 24/07)</i>	46
2.2.2.	<i>Pytanie prawne Sądu Rejonowego dla Łodzi-Sródmieścia, VI Wydział Karny dotyczące zgodności z Konstytucją RP art. 213 § 2 k.k. (sygn. akt P 15/07)</i>	47
2.2.3.	<i>Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy dotyczące zakazu pogarszania sytuacji oskarżonego w procesie, gdy orzeczenie nie zostało zaskarżone na niekorzyść oskarżonego (sygn. akt P 22/07)</i>	47
2.2.4.	<i>Pytanie prawne Sądu Rejonowego w Lublinie XV, Wydział Grodzki dotyczące podstaw prawnych zatrzymania ze względu na istnienie przesłanek do przeprowadzenia przeciwko danej osobie postępowania przyspieszonego oraz dotyczące przesłanek postępowania przyspieszonego (sygn. akt P 24/07)</i>	47

2.2.5.	<i>Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący uprawnień CBA do stosowania środków przymusu bezpośredniego bez ograniczeń (sygn. akt U 5/07)</i>	48
2.2.6.	<i>Skarga konstytucyjna Jarosława M. dotycząca maksymalnego czasu stosowania aresztu tymczasowego (sygn. akt SK 17/07)</i>	48
2.2.7.	<i>Skarga konstytucyjna Pawła S. dotycząca zasad wydawania opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego (sygn. akt SK 18/07)</i>	48
3.	LEGISLACJA	49
3.1.	AKTY NORMATYWNE DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO	49
3.1.2.	<i>Wchodzą w życie:</i>	49
3.2.	PRACE LEGISLACYJNE RZĄDU	50
3.3.	PRACE LEGISLACYJNE SEJMU I SENATU RP	50
3.3.1.	<i>Sejm</i>	50
3.3.2.	<i>Senat</i>	60
5.	INFORMACJA MIĘDZYNARODOWA	62
5.1.	RADA EUROPY	62
5.2.	ORZECZNICTWO EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW CZŁOWIEKA	62
5.2.1.	<i>Granice ograniczenia wolności wypowiedzi w stosunku do informacji pochodzących z postępowania karnego</i>	62
5.2.2.	<i>Obowiązki państwa wobec obywatela – obowiązek chronienia życia</i>	65
6.	PRZEGLĄD KSIĄŻEK I CZASOPISM	68
6.1.	PRZEGLĄD KSIĄŻEK	68
6.2.	PRZEGLĄD CZASOPISM	68

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

(opr. Marcin Pawelek, asystent w Izbie Karnej SN)

1.1.1. Sąd pierwszej instancji – organem postępowania wykonawczego, właściwym do rozłożenia na raty kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość orzeczonego przypadku (art. 206 § 1 k.k.w.)

przepisy: art. 27 k.k.w., art. 206 k.k.w.

hasła: postępowanie wykonawcze; kara – zasady wykonania

Uchwała z dnia 24 maja 2007 r., I KZP 12/07

Teza:

„Organem postępowania wykonawczego właściwym do orzekania, na podstawie art. 206 § 3 k.k.w. w przedmiocie rozłożenia na raty kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość orzeczonego przypadku jest sąd pierwszej instancji.”

Pełny tekst uchwały wraz z uzasadnieniem:

http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0012_07.pdf

---

1.1.2. Koszty przejazdu biegłego własnym samochodem

przepisy: art. 9 ust. 3, art. 12 dekretu Rady Ministrów z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445 ze zm.)

hasła: biegli

Postanowienie z dnia 24 maja 2007 r., I KZP 10/07

Z uzasadnienia:

„(...) Sąd Okręgowy poprawnie ustalił, że na mocy sformułowanego w art. 95 § 3 ustawy z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) odesłania do ogólnie obowiązujących przepisów – wysokość i warunki ustalenia należności biegłego z tytułu kosztów przejazdu reguluje Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej odbywanej na obszarze kraju (Dz. U. Nr 236, poz. 1990 ze zm.).

Przytoczone w uzasadnieniu postanowienia szczegółowe regulacje tego rozporządzenia w sposób jasny i jednoznaczny określają, że zwrot kosztów przejazdu obejmuje cenę biletu określonego przez pracodawcę środka transportu z uwzględnieniem przysługującej pracownikowi ulgi, dopuszczają też możliwość zwrotu kosztów przejazdu samochodem osobowym nie należącym do pracodawcy, jeżeli na wniosek pracownika wyrazi on zgodę na taki przejazd.

W świetle tych regulacji nieuzasadniona, a wręcz zbędna byłaby odpowiedź na pytania zawarte w ust. 1 i 2 pkt a, gdyż treść przytoczonych przepisów jest jednoznaczna – przepis art. 9 ust. 3 dekretu

tu z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445 ze zmianami) upoważnia do przyznania biegłemu zwrotu kosztów przejazdu prywatnym samochodem, o ile spełnione są warunki określone w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej odbywanej na obszarze kraju (Dz. U. Nr 236, poz. 1990 ze zm.).(...)"

Pełny tekst uchwały wraz z uzasadnieniem:

http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0010_07.pdf

1.1.3. Ustawowy obowiązek prowadzenia dokumentacji lekarskiej w kontekście znamion występku „poświadczenia nieprawdy” (art. 271§1 k.k.)

przepisy: art. 271 § 1 k.k., art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 226, poz. 1943 ze zm.)

hasła: przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów – poświadczenie nieprawdy

Postanowienie z dnia 24 maja 2007 r., I KZP 11/07

Z uzasadnienia:

„Pomijając dystynkcje pomiędzy pojęciami „osoba zaufania publicznego” i „inna osoba uprawniona do wystawienia dokumentu” zauważyć należy, że już na gruncie kodeksu karnego z 1932 r., przepis art. 192 przewidywał, że podmiotem przestępstwa poświadczenia nieprawdy mógł być m.in. lekarz (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 1935 r., I K 80/35, OSN/K 1935, z. 12, s. 498). Pogląd ten był wielokrotnie powtarzany zarówno przez orzecznictwo jak i piśmiennictwo na gruncie kodeksu karnego z 1969 r. oraz obecnie obowiązującej ustawy karnej (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1996 r., I KZP 39/95, OSNKW 1996, z. 3 – 4, poz. 17; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2002 r., V KK 328/02, LEX nr 75500; B. Mik: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1996 r., I KZP 39/95, OSP 1997, z. 2, poz. 44, s. 93; W. Maćjor: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 1992 r., I KZP 30/92, Informacja Prawnicza. Materiały szkoleniowe z zakresu prawa karnego 1992, nr 7 – 9, Katowice – Warszawa, s. 77; G. Tersiński, R. Mądro: Rola dokumentacji medycznej w opiniowaniu sądowo – lekarskim, Prok. i Pr. 2002, nr 11, s. 23 – 27; R. Zakrzewski: Ochrona wiarygodności dokumentów w nowym kodeksie karnym [w:] Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 1999, nr 7 – 8, s. 7; W. Świda: Prawo karne, Warszawa 1978, s. 866; System Prawa Karnego, tom IV część 2, Wrocław 1989, s. 813; R. Zawłocki [w:] A. Wąsek [red.]: Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz, tom II, Warszawa 2004, s. 587; W. Wróbel [w:] A. Zoll [red.]: Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz, tom II, wyd. II, Kraków 2006, s. 1339). Na szczególne podkreślenie zasługuje uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1996 r., I KZP 39/95, w uzasadnieniu której wskazano, że >>> ile funkcjonariusze publiczni w swej działalności czerpią kompetencje do wystawiania dokumentów w sposób generalny z pełnionej funkcji, o tyle źródła tego upoważnienia do wystawiania dokumentów przez osoby nie będące funkcjonariuszami publicznymi należy upatrywać przede wszystkim w ustawie lub aktach prawnych normatywnych niższego rzędu. Upoważnienia takie zawarte są w wielu ustawach i towarzyszących im aktach wykonawczych regulujących różne rodzaje i dziedziny działalności ludzkiej. (...) Przyjąć także należy, że upoważnienie do wystawiania dokumentów może niekiedy wynikać albo z istoty zajmowanego stanowiska lub wykonywania określonego zawodu czy też określonej działalności lub wreszcie z polecenia przełożonego, który takim upoważnieniem dysponuje<<. Mimo, że uchwała ta podjęta została pod rządami kodeksu karnego z 1969 r., to zaprezentowane stanowisko nie utraciło swojej aktualności, bowiem treść

art. 271 § 1 k.k. stanowi niemal wierne powtórzenie art. 266 § 1 k.k. z 1969 r. (por. Uzasadnienie rządowego projektu kodeksu karnego – Nowe kodeksy karne – z 1997 r., Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1997, s. 205). Potwierdza to choćby argumentacja zawarta w uzasadnieniach uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2004 r., I KZP 12/04, OSNKW 2004, z. 6, poz. 59 i postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 1999 r., I KZP 5/99, Prok. i Pr. 1999, z. 6, poz. 7. (...)

Jest oczywiste, że istnienie obowiązku prowadzenia dokumentacji przesądza o uprawnieniu do jej prowadzenia. Wywody Sądu formułującego zagadnienia prawne przedstawione Sądowi Najwyższemu zdają się wskazywać, że Sąd ten interpretuje przywołany przepis jako generalną normę kompetencyjną związaną z osobami będącymi lekarzami. Takie postrzeganie omawianego przepisu prowadziłoby do przyjęcia, że każda osoba będąca lekarzem ma obowiązek, jest więc także uprawniona, do prowadzenia indywidualnej dokumentacji medycznej pacjenta. Przedstawione rozumienie tego przepisu jest oczywiście błędne, bowiem odrywa się ono całkowicie od przepisów ogólnych zawartych w Rozdziale 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry. W art. 1 tego aktu prawnego stwierdza się, że ustawa określa zasady i warunki wykonywania zawodów lekarza i lekarza dentystry. Z art. 2 ust. 1 tej ustawy wynika natomiast, że wykonywanie zawodu lekarza polega na udzielaniu przez osobę posiadającą kwalifikacje, potwierdzone odpowiednimi dokumentami, świadczeń zdrowotnych, w szczególności: badaniu stanu zdrowia, rozpoznawaniu chorób i zapobieganiu im, leczeniu i rehabilitacji chorych, udzielaniu porad lekarskich, a także wydawaniu opinii i orzeczeń lekarskich. Zestawienie przepisów art. 1 i art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 226, poz. 1943) z art. 41 ust. 1 tej ustawy oznacza, że obowiązek (uprawnienie) prowadzenia indywidualnej dokumentacji medycznej pacjenta przez lekarza musi się wiązać z wykonywaniem zawodu lekarza. Kwestia, czy podejmowane przez oskarżonych – lekarzy czynności, relewantne z punktu widzenia postawionych im zarzutów, stanowiły wykonywanie zawodu lekarza, należy do zagadnień natury faktycznej (...).

Warto również zauważyć, że piśmiennictwie związanym z przestępstwem fałszu intelektualnego sformułowano pogląd, że o zaistnieniu (w sensie prawnym) tego przestępstwa decyduje przede wszystkim rodzaj dokumentu będącego przedmiotem czynności wykonawczej, tj. w szczególności okoliczność, czy jest to dokument odpowiadający wymogom z art. 115 § 14 k.k. i podlegający wystawieniu (por. B. Mik: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1996 r., I KZP 39/95; B. Mik: Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 1999 r., I KZP 5/99, Prok. i Pr. 2000, nr 3, s. 91). Stwierdzenie, że dokument stanowiący przedmiot czynności wykonawczej zarzucanych oskarżonym czynów spełnia powyższe wymagania może być pomocne w ustaleniu, czy są oni >>innymi osobami uprawnionymi do wystawienia dokumentu<<” (...).

Pełny tekst uchwały wraz z uzasadnieniem:

http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0011_07.pdf

---

1.1.4. Pojęcie „wygranej rzeczowej” na gruncie ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych

przepisy: art. 2 ust. 2a, art. 2 ust. 2b ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 4, poz. 27 ze zm.)

hasła: przestępstwa i wykroczenia skarbowe – ogólnie

Uchwała z dnia 15 czerwca 2007 r., I KZP 14/07

Teza:

„Wygraną rzeczową w rozumieniu art. 2 ust. 2a oraz ust. 2b ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 4, poz. 27 z późn. zm.) mogą być również punkty, tzw. kredyty (punkty kredytowe), bonusy czy też inaczej nazwane premie, uzyskane w trakcie gry na automacie, pod warunkiem, że ich pozyskanie przez gracza wiąże się z uzyskaniem przezeń wymiernej korzyści materialnej, choćby korzyść ta była niższa od uiszczanej stawki za grę.”

Pełny tekst uchwały wraz z uzasadnieniem:

http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0014_07.pdf

---

1.1.5. Charakter prawny instytucji czynu ciągłego (art. 12 k.k.) a powaga rzeczy osądzonej

przepisy: art. 12 k.k., art. 91 § 1 k.k., art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

hasła: czyn ciągły; powaga rzeczy osądzonej

Uchwała z dnia 15 czerwca 2007 r., I KZP 15/07

Teza:

„Prawomocne skazanie rodzi powagę rzeczy osądzonej jedynie w takim zakresie, w jakim sąd orzekł o odpowiedzialności karnej za zachowania będące przedmiotem zarzutu. Jedynie wówczas, gdy sąd uznał, że objęte jednolitym zamiarem zachowania oskarżonego stanowią jeden czyn zabroniony w rozumieniu art. 12 k.k., zakres powagi rzeczy osądzonej wyznaczony jest ustalonym w wyroku skazującym lub warunkowo umarzającym czasem jego popelnienia.”

Pełny tekst uchwały wraz z uzasadnieniem:

http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0015_07.pdf

---

1.1.6. Szerokie rozumienie pojęcia „mienię” na gruncie znamion występku z art. 286 § 1 k.k.

przepisy: art. 286 § 1 k.k., art. 121 § 2 k.w.

hasła: mienie; oszustwo; przestępstwa przeciwko mieniu – oszustwo

Postanowienie SN z dnia 15 czerwca 2007 r., I KZP 13/07

Teza:

„Termin >> mienie<<, zawarty w treści art. 286 § 1 k.k. oznacza całokształt sytuacji majątkowej, obejmującej wszelkie prawa, zarówno rzeczowe jak i obligacyjne, zaś niekorzystne nim rozporządzenie może nastąpić zarówno przez rzeczywisty uszczerbek, jak i przez utratę należnych korzyści.”

Z uzasadnienia:

(...) Stwierdzić zatem od razu należy, że samo pojęcie „korzyści majątkowej” od dawna funkcjonuje w nomenklaturze karnomaterialnej i w istocie rzeczy jego rozumienie w takim zakresie w jakim jest to niezbędne dla rozstrzygnięcia zarzutów postawionych B. V. w akcie oskarżenia nie budziło wątpliwości czy kontrowersji, w tym także na gruncie art. 286 § 1 k.k.

Wyczerpującej i nie budzącej wątpliwości odpowiedzi w tym przedmiocie udziela dotychczasowe, jednolite orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wskazuje się w nim przede wszystkim na zasadność

szerokiego ujmowania tego pojęcia, które oznacza >>aktualne (współczesne) i przyszłe przysporzenie mienia... ogólne polepszenie sytuacji majątkowej<< (wyrok z dnia 21 sierpnia 2002r., III KK 230/02, LEX 55202). Mówi się też o >>każdym przysporzeniu majątku ...albo uniknięciu w nim strat<< (wyrok z dnia 16 września 1982r., I KR 157/82, OSNPG 1983/3/27). Korzyść majątkowa w rozumieniu art. 286 § 1 k.k. winna być nawet traktowana szerzej niż przywłaszczenie, zagarnięcie mienia, stanowiące cel działania sprawcy (wyrok z dnia 10 marca 2004r., SN II KK 381/03, LEX 109835). Przyjmuje się, że >>...sprawca wcale nie musi dążyć do przywłaszczenia mienia stanowiącego przedmiot oszukańczych zabiegów. Może nawet zakładać zwrot mienia pokrzywdzonemu, zamierzając jednak osiągnąć korzyść majątkową płynącą z rozporządzenia mieniem, przejawiającą się w każdej innej postaci, niż jego przywłaszczenie<<. (z uzasadnienia wyroku SN z 30 sierpnia 2000 r., V KKN 267/00, OSNKW 2000, z. 9-10, poz. 85).

To szerokie rozumienie pojęcia „korzyści majątkowej” w orzecznictwie jest w pełni akceptowane przez piśmiennictwo (por.: Kodeks Karny Komentarz pod red. A Zolla, Kraków 2006, wyd. II, t. III s. 299 – 302; Kodeks Karny Część szczególna Komentarz pod red. A Wąska, Warszawa 2005, wyd. II, t. II, s. 958 – 959). Zatem wobec tej zgodności poglądów nie wydaje się konieczne dalsze kontynuowanie rozważań w tym zakresie (...).

Pozostaje zatem stwierdzić, że Sąd Najwyższy w obecnym składzie w pełni akceptuje powszechny w judykaturze i piśmiennictwie pogląd, iż przedmiotem występku oszustwa jest mienie w szerokim tego słowa znaczeniu.

Zaznaczyć należy, że pogląd taki wypowiedziano jeszcze na gruncie uprzednio obowiązującego kodeksu karnego z 1969r. przyjmując, iż przedmiotem ochrony przy przestępstwie oszustwa są wszelkie prawa majątkowe, rzeczowe i obligacyjne, w tym również usługi, świadczenia, zyski lub pożytki, zaś termin „mienie” traktowany jest jako synonim majątku lub całokształtu sytuacji majątkowej określonego podmiotu (por.: D. Pleńska, O. Górniok System prawa karnego s. 364; W. Gutekunst, O. Chybiński, W. Świda Prawo karne, część szczególna Wrocław 1971, s. 252 i dalsze; J. Bednarzak Przystępstwo oszustwa w polskim prawie karnym Warszawa 1971, s. 78 i dalsze). Ta myśl kontynuowana jest w obecnie obowiązującym stanie prawnym. I tak akcentuje się, że >>Termin „mienie” spełnia ... w kontekście tego przestępstwa (oszustwa – przyp. SN) funkcję nazwy zbiorczej, oznaczającej wszelkie kategorie podmiotowych praw majątkowych, niezależnie ani od treści lub przedmiotów tych praw, ani od charakteru podmiotów, którym te prawa przysługują<< (Kodeks Karny, część szczególna Komentarz pod red. A Zolla, Zakamycze 2006, wyd. II, tom III s. 270 – 271). Wskazuje się też, że >>Ustawodawca posłużył się nazwą „mienie” w jej szerokim znaczeniu jako majątku, obejmującą zarówno rzeczy ruchome jak i prawa majątkowe zaś Niekorzystny charakter rozporządzenia może wyrazić się zarówno uszczerbkiem w tym majątku, jak i utracie przyszłych pożytków, a nawet samym pogorszeniem sytuacji majątkowej<< (O. Górniok w: Kodeks Karny. Komentarz pod red. A. Wąska, Gdańsk 2002/2003, s. 1182 w ślad za J. Bednarzakiem: Przystępstwo oszustwa..., s. 81). Z kolei Andrzej Marek (Kodeks Karny. Komentarz, Warszawa 2005, 3. wydanie s. 516) akcentuje, że szerokie rozumienie pojęcia „mienia” w art. 286 § 1 k.k. oznacza, że obejmuje ono zarówno uszczerbek majątkowy (damnum emergens) jak i utraczone korzyści (lucrum cessans).

Zgodnie z powyższymi poglądami doktryny kształtuje się także orzecznictwo, na tle którego pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Lublinie w przytaczanym już wyroku z dnia 11 lipca 2000r. jawi się jako zdecydowanie odosobnione. W orzecznictwie tym wskazuje się m. in., że:

- przedmiotem ochrony w ramach przepisu art. 286 § 1 k.k. jest każde świadczenie majątkowe (wyrok SN z dnia 10 marca 2004r., II KK 381/03, LEX 109835),
- wykonanie umówionej usługi przewozu towarów może stanowić niekorzystne rozporządzenie mieniem w rozumieniu art. 286 § 1 k.k., jeśli nie została uiszczona zapłata ustalona przez strony umowy (wyrok SN z dnia 10 lipca 2006r., III KK 19/06, LEX 193064),

- niewywiązanie się z zobowiązania zapłaty wynagrodzenia za zamówione dzieło może stanowić występki z art. 205 d.k.k. (uchwała SN z dnia 24 stycznia 1973r., VI KZP 69/72, OSNKW 1973, z. 4, poz. 42).

Swego rodzaju następstwem przyjęcia szerokiego rozumienia na gruncie art. 286 § 1 k.k. pojęcia „mienie” jest również szerokie traktowanie terminu „niekorzystne rozporządzenie mieniem”. Przyjęcie innego sposobu interpretacji byłoby niewątpliwie niezrozumiałą niekonsekwencją. Skoro bowiem przez mienie rozumie się wszelkie prawa majątkowe – rzeczowe i obligacyjne lub całość sytuacji majątkowej danego podmiotu, to niewątpliwie do kategorii niekorzystnych nim rozporządzeń trzeba zaliczyć wszelkie działania bądź sytuacje, które w tymże majątku powodują jakiegokolwiek niekorzystne zmiany. W doktrynie trafnie mówi się o sytuacji, w której interesy majątkowe pokrzywdzonego ulegają pogorszeniu i to zarówno w wyniku powstania rzeczywistego uszczerbku jak i w postaci utraconych korzyści (por. M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas w: Kodeks karny. Komentarz. Część szczególna pod red. A. Zolla, Kraków 2006, t. III, s. 293). Ten sam kierunek interpretacji konsekwentnie prezentowany jest w orzecznictwie (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 29 stycznia 2001 r., II AKa 74/01, OSNPiPr 2002/10/16; wyrok SN z dnia 30 sierpnia 2000 r., V KKN 267/00, OSNKW 2000, z. 9-10, poz. 85; postanowienie SN z dnia 27 czerwca 2001 r., V KKN 96/99, LEX 51672; wyrok SN z dnia 5 stycznia 2006 r., III KK 198/05, OSNKW 2006, z. 4, poz. 40).

W powyższym kontekście nie ma żadnego racjonalnego uzasadnienia dla wykluczenia uznania, że nieuiszczenie w umownie uzgodnionym terminie należności wynikającej z zawartej umowy usługi przewozu, będzie z jednej strony mogło zostać potraktowane jako nienależna korzyść majątkowa, z drugiej zaś jako niekorzystne rozporządzenie mieniem w rozumieniu art. 286 § 1 k.k. Nie ulega jednak wątpliwości, że wykonawca takiej usługi na skutek jej wykonania, z którym wiązało się poniesienie wymiernych kosztów (choćby zużytego na wykonanie usługi paliwa, wypłaconego pracownikom wynagrodzenia wraz z wszelkimi jego pochodnymi) poniósł określony bezpośredni uszczerbek majątkowy, a nadto nie osiągnął spodziewanego zysku, a więc jego aktywa nie uległy spodziewanemu powiększeniu.

Dodać w tym miejscu należy, że istnienie w polskim systemie prawa normy zawartej w dyspozycji art. 121 § 2 Kodeksu wykroczeń tylko pozornie wprowadza wątpliwość co sposobu interpretacji art. 286 § 1 k.k. w sytuacji, gdy działanie sprawcy polega na wyludzeniu usługi transportowej, zwłaszcza, gdy dotyczy ona przewozu ludzi. Wprawdzie można mówić o pewnej zbieżności występków oszustwa i wykroczenia szalbierstwa, zwłaszcza w sytuacjach stanów faktycznych dotyczących przewozu osób, jednak rozróżnienie tych stanów w kontekście subsumcji prawa nie jest aż tak wątpliwe jak to ocenił Sąd Okręgowy w K. Przede wszystkim zauważyć należy, że w przypadku wykroczeń z art. 121 k.w. wyraźnie jest mowa o wyludzeniu **przejazdu** (podkr. SN) kolejną lub innym środkiem lokomocji (§ 1) albo środkiem lokomocji należącym do przedsiębiorstwa nie dysponującego karami pieniężnymi określonymi w taryfie (§ 2). To określenie wyraźnie wskazuje na dążenie ustawodawcy do spenalizowania na gruncie tego przepisu wyłącznie zachowań osób fizycznych będących bezpośrednimi konsumentami usługi, na co trafnie zwrócono uwagę w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2006 r. w sprawie III KK 19/06, LEX 193064. Podzielić należy także wyrażony w tymże orzeczeniu pogląd, że zarówno kategoria sytuacji wymienionych w art. 121 § 2 k.w. jak również posłużenie się przez ustawodawcę znamieniem czasownikowym „wyludza” wskazują na przeznaczenie tego przepisu do zastosowania wyłącznie w sytuacjach korzystania z drobnych usług, z reguły o charakterze jednorazowym, które opłacane są z góry (tzw. umowy z przystąpienia) bądź niezwłocznie po wykonaniu usługi. Już choćby doświadczenie życiowe wskazuje, że ze zdecydowanie inną jakościowo sytuacją mamy do czynienia w przypadku usługi przewozu ludzi. Nabywca tej usługi, który w chwili zawierania umowy (istnienie umowy jest to także jedna z cech wyróżniających) nie zamierza wywiązać się obowiązku zapłaty za jej wykonanie, z pewnością nie może być traktowany identycznie jak osoba korzystająca z usługi przejazdu taksówką czy kolejną. Ten pierwszy z pewnością nie korzysta z przejazdu usługowym środkiem lokomocji,

a jedynie umożliwia taki przejazd osobom, w stosunku do których sam jest usługodawcą. Niezależnie od tego nie można także nie wziąć tu pod uwagę pewnego aspektu ekonomicznego. O ile wyludzenie przejazdu taksówką z zasady nie powoduje poważnej szkody w mieniu pokrzywdzonego o tyle szkoda poniesiona przez ofiarę oszustwa, którego przedmiotem jest usługa transportowa (niezależnie czy dotycząca przewozu ludzi czy towarów) może być w obecnych realiach gospodarczych i z uwagi na czasami bardzo dużą skalę tych usług bardzo poważna, nawet jeśli uwzględnia się tylko same nakłady i koszty poniesione przez wykonawcę. Zrównanie tych sytuacji w zakresie odpowiedzialności wyłącznie na gruncie kodeksu wykroczeń oznaczałoby trudną do zaakceptowania, również ze społecznego punktu widzenia, konsekwencję w postaci takiej samej podstawy odpowiedzialności dla sprawcy wyludzenia przejazdu taksówką na odcinku kilku kilometrów i sprawcy wyludzającego przewóz wielotonowych ładunków np. w transporcie międzynarodowym.

Na zakończenie zauważyć należy, że za szerokim interpretowaniem znaczenia pojęcia „mienie” na gruncie art. 286 § 1 k.k. przemawia także wykładnia systemowa. Wspomniany przepis zawarty został w Rozdziale XXXV kodeksu karnego zatytułowanym: „Przestępstwa przeciwko mieniu”. Jeśli prześledzić zapisy zawarte w pozostałych przepisach tego Rozdziału to okaże się, że przedmiot ochrony poszczególnych typów przestępstw jest niezwykle zróżnicowany, poczynając od rzeczy ruchomych (np. art. 278 k.k. i następne dotyczące kwalifikowanych form kradzieży), przez impulsy telefoniczne (art. 285 § 1 k.k.), dane informatyczne (art. 287 § 1 k.k.) po programy komputerowe (art. 293 § 1 k.k.). Cechą wspólną wszystkich naruszeń tych przedmiotów ochrony jest spowodowanie określonej szkody materialnej dotyczącej bądź bezpośrednio mienia jako rzeczy, bądź też powodujących inny uszczerbek w sytuacji majątkowej pokrzywdzonego, wynikający np. z utraty danych komputerowych bądź nieuzyskania stosownych zysków związanych z wyłącznym prawem do dysponowania programem komputerowym. Oznacza to, że sam ustawodawca we wskazanym rozdziale kodeksu karnego nie zamierzał ograniczyć odpowiedzialności karnej za przestępstwa przeciwko mieniu tylko do tych sytuacji, w których przedmiotem wykonawczym czynu byłyby wyłącznie rzeczy, jako fizycznie wyodrębnione przedmioty. Zatem nic nie stoi na przeszkodzie, aby do kategorii kodeksowej mienia zaliczyć na gruncie art. 286 § 1 k.k. także prawa majątkowe mające swoje źródło w zobowiązaniach umownych. Przemawia za tym również treść art. 44 k.c., który do kategorii mienia zalicza jednak nie tylko własność, ale także inne prawa majątkowe.

*Podsumowując stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy w K. w postanowieniu z dnia 2 lutego 2007 r. nie przedstawił zagadnienia prawnego, które wymagałoby zasadniczej wykładni ustawy, jak również w sprawie niniejszej w ogóle nie wystąpił problem prawny, który wymagałby takiej właśnie wykładni. Istotna dla rozstrzygnięcia kwestia sprowadzała się do ustalenia czy pojęcia „mienie” i „niekorzystne rozporządzenie mieniem”, użyte przez ustawodawcę w dyspozycji art. 286 § 1 k.k., należy pojmować w wąskim czy szerokim znaczeniu. W ślad za ugruntowanymi poglądami tak doktryny jak i praktyki orzeczniczej należy stwierdzić, że **termin „mienie”, zawarty w treści art. 286 § 1 k.k. oznacza całokształt sytuacji majątkowej, obejmującej wszelkie prawa, zarówno rzeczowe jak i obligacyjne, zaś niekorzystne nim rozporządzenie może nastąpić zarówno przez rzeczywisty uszczerbek, jak i przez utratę należnych korzyści.** Tak więc termin „mienie” powinien być na gruncie art. 286 § 1 k.k. interpretowany szeroko. Oznacza to, że do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w rozumieniu art. 286 § 1 k.k. i przy zaistnieniu wszystkich pozostałych okoliczności przedmiotowych i podmiotowych może dojść także w wyniku zawarcia i wykonania na skutek wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu (bądź w przypadku pozostałych sposobów działania sprawcy oszustwa) zawartej umowy usługi, za którą zamawiający w oznaczonym terminie nie uiści należności.*

Pełny tekst postanowienia wraz z uzasadnieniem:

http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0013_07.pdf

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

(opr. Łukasz Majewski, asystent w Izbie Karnej SN, Włodzimierz Wróbel BSA SN)

1.2.1. Sądowa ocena wniosku o skazanie bez rozprawy

przepisy: art. 335 k.p.k.

hasła: wniosek o skazanie bez rozprawy

Wyrok z dnia 9 maja 2007 r., II KK 39/07

Teza:

Uzgodniony wniosek stron nie może żadną miarą ograniczać sądu w realizowaniu jego konstytucyjnych kompetencji wydawania wyroków zgodnych tak z obowiązującym prawem jak i respektujących jego własne przekonanie oraz ocenę stwierdzonych w sprawie okoliczności faktycznych czy prawnych. To właśnie uzasadnia prawo Sądu do uzależnienia uwzględnienia wniosku od dokonania w nim określonych i przez niego stronom sugerowanych modyfikacji.

Z uzasadnienia:

„Nie ulega wątpliwości, że przewidziana w art. 335 k.p.k. instytucja skazania bez rozprawy jest jedną z form konsensualnego kończenia procesu karnego. Taki jej charakter, niejako sam przez się, uzależnia możliwość jej zastosowania przede wszystkim od uzyskania przez prokuratora zgody oskarżonego na orzeczenie proponowanej przez niego w sformułowanym w tym trybie wniosku o skazanie bez rozprawy kary lub środka karnego. Ich uzgodnienie przez prokuratora i oskarżonego, stanowiące zawarty między nimi swoisty konsensus, jest bowiem jedną z przesłanek formalnych warunkujących sądowi możliwość skorzystania z tej instytucji. To niewątpliwe, bo mające umocowanie w samej treści art. 335 § 1 k.p.k., przekonanie rodzi określone procesowe konsekwencje. Jedną z nich jest związanie sądu orzekającego w trybie tego przepisu, takim wnioskiem prokuratora, tak co do wymiaru kary zasadniczej, jak i środków karnych. Orzekając bowiem niezgodnie z jego treścią, sąd tym samym narusza warunki tej ugody zawartej pomiędzy prokuratorem i oskarżonym, która właśnie tylko tak określiła przesłanki dobrowolnego poddania się odpowiedzialności karnej przez oskarżonego.

Takowy pogląd był wielokrotnie wyrażony w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 3 sierpnia 2000 r., WKN 16/2000, OSNKW 2000, z. 11 – 12, poz. 101; 7 września 1999 r., WKN 32/99, OSNKW 1999, z. 11-12, poz. 77; 26 sierpnia 2004 r., WA 20/04, OSNKwSK 2004, nr 1, poz. 1486) i znalazł akceptację w piśmiennictwie (por. R. Koper – Rozstrzygnięcia sądu w przedmiocie wniosku prokuratora o skazanie bez rozprawy – PS 2002 r., z. 6, s. 72, J. Grajewski (w:), J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn – Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Tom I – Zakamycze 2006).

Nie ulega też wątpliwości, że to związanie sądu treścią wniosku prokuratora złożonego w trybie określonym w art. 335 § 1 k.p.k. nie jest bezwzględnie w tym sensie, że sąd dostrzegając potrzebę uzupełnienia, bądź zmiany takiego wniosku, może wystąpić wobec stron z taką inicjatywą, uprzedzając je, że w proponowanym kształcie nie może być on uwzględniony. O ile uzyska co do tego – na wyznaczonym w trybie art. 343 § 5 k.p.k. posiedzeniu – ich zgodę, to wówczas, uwzględniając ów wniosek w tak zmodyfikowanej jego treści, może wydać wyrok bez przeprowadzenia rozprawy. W przeciwnym razie powinien postąpić zgodnie z nakazem określonym w przepisie art. 343 § 7 k.p.k.

Bezsporne jest przecież, że uzgodniony wniosek stron nie może żadną miarą ograniczać sądu w realizowaniu jego konstytucyjnych kompetencji wydawania wyroków zgodnych tak z obowiązującym prawem jak i respektujących jego własne przekonanie oraz ocenę stwierdzonych w sprawie okoliczności faktycznych czy prawnych. To właśnie uzasadnia prawo Sądu do uzależnienia

uwzględnienia wniosku od dokonania w nim określonych i przez niego stronom sugerowanych modyfikacji (por. A. Marek – Konsensualny model rozstrzygania spraw w procesie karnym, w: *Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności. Księga ku czci prof. S. Waltosia*, red. J. Czapska, A. Gaberle, A. Świętkowski, A. Zoll, Warszawa 2000, S. Cora – Kontrola sądowa wymogów wniosku o skazanie bez rozprawy – *Prok. i Pr.* 2006, z. 5, s. 65).

W sprawie niniejszej prokurator w złożonym w trybie art. 335 § 1 k.p.k. wniosku – po uzyskaniu zgody oskarżonego – domagał się (między innymi) – po uznaniu go winnym popełnienia zarzucanego mu występkę z art. 178a § 2 k.k. bez przeprowadzenia rozprawy, wymierzenia mu środka karnego w postaci zakazu kierowania wszelkimi pojazdami mechanicznymi w ruchu lądowym przez okres jednego roku.

Sąd Rejonowy w P. na posiedzeniu w dniu 25 listopada 2005 r. uwzględnił ów wniosek i wydał w tym trybie wyrok, ale wymierzył w nim ów wspomniany środek karny w czasowo szerszym wymiarze, bo na okres lat dwóch. Uczynił tak bez uzyskania zgody stron na taką modyfikację treści wniosku. To doprowadziło do rażącej obrazy tak art. 343 § 7 k.p.k. (który wszak nakazuje sądowi rozpoznanie sprawy na zasadach ogólnych o ile uzna, że nie zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku, co w sprawie niniejszej nastąpiło, skoro orzekł on środek karny w innym niż proponowany we wniosku czasowym zakresie), jak i art. 335 § 1 k.p.k. (skoro jednym z warunków określonego w tym przepisie wniosku skazania bez rozprawy jest zgoda oskarżonego, także dotycząca wymiaru proponowanej kary lub środka karnego, a takowej H. B. ostatecznie – co do tej wobec niego orzeczonej – nie wyraził).

Naruszenie tych przepisów – wobec tegoż konsekwencji w postaci rozstrzygnięcia o środku karnym, który w takim wymiarze czasowym w tym trybie nie mógł być orzeczony – miało istotny wpływ na treść wyroku w tej zaskarżonej części. Jest to tym bardziej oczywiste w sytuacji, gdy porówna się wielkość określonego zakresu czasowego orzeczonego w wyroku środka karnego (dwa lata), z tym we wniosku zaproponowanym (jeden rok) i uwzględni charakter istniejącej pomiędzy nimi różnicy (niewątpliwe samej w sobie – istotnej, wręcz zasadniczej).”

1.2.2. Poszerzanie opisu czynu o nowe okoliczności a zakaz *reformationis in peius*

przepisy: art. 177 § 2 k.k., art. 434 k.p.k.

hasła: zakaz *reformationis in peius*

Wyrok z dnia 3 kwietnia 2003 r., III KK 337/06

Teza:

Pomimo tego, że (...) okoliczność przyjęta przez Sąd a quo w opisie przypisanego oskarżonemu czynu, wynikała z przyjętych także w uzasadnieniu uchylonego wyroku ustaleń faktycznych i nie miała wpływu na wysokość wymierzonej kary, to (...) w sytuacji gdy pierwszy z wyroków w tej sprawie był zaskarżony jedynie na korzyść oskarżonego, to poszerzenie opisu czynu przy ponownym rozpoznawaniu sprawy o nową, niekorzystną dla oceny czynu okoliczność, stanowi naruszenie zasady *reformationis in peius*.

Z uzasadnienia:

„W sprawie tej podkreślenia wymaga fakt, że Sąd Rejonowy w A., rozpoznając sprawę M. G. po raz pierwszy, wyrokiem z dnia 6 stycznia 2005 r., sygn. akt II K 753/04, uznał, że oskarżony umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym prowadząc samochód z prędkością około 150 km/h, i za to na podstawie art. 177 § 2 k.k. skazał go na karę 3 lat pozbawienia wolności. Wyrok ten został zaskarżony jedynie przez obrońcę na korzyść oskarżonego i Sąd Okręgowy w

S., po rozpoznaniu apelacji, orzeczeniem z dnia 31 marca 2005 r. uchylił go do ponownego rozpoznania.

Rozpoznający ponownie tę sprawę Sąd Rejonowy w A., wymienionym wyżej wyrokiem z dnia 2 listopada 2005 r. przyjął, że oskarżony M. G. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, zaś w opisie przypisanego oskarżonemu czynu przyjął, że prowadził pojazd będąc w stanie po użyciu alkoholu oraz z prędkością około 150 km/h, i na podstawie art. 177 § 2 k.k. skazał go także na karę 3 lat pozbawienia wolności, zaś rozpoznający apelację Sąd Okręgowy w S., tę zmianę w opisie przypisanego oskarżonemu czynu zaaprobował.

W ocenie Sądu Najwyższego, pomimo tego, że podniesiona wyżej okoliczność przyjęta przez Sąd a quo w opisie przypisanego oskarżonemu czynu, wynikała z przyjętych także w uzasadnieniu uchylonego wyroku ustaleń faktycznych i nie miała wpływu na wysokość wymierzonej M. G. kary, to w realiach rozpoznawanej sprawy zgodzić się należy z wysuniętą w kasacji przez obrońcę tezą, że w sytuacji gdy pierwszy z wyroków w tej sprawie był zaskarżony jedynie na korzyść oskarżonego, to poszerzenie opisu czynu przy ponownym rozpoznawaniu sprawy o nową, niekorzystną dla oceny czynu okoliczność, stanowi naruszenie zasady reformationis in peius.

Jest to jedna z generalnych zasad gwarancyjnych zawartych w przepisach procedury karnej i nie może być miarkowana jedynie przez pryzmat wymiaru kary. Przyjęta bowiem przez Sąd pierwszej instancji w opisie czynu okoliczność, że oskarżony „... będąc po użyciu alkoholu kierował samochodem osobowym ...”, akceptowana też przez Sąd odwoławczy, może mieć dla skazanego M. G. negatywne konsekwencje, np. przy ewentualnym stosowaniu przepisów o amnestii, z dobrodziejstwa której wyłączone są czyny popełnione pod działaniem alkoholu.”

1.2.3. Przestępstwo oszustwa – zagadnienia zamiaru jego popełnienia

przepisy: art. 286 § 1 k.k.

hasła: oszustwo

Wyrok z 3 kwietnia 2007 r., III KK 362/06

Teza:

Sprawca oszustwa nie tylko musi chcieć uzyskać korzyść majątkową, lecz musi także chcieć użyć w tym celu określonego sposobu działania czy zaniechania. W związku z tym do przestępstwa oszustwa nie dochodzi zarówno wtedy, jeżeli jeden z przedstawionych elementów nie jest objęty świadomością sprawcy, jak i wówczas, jeżeli któregoś z nich sprawca nie chce, lecz tylko się godzi. W przypadku działania sprawcy w zamiarze ewentualnym nie dochodzi więc do popełnienia występku oszustwa przewidzianego w art. 286 § 1 k.k.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Pomijając zbyt skomplikowany i niezbyt przejrzysty sposób redakcji podniesionych zarzutów stwierdzić należy, że kasacja zasługuje na uwzględnienie, a jej konsekwencją stała się konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Z. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Przed odniesieniem się do podniesionych zarzutów niezbędne jest przypomnienie istoty przypisanego oskarżonemu typu przestępstwa, zwłaszcza w aspekcie niektórych znamion strony przedmiotowej i podmiotowej oszustwa w typie podstawowym.

Zgodnie z art. 286 § 1 k.k. oszustwa dopuszcza się ten, kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za

pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania. Sposób działania sprawcy oszustwa względem innej osoby może zatem polegać na:

- 1. wprowadzeniu jej w błąd poprzez wywołanie u niej wyobrażenia o istniejącej (nie przyszłej) rzeczywistości, która jest w istocie inna niż przedstawia jej sprawca,*
- 2. wyzyskaniu błędu pokrzywdzonego, tj. jego subiektywnego wyobrażenia o rzeczywistości, która jest w istocie odmienna i o czym sprawca wie,*
- 3. wyzyskaniu niezdolności pokrzywdzonego do należytego pojmowania przedsiębranego działania.*

Zauważyć przy tym należy, że wprowadzenie w błąd może mieć postać zarówno działania (np. sprawca przedstawia pokrzywdzonemu nieprawdziwe informacje dotyczące transakcji, za którą ma otrzymać od niego wynagrodzenie), jak i zaniechania (np. sprawca zataja przed pokrzywdzonym istotne informacje dotyczące obciążeń własnego majątku, czy wady prawnej przedmiotu transakcji). Opisane sposoby działania sprawcy muszą poprzedzać niekorzystne rozporządzenie mieniem przez pokrzywdzonego, stąd też istotnym znamieniem oszustwa jest związek przyczynowy między wprowadzeniem w błąd, czy wyzyskaniem błędu a niekorzystnym rozporządzeniem mieniem.

Oszustwo jest przestępstwem kierunkowym, gdyż warunkiem odpowiedzialności jest działanie czy zaniechanie sprawcy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Zamiar bezpośredni o szczególnym zabarwieniu związanym z celem działania sprawcy oznacza, że elementy przedmiotowe oszustwa muszą mieścić się w świadomości sprawcy i muszą być objęte jego wolą. Sprawca oszustwa nie tylko musi chcieć uzyskać korzyść majątkową, lecz musi także chcieć użyć w tym celu określonego sposobu działania czy zaniechania. W związku z tym do przestępstwa oszustwa nie dochodzi zarówno wtedy, jeżeli jeden z przedstawionych elementów nie jest objęty świadomością sprawcy, jak i wówczas, jeżeli któregoś z nich sprawca nie chce, lecz tylko się godzi. W przypadku działania sprawcy w zamiarze ewentualnym nie dochodzi więc do popełnienia występku oszustwa przewidzianego w art. 286 § 1 k.k.

Przechodząc na grunt rozważanej sprawy zauważyć należy na wstępie, że opis czynu przypisanego skazanemu w wyroku sądu I instancji, zaakceptowany następnie w zaskarżonym orzeczeniu, nie czyni zadość wymaganiom wynikającym z treści art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. Opis czynu przypisanego to dokładny opis wszystkich elementów czynu mających znaczenie dla prawidłowej kwalifikacji prawnej, niepomijający żadnego aspektu zachowania należącego do ustawowych znamion przestępstwa. Opisując czyn skazanego sąd pierwszej instancji podał m.in., że działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 14.700 zł w ten sposób, że jako właściciel komisji sprzedał pokrzywdzonemu samochód osobowy wiedząc, że przed sądem toczy się postępowanie odnośnie ustalenia właściciela pojazdu. Z opisu tak przypisanego czynu nie wynika więc, czy sprawca dopuścił się oszustwa przez wprowadzenie pokrzywdzonego w błąd co do statusu prawnego zbywanego pojazdu, czy też wykorzystał jedynie błędne przeświadczenie nabywcy, że pojazd jest wolny od wad prawnych. Ponadto przywołany opis czynu nie wskazuje na to w jaki sposób doszło w istocie do niekorzystnego rozporządzenia przez pokrzywdzonego jego mieniem i jaki jest związek przyczynowy między zachowaniem skazanego a owym niekorzystnym rozporządzeniem. Odnosząc się do zawartego w apelacji zarzutu obraży art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. sąd odwoławczy stwierdził jedynie (strona 7 uzasadnienia), że „dokładne określenie czynu zarzucanego, a następnie przypisanego powinno zawierać wskazanie czasu i miejsca jego popełnienia oraz niezbędny z punktu widzenia ustawowych znamion danego przestępstwa opis czynu, z pominięciem faktów i okoliczności, które nie należą do istoty tego czynu, zwłaszcza mających znaczenie jedynie dla wymiaru kary (...). Opis czynu sformułowany przez Sąd pierwszej instancji w pełni odpowiada kryterium przyjętem w powyższej definicji.” Przytoczone stanowisko pozwala na stwierdzenie, że sąd odwoławczy w istocie rzeczy nie

rozważył podniesionego zarzutu apelacyjnego i nie dostrzegł oczywistych braków związanych z opisem przypisanego skazanemu czynu, co w odniesieniu do rozważanej kwestii przesądza o trafności zawartego w kasacji zarzutu obraży art. 433 § 2 k.p.k. Uchybienie to ma zasadnicze znaczenie dla oceny prawidłowości orzeczenia sądu odwoławczego. Lektura uzasadnień wyroków sądów obu instancji pozwala na przyjęcie, że istota przypisanego skazanemu przestępstwa oszustwa upatrywana jest w tym, że wiedząc o toczącym się postępowaniu cywilnym związanym z samochodem będącym przedmiotem transakcji, nie poinformował o tym fakcie nabywcy pojazdu, co w konsekwencji doprowadziło go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, bowiem samochód ten ostatecznie utracił. Przy ewentualnym uznaniu, że zaniechanie przez skazanego poinformowania nabywcy o toczącym się postępowaniu karnym było wprowadzeniem pokrzywdzonego w błąd co do okoliczności mającej istotne znaczenie dla podjęcia przez tego ostatniego decyzji o nabyciu pojazdu, podstawowe znaczenie z punktu widzenia odpowiedzialności skazanego ma jego wiedza dotycząca przedmiotu postępowania cywilnego. Wskazanie w opisie czynu przypisanego, że postępowanie dotyczyło ustalenia właściciela pojazdu oznacza, że okoliczność ta objęta była świadomością skazanego. Tymczasem z uzasadnienia wyroku sądu I instancji wynika, że w rzeczywistości E. W. wniosła do sądu cywilnego pozew o wydanie rzeczy. Rozpoznając podniesiony w apelacji zarzut sprzeczności między stanowczą częścią wyroku a jego uzasadnieniem sąd odwoławczy stwierdził, że doszło do oczywistej omyłki sądu I instancji, która „nie ma wpływu na byt przestępstwa”, gdyż „fakt, iż było to postępowanie o wydanie pojazdu przemawia na niekorzyść oskarżonego, bowiem prawo własności E. W., wobec niezrealizowania przez A. S. postanowień warunkowej umowy sprzedaży, nie było przed Sądem kwestionowane. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego oskarżony wiedział o wzajemnych rozliczeniach pomiędzy A. S. i E. W.”. Przytoczone stanowisko Sądu Okręgowego dowodzi nierzetelnego rozpoznania postawionego zarzutu, a nadto jeszcze pogłębia podniesione w apelacji wątpliwości związane ze sprzecznością tkwiącą w orzeczeniu sądu pierwszej instancji. Gdyby rozważana wątpliwość dotyczyła jedynie tego czy przedmiotem postępowania było powództwo o wydanie rzeczy czy też o ustalenie prawa własności, rzeczywiście nie miałyby ona istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Rzecz jednak w tym, że sąd pierwszej instancji – odnosząc się do treści wyjaśnień skazanego stwierdził (strona 2 uzasadnienia wyroku), że P. R. podał w swoich wyjaśnieniach, że wiedział o istnieniu między A. S. i E. W. wzajemnych rozliczeń związanych z pojazdem oraz że wyjaśnieniom tym dano wiarę. Jak już wspomniano, także sąd odwoławczy przyjmuje świadomość skazanego istnienia wzajemnych rozliczeń między wymienionymi osobami. Ostatecznie zatem nie wiadomo, czy sądy obu instancji utożsamiają owe rozliczenia z powództwem o wydanie rzeczy bądź ustaleniem prawa własności, czy też różnią stan świadomości skazanego (istnienie wzajemnych rozliczeń) od treści powództwa, w którym E. W. domagała się wydania rzeczy. Na drugą z podanych ewentualności wskazuje argumentacja znajdująca się na stronie 2 uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji. Przywołując przedstawione wcześniej wyjaśnienia P. R. Sąd Rejonowy stwierdził, że na ich wiarygodność wskazuje fakt, że jeździł on z A. S. do rodziców D. W., „by uregulować resztę zaległości pieniężnych za pojazd”. Kwestia świadomości skazanego dotyczącej istoty sporu cywilnego dzielącego A. S. i E. W., mimo zarzutów podnoszonych w apelacji, nie była przedmiotem rozważań sądu odwoławczego w kontekście zamiaru towarzyszącego zachowaniu skazanego. Przyjęcie, że skazany wiedział jedynie o nierozliczeniu się ze zobowiązania pieniężnego wymaga oceny zatajenia tego faktu z punktu widzenia jego znaczenia dla podjęcia przez pokrzywdzonego decyzji o nabyciu samochodu oraz zamiaru skazanego doprowadzenia pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Roszczenia zobowiązaniowe nie mogły mieć jakiegokolwiek znaczenia dla skuteczności przeniesienia własności pojazdu na rzecz pokrzywdzonego. Nadto, fakt, że skazany pojechał wraz ze S. do rodziców D. W. w celu uiszczenia reszty ceny za samochód, czyni co najmniej dyskusyjną tezę, że przyświecał mu zamiar doprowadzenia pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Zasadnicze wątpliwości związane z oceną zamiaru skazanego zachodzą także w przypadku przyjęcia, że miał on świadomość, iż przedmiotem sporu cywilnego jest roszczenie windykacyjne, czy powództwo o ustalenie prawa własności. Jak wspomniano na wstępie, przestęp-

stwo oszustwa może zostać popełnione wyłącznie w zamiarze bezpośrednim. Oznacza to, że skazany działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej chciał doprowadzić pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem poprzez wprowadzenie nabywcy w błąd co do tego, że pojazd jest wolny od wady prawnej. Tymczasem z ustaleń sądów wcale nie wynika, że skazany wiedział o istnieniu takiej wady. Wymagało to zatem szczegółowego rozważenia, czy działanie sprawcy było nacechowane zamiarem bezpośrednim, czy tylko ewentualnym w postaci godzenia się na to, że sprzedaż samochodu doprowadzi pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem. Podkreślić również należy, że nawet ustalenie, iż skazany działał z zamiarem umyślnym nie przesądza przypisania mu dokonania przestępstwa oszustwa. Ostatnia ze wskazanych wątpliwości wiąże się z koniecznością dokonania przez sąd oceny dowodów zgromadzonych w aktach sprawy cywilnej o sygnaturze I C 138/03, zawisłej przed Sądem Rejonowym w T., w kontekście istnienia związku przyczynowego między zachowaniem skazanego a skutkiem w postaci niekorzystnego rozporządzenia mieniem (kwestia ta, podnoszona w apelacji, została całkowicie zignorowana przez sąd odwoławczy). Zgodnie z art. 8 k.p.k. sąd karny samodzielnie rozstrzyga zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu. Wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w T. z dnia 4 listopada 2003 r. nie był rozstrzygnięciem kształtującym prawo lub stosunek prawny, zatem nie wiązał sądu karnego. Sąd karny nie mógł więc uchylić się od analizy tego rozstrzygnięcia, zwłaszcza w sytuacji, gdy po wydaniu wyroku pojawiły się w sprawie nowe dowody, które mogły mieć wpływ na ocenę zasadności roszczenia. Zgodnie z art. 155 § 1 k.c. umowa sprzedaży, zamiany, darowizny lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia własności rzeczy co do tożsamości oznaczonej przenosi własność na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo że strony inaczej postanowiły. Do pozwu wszczynającego postępowanie cywilne dołączona została umowa z dnia 14 maja 2003 r. dotycząca kupna – sprzedaży samochodu osobowego marki Volkswagen Golf III, zawarta między E. W. i A. S., która w pkt 11 zawierała zastrzeżenie, że kupujący nabywa prawo własności z dniem zapłacenia całej wartości przedmiotu umowy. Zastrzeżenie, to – co oczywiste – mogło uzasadniać żądanie wydania rzeczy w przypadku braku zapłaty całej ceny. Rzecz jednak w tym, że A. S. dołączyła do, nieskutecznego zresztą, sprzeciwu od wyroku zaocznego, szereg dokumentów, wśród których znajdowała faktura VAT nr 265/2002 z dnia 26 sierpnia 2002 r. związana ze sprzedażą tego samego pojazdu. Z dokumentu tego wynika, że w wykonaniu umowy komisowej zawartej między E. W. a P.U.H. „A.” K. P. w T., A. S. kupiła opisany wyżej pojazd, przy czym przeniesienie własności nie zostało uzależnione od zapłacenia przez nabywcę całej ceny. Treść tego dokumentu może więc wskazywać, że w istocie rzeczy A. S. nabyła własność samochodu już w dniu 26 sierpnia 2002 r. Oczywista sprzeczność w treści opisanych dokumentów została przez sąd pierwszej instancji, który opierał swoje ustalenia m.in. o akta sprawy I C 138/03, całkowicie zbagatelizowana. Sąd odwoławczy natomiast, mimo zarzutów apelacyjnych, bezzasadnie uznał, że podnoszone przez skarżącego kwestie cywilnoprawne jawią się jako bezprzedmiotowe. Stanowisko to jako nietrafne słusznie zostało zakwestionowane w skardze kasacyjnej. Łatwo przecież dostrzec, że nawet przy przyjęciu działania skazanego w zamiarze bezpośrednim, w sytuacji, gdyby A. S. była właścicielką pojazdu, jego czyn oceniać można jedynie jako usiłowanie nieudolne oszustwa, bowiem przy poprawnym stosowaniu prawa cywilnego, do niekorzystnego rozporządzenia nie mogłoby dojść, zaś w przypadku błędnego orzeczenia sądu cywilnego brak byłoby związku przyczynowego między zachowaniem skazanego a skutkiem w postaci utraty przez pokrzywdzonego pojazdu.

Konkludując stwierdzić należy, że rozpoznając apelację obrońcy skazanego, sąd odwoławczy dopuścił się rażącej obrazy art. 433 § 2 k.p.k., która miała istotny wpływ na treść wyroku, co pociągnęło za sobą konieczność uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Z. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.”

1.2.4. Tzw. „przestępstwa zbiorowe”; *Res iudicata*

przepisy: art. 207 k.k., art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.
hasła: powaga rzeczy osądzonej; znęcanie

Wyrok z dnia 18 kwietnia 2007 r., III KK 471/06

Teza:

Sąd Najwyższy wielokrotnie zajmował się problematyką specyficznych relacji, jakie muszą zaistnieć między kolejnymi wyrokami skazującymi sprawcę za przestępstwa tzw. zbiorowe, do których należy przestępstwo z art. 207 k.k., aby można było uznać, iż wcześniejszy, prawomocny wyrok tworzy ujemną przesłankę procesową powagi rzeczy osądzonej, wskazaną w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Przeszkoda sformułowana w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w postaci rei iudicatae w odniesieniu do tego rodzaju przestępstw, zachodzi wówczas, gdy przedmiotem uprzednio zakończonych prawomocnie postępowania wobec tej samej osoby jest identyczny okres np.: znęcania się, jak przyjęty w sprawie, bądź jest to okres, wykraczający poza okres przyjęty w sprawie następnej. Jedynie bowiem wtedy można twierdzić, że postępowanie w sprawie kolejnej dotyczy tego samego czynu tej samej osoby, co do którego postępowanie karne zostało prawomocnie zakończone.

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 13 stycznia 2006 r. (II K 168/05) umorzono zostało postępowanie karne na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. wobec T. B. o czyn określony w art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k.

Apelację od tego wyroku na niekorzyść oskarżonego złożył prokurator Prokuratury Rejonowej w S., zarzucając temu orzeczeniu obrazę przepisów postępowania a to art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., która miała wpływ na treść wyroku, polegającą na niezasadnym zastosowaniu tego przepisu, co skutkowało wydaniem wyroku umarzającego postępowanie karne wobec oskarżonego. W oparciu o to skarżący wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 6 czerwca 2006 r. (VI Ka 173/06) utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

Kasację od tego wyroku na niekorzyść T. B. złożył Prokurator Generalny, zarzucając temuż orzeczeniu „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa procesowego, tj. art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., poprzez przyjęcie, że zachodzi ujemna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej, pomimo, iż w niniejszej sprawie nie nastąpiło uprzednie skazanie T. B. za popełnienie tego samego przestępstwa”. W oparciu o to skarżący wniósł o uchylenie obu wyroków i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna.

Sąd Najwyższy wielokrotnie zajmował się problematyką specyficznych relacji, jakie muszą zaistnieć między kolejnymi wyrokami skazującymi sprawcę za przestępstwa tzw. zbiorowe, do których należy przestępstwo z art. 207 k.k., aby można było uznać, iż wcześniejszy, prawomocny wyrok tworzy ujemną przesłankę procesową powagi rzeczy osądzonej, wskazaną w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

W szczególności stanowczo prezentowane jest stanowisko, że przeszkoda sformułowana w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w postaci rei iudicatae w odniesieniu do tego rodzaju przestępstw, zachodzi wówczas, gdy przedmiotem uprzednio zakończonych prawomocnie postępowania wobec tej samej osoby jest identyczny okres np.: znęcania się, jak przyjęty w sprawie, bądź jest to okres, wykraczający poza okres przyjęty w sprawie następnej. Jedynie bowiem wtedy można twierdzić, że postępowanie

w sprawie kolejnej dotyczy tego samego czynu tej samej osoby, co do którego postępowanie karne zostało prawomocnie zakończone (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 5 stycznia 2001 r., V KKN 504/00, OSNKW 2001, z. 7–8, poz. 57; 17 stycznia 2002 r., II KKN 45/01, Lex nr 51852; 6 maja 2002 r., V KK 10/02, Lex nr 53910; 13 maja 2003 r., V KK 41/03, Lex nr 78388; 17 listopada 2004 r., V KK 272/04, OSNwSK 2004, nr 1, poz. 2111; 28 września 2006 r., III KK 256/06, Lex nr 196975; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 1 marca 2005 r., II AKo 12/05, KZS 2005, nr 3, poz. 27).

Analiza okoliczności przedmiotowej sprawy w pełni potwierdziła zarzut kasacji – wydania zaskarżonego wyroku z rażącym naruszeniem prawa procesowego, mającym wpływ na treść orzeczenia.

W sprawie nie wystąpiła bowiem żadna z przesłanek określonych w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. wynikających z zasady *ne bis in idem* procedatur, stanowiącej gwarancję, że nikt nie będzie pociągnięty do odpowiedzialności karnej za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary. Porównanie opisu czynu, stanowiącego przestępstwo określone w art. 207 § 1 k.k., za którego popełnienie T. B. został prawomocnie skazany, z opisem czynu, popełnionego w okresie, gdy toczyło się przeciw niemu postępowanie sądowe i o którego popełnienie został oskarżony w odrębnym postępowaniu (będącym przedmiotem postępowania kasacyjnego) nie pozwala na podzielenie przekonania orzekających Sądów, że wystąpiła tożsamość tych czynów uniemożliwiająca merytoryczne rozpoznanie kolejnego oskarżenia. W marcu 2005 r. T. B. nie został oskarżony o ten sam czyn, jaki był przedmiotem postępowania i wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 5 listopada 2004 r. (VI Ka 651/05), ale o taki sam czyn popełniony w późniejszym okresie i to pomimo tego, że toczyło się przeciwko niemu postępowanie karne. Przedmiotem postępowania przed Sądem Rejonowym w S. w sprawie II K 168/05 i wydanych następnie orzeczeń było przestępstwo znęcania się nad konkubina i córką, o którego tożsamości z poprzednim postępowaniem karnym może być mowa jedynie z punktu identycznej kwalifikacji prawnej.

Sądy orzekające odwołując się w wydanych orzeczeniach do poglądów judykatury, nie mających w okolicznościach niniejszej sprawy znaczenia, błędnie założyły, że w przedmiotowej sprawie nastąpiło sztuczne „rozbicie” jednego długotrwałego, wieloczynowego przestępstwa na dwa zarzuty i z tego względu każda z tych części poddana została odrębnemu osądowi. W praktyce nie istniała prawna możliwość osądzenia zachowania się oskarżonego „w całości” skoro doniesienie o kontynuacji przez oskarżonego zachowań naruszających normę art. 207 § 1 k.k. wpłynęło do organów ścigania w trakcie toczącego się przeciwko niemu postępowania sądowego w związku z oskarżeniem o taki sam czyn popełniony wcześniej. Postępowanie przygotowawcze w przedmiotowej sprawie wszczęto w dniu 29 października 2004 r. i dotyczyło między innymi znęcania się nad córką przez spowodowanie u niej w dniu 27 października 2004 r. obrażenia ciała w postaci krwiaka uda lewego, które później oceniono za narażające prawidłowe funkcjonowanie organizmu na czas nie dłuższy niż 7 dni, a w postępowaniu karnym w sprawie VI Ka 651/05 Sąd Rejonowy w S. w dniu 5 listopada 2004 r. wydał wyrok nakazowy.

Dodać należy, że błędne przekonanie sądów, że prawno–materialna konstrukcja przestępstwa wieloczynowego uniemożliwia merytoryczne rozpoznanie kolejnego oskarżenia przeciwko T. B. prowadzi wręcz do absurdałnych konsekwencji.”

1.2.5. Uprawnienia straży miejskich do kontroli ruchu drogowego

przepisy: rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego – § 17

hasła: przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji – inne

Wyrok z dnia 20 marca 2007 r., III KK 488/06

Teza:

Uprawnienia (kompetencje) straży gminnych (miejskich) do kontroli ruchu drogowego w odniesieniu do kierujących pojazdami przekraczającymi dozwoloną prędkość, wynikające z § 17 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego (Dz. U. Nr 14, poz. 144 ze zm.), nie miały umocowania w unormowaniach ustawowych.

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem z dnia 17 stycznia 2006 r., sygn. akt VI W 1607/05, Sąd Rejonowy w C., po rozpoznaniu wniosku Komendanta Straży Gminnej w C. o ukaranie, uznał M. R. za winnego popełnienia wykroczenia z art. 97 k.w. w zw. z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 98, poz. 602 ze zm.) polegającego na tym, że w dniu 20 lipca 2005 r., o godz. 17.11 w miejscowości W., kierując pojazdem Fiat o przekroczył dozwoloną prędkość na obszarze zabudowanym o 40 km/h, jadąc z prędkością 90 km/h na odcinku drogi, na której dozwolona prędkość wynosiła 50 km/h. Za powyższe wykroczenie Sąd wymierzył M. R. karę 250 złotych grzywny oraz obciążył go kosztami sądowymi.

Wobec niezaskarżenia go przez żadną ze stron, orzeczenie to uprawomocniło się.

Na podstawie art. 110 k.p.s.w. kasację od tego orzeczenia na korzyść M. R. wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich. Zarzucając zaskarżonemu orzeczeniu „naruszenie art. 5 § 1 pkt 9 k.p.s.w. w zw. z art. 17 § 3 k.p.s.w. poprzez błędne przyjęcie, iż zakres działania Straży Miejskiej w C. obejmował – na podstawie przepisu § 17 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 grudnia 2002 r., w sprawie kontroli ruchu drogowego (Dz. U. Nr 14, poz. 144 ze zm.) – kontrolę ruchu drogowego, polegającą na używaniu urządzeń samoczynnie rejestrujących przekroczenie dozwolonej prędkości i w konsekwencji uznanie, iż Komendant Straży Gminnej w C. był uprawniony do występowania z wnioskiem o ukaranie w sprawach o wykroczenia polegające na przekroczeniu dopuszczalnej prędkości, podczas gdy kontrola przepisu § 17 powołanego rozporządzenia MSWiA z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego przeprowadzona zgodnie z dyspozycją art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej powinna była doprowadzić Sąd do odstąpienia od jego zastosowania”, Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o:

„uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania z powodu braku skargi uprawnionego oskarżyciela”.

Kasacja wniesiona przez Rzecznika Praw Obywatelskich jest zasadna, bowiem zgodzić się należy z wysuniętą w niej tezą, że uprawnienia (kompetencje) straży gminnych (miejskich) do kontroli ruchu drogowego w odniesieniu do kierujących pojazdami przekraczającymi dozwoloną prędkość, wynikające z § 17 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego (Dz. U. Nr 14, poz. 144 ze zm.), nie miały umocowania w unormowaniach ustawowych.

Zgodnie z ogólną zasadą zawartą w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. Nr 123, poz. 779 ze zm.), straż wykonuje zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego. Do zadań tych należy w szczególności czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego – w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym (art. 11 pkt 2 ustawy o strażach gminnych).

W myśl art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2003 r., Nr 58, poz. 515 ze zm.) czuwanie nad bezpieczeństwem i porządkiem ruchu na drogach, kierowanie ruchem i jego kontrolowanie należą do Policji, a w szczególnych, określonych w ustawie przypadkach, także do Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organów porządkowych (art. 129 ust. 4 Prawo o ruchu drogowym), Straży Granicznej (art. 129 ust. 4a Prawa o ruchu drogowym), czy inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego (art. 129a Prawa o ruchu drogowym).

Ustawa – Prawo o ruchu drogowym przyznaje strażnikom straży gminnej (miejscowej) uprawnienia do podjęcia decyzji o przemieszczeniu lub usunięciu pojazdu z drogi w sytuacji, gdy został pozostawiony w miejscu, gdzie jest to zabronione i utrudnia ruch lub w inny sposób zagraża bezpieczeństwu (art. 130a ust. 4 pkt 2 Prawa o ruchu drogowym).

Ponadto straż gminna (miejska) może w ramach przyznanych jej przez ustawodawcę uprawnień unieruchomić pojazd przez zastosowanie urządzenia do blokowania kół w przypadku pozostawienia go w miejscu, gdzie jest to zabronione, lecz nie utrudniającego ruchu lub niezagrażającego bezpieczeństwu (art. 130 a ust. 8 i 9 Prawa o ruchu drogowym). Ustawa – Prawo o ruchu drogowym nie przyznaje natomiast straży gminnej (miejskiej) dalszych uprawnień do wykonywania czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego.

Podstawą do wydania przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji rozporządzenia z 30 grudnia 2002 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego, było wskazanie normodawcze wynikające z treści art. 131 ust. 1 prawa o ruchu drogowym. Zgodzić się należy z Autorem kasacji, że z treści tegoż upoważnienia ustawowego nie wynika żadne umocowanie do uregulowania w rozporządzeniu dalszych, nieprzewidzianych w ustawie kompetencji do wykonywania przez strażników gminnych (miejskich), czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego. Zgodnie z treścią art. 131 ust. 1 prawa o ruchu drogowym, minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu i Ministrem Obrony Narodowej, uwzględniając potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w czasie wykonywania kontroli drogowej oraz zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w czasie wykonywania kontroli drogowej oraz sprawcze wykonywanie czynności w tym zakresie, określa w drodze rozporządzenia:

- 1. organizację, warunki i sposób wykonywania kontroli ruchu drogowego,*
- 2. warunki i tryb udzielania upoważnień do zatrzymywania pojazdów lub wykonywania niektórych czynności z zakresu ruchu drogowego przez funkcjonariuszy innych organów oraz strażników straży gminnych (miejskich),*
- 3. wymagany sposób zachowania się kontrolowanego uczestnika ruchu.*

Analiza treści tego przepisu prowadzi do wniosku, że nie daje on żadnych uprawnień normodawczych do przyznania w rozporządzeniu dodatkowych uprawnień strażnikom gminnym (miejskim) do dokonywania czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego. Przepis art. 131 ust. 1 pkt 1 Prawa o ruchu drogowym pozwala bowiem ministrowi jedynie na regulowanie w drodze rozporządzenia organizacji, warunków i sposobu wykonywania kontroli ruchu drogowego, zaś upoważnienie wynikające z pkt. 3 tegoż przepisu, nakłada na ministra obowiązek uregulowania w drodze rozporządzenia tylko sposobu zachowania się kontrolowanego uczestnika ruchu.

Z kolei treść art. 131 ust. 1 pkt 2 Prawa o ruchu drogowym zawiera umocowanie dla ministra do określenia w rozporządzeniu warunków i trybu udzielania upoważnień do zatrzymywania pojazdów lub wykonywania niektórych czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego przez funkcjonariuszy innych organów oraz strażników straży gminnych (miejskich). Brzmienie tego przepisu nie pozostawia wątpliwości, iż zakres kompetencji normodawczych przyznanych przez ustawodawcę nie obejmuje określenia katalogu innych niż przewidziane w ustawie czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego, które mogą wykonywać strażnicy.

Zasadny jest zatem wyrażony w kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich pogląd, iż postanowienia § 17 rozporządzenia w sprawie kontroli ruchu drogowego, przyznające strażnikom gminnym (miejskim) inne niż przewidziane w ustawie – Prawo o ruchu drogowym uprawnienia z zakresu kontroli ruchu drogowego, zostały wydane z przekroczeniem granic upoważnienia ustawowego.

Skoro zatem, w ocenie Sądu Najwyższego, brak jest normy ustawowej, na podstawie której strażnicy gminni (miejscy) byłiby upoważnieni do sprawowania kontroli drogowej w zakresie stwier-

dzania przekraczania przez kierujących pojazdami dozwolonej prędkości, to nie posiadają też oni, wynikającego z treści art. 17 § 3 k.p.s.w., uprawnienia oskarżyciela publicznego, które strażom gminnym (miejskim) przysługuje tylko wówczas, gdy w zakresie swego działania ujawniły wykroczenie i wystąpiły z wnioskiem o ukaranie.

Jak podkreślił to już Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 czerwca 2005 r., sygn. VKK 41/05 (OSNKW 2005/9/83), z treści art. 178 ust. 1 Konstytucji, który stanowi, że „sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom”, wynikają dla sądów uprawnienia do samodzielnej oceny i ustalenia zgodności podustawowych aktów normatywnych z ustawami także przy rozpoznawaniu spraw karnych, a w razie stwierdzenia ich niezgodności z ustawami, odmowy ich zastosowania w konkretnej sprawie.

Nie ulega wątpliwości, że sąd w toku rozpoznawania sprawy jest uprawniony do samodzielnej oceny, czy mający w niej zastosowanie akt normatywny niższego rzędu niż ustawa jest zgodny z ustawą lub Konstytucją.

W rozpoznawanej sprawie, Sąd Najwyższy uznając, że strażnicy gminni (miejscy) nie mają upoważnienia ustawowego do sprawowania kontroli drogowej w zakresie stwierdzania przekraczania przez kierujących pojazdami dozwolonej prędkości, zaskarżony kasacją Rzecznika Praw Obywatelskich wyrok Sądu Rejonowego w C., w sprawie M. R., uchylił i postępowanie, w oparciu o art. 5 § 1 pkt 9 k.p.s.w., umorzył z powodu braku skargi uprawnionego oskarżyciela.”

1.2.6. Znamiona przestępstwa przywłaszczenia

przepisy: art. 284 § 2 k.k.

hasła: przywłaszczenie

Wyrok z dnia 24 kwietnia 2007 r., IV KK 34/07

Teza:

Sam fakt, że S. Ż. nie dotrzymał zobowiązania do zwrotu mienia, wynikającego z zawartych umów leasingowych, nie dawał podstaw do stwierdzenia, że celem takiego postępowania, było jego przywłaszczenie. Sam fakt niewywiązania się przez stronę umowy ze zobowiązania, nie może świadczyć o zamiarze powiększenia przez nią własnego majątku kosztem majątku kontrahenta.

Z uzasadnienia:

„S. Ż. oskarżony został o to, że:

- I. W okresie od dnia 22 sierpnia 2001 r. do dnia 15 marca 2004 r. w miejscowości Ł. dokonał przywłaszczenia powierzonego na podstawie faktury VAT Nr 104/2000 z dnia 19 grudnia 2000 r. mienia ruchomego w postaci rur kwasoodpornych o średnicy 25 x 2 milimetry w ilości 2.890 mb. o łącznej wartości 26.010,00 zł na szkodę H. G. – właściciela Przedsiębiorstwa Zaopatrzeniowo Handlowego „S.” z siedzibą w W., tj. o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k.
- II. W dniu 23 sierpnia 2004 r. w miejscowości Ł. dokonał przywłaszczenia powierzonego na podstawie umów leasingu operacyjnego o nr K 32218 i K 32220 z dnia 28 września 2001 r. mienia ruchomego w postaci ciągnika siodłowego marki Iveco Eurotech MP 440E42 i naczepy samowyladowczej marki CMT W 2550 o łącznej wartości brutto 430.468,16 i wyrządził tym samym znaczną szkodę majątkową na szkodę B. L. Sp. z o.o. z siedzibą w W., tj. o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. z art. 294 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 25 lipca 2005 r., sygn. akt II K 6/05 Sąd Rejonowy w S. uniewinnił S. Ż. od popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt. I aktu oskarżenia oraz uznał go winnym popełnienia czynu

zarzucanego mu w pkt. II stanowiącego przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. z art. 294 § 1 k.k., po uprzednim przyjęciu, że czyn został popełniony we wrześniu 2004 r. i za to na podstawie art. 284 § 2 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 2 lata. Ponadto wymierzono mu grzywnę w rozmiarze 100 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości stawki dziennej na kwotę 20 złotych.

W apelacji od tego wyroku obrońca oskarżonego zarzucając zaskarżonemu orzeczeniu:

„– naruszenie prawa materialnego, a to art. 284 § 2 k.k. poprzez zupełnie nieuzasadnione przyjęcie jakoby zachowanie oskarżonego nosiło cechy przywłaszczenia powierzonego mu sprzętu,

– pominięcie w uzasadnieniu ważnych dla obrony oskarżonego okoliczności odnośnie przyjęcia zamiaru przywłaszczenia rzeczy, a więc korespondowania z firmą leasingową co do ugodowego załatwienia sprawy...”

wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie S. Ż. od popełnienia czynu z pktu II aktu oskarżenia.

Wyrokiem z dnia 14 lutego 2006 r., sygn. akt IX Ka 1666/05, Sąd Okręgowy w K., uznając apelację obrońcy za oczywiście bezzasadną, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok. Kasację od tego prawomocnego orzeczenia wniósł, na podstawie art. 521 k.p.k., na korzyść S. Ż., Rzecznik Praw Obywatelskich, który wyrokowi Sądu Okręgowego w K. zarzucał: „rażące i mogące mieć istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., polegające na niepełnym rozważeniu zarzutów sformułowanych w apelacji obrońcy dotyczących strony podmiotowej zarzucanego oskarżonemu działania, co w konsekwencji doprowadziło do zaakceptowania przez Sąd dokonujący instancyjnej kontroli, dowolnej oceny materiału dowodowego dokonanej przez Sąd I instancji, a w następstwie tego uznania apelacji za oczywiście bezzasadną i utrzymania zaskarżonego wyroku w mocy”.

W oparciu o powyższy zarzut Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o „uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego oraz utrzymanego nim w mocy orzeczenia Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania”.

W tym stanie sprawy Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich wniesiona na korzyść skazanego S. Ż. jest zasadna. Analiza zaskarżonego wyroku wykazuje bowiem niezbitcie, iż Sąd odwoławczy w lakonicznym i ogólnikowym uzasadnieniu orzeczenia, w sposób niepełny i w bardzo ograniczonym zakresie odniósł się do sformułowanych w apelacji obrońcy zarzutów dotyczących strony podmiotowej przypisanego oskarżonemu działania, uchylając tym treść art. 457 § 3 k.p.k. Sąd ad quem powielił dowolną ocenę, dokonaną z obrazą art. 7 k.p.k. przez Sąd pierwszej instancji, dotyczącą zamiaru przywłaszczenia przez sprawcę leasingowanych maszyn. Nie zwracając (podobnie jak Sąd Rejonowy) zupełnie uwagi na podnoszony w apelacji przez obrońcę fakt, próby ugodowego załatwienia sprawy przez S. Ż. z firmą leasingową. Podobnie jak Sąd pierwszej instancji, Sąd odwoławczy przyjął, że o zamiarze oskarżonego świadczył fakt zaniechania zwrotu powierzonego mienia z chwilą rozwiązania umów leasingu. Sądy obu instancji pominięły zupełnie w swoich rozważaniach tę część wyjaśnień S. Ż., w których podał: „Nie zamierzam tych rzeczy ukrywać, czy zbyć. Ja chcę dogadać się z firmą B. L., aby mógł te przedmioty wykupić w moim imieniu mój zięć prowadzący własną firmę” (k. 90 akt). Rzeczywiście w dniu 15 września 2004 r. oskarżony wysłał do firmy leasingowej pismo z taką propozycją (k. 91, 241). Dokonana w sprawie analiza strony podmiotowej przypisanego skazanemu czynu nie może być uznana za wystarczającą w świetle wymogów określonych w art. 7 k.p.k., zaś motyw Sądu odwoławczego nie spełniają kryteriów określonych w art. 457 § 3 k.p.k.

Sąd Okręgowy ograniczył się w istocie do analizy przedmiotowych okoliczności zdarzenia, wyciągając z nich, w ślad za Sądem pierwszej instancji, nieuprawnione wnioski dla oceny strony pod-

miotowej działania skazanego. Sam fakt, że S. Ż. nie dotrzymał zobowiązania do zwrotu mienia, wynikającego z zawartych umów leasingowych, nie dawał podstaw do stwierdzenia, że celem takiego postępowania, było jego przywłaszczenie. Sam fakt niewywiązania się przez stronę umowy ze zobowiązania, nie może świadczyć o zamiarze powiększenia przez nią własnego majątku kosztem majątku kontrahenta (por. wyrok SN z 3 października 2005 r., V KK 15/05, Lex nr 1572006).

Dla przyjęcia realizacji znamion przestępstwa przywłaszczenia od strony podmiotowej konieczne jest wykazanie, że oprócz obiektywnego rozporządzenia przez sprawcę cudzą rzeczą ruchomą (cudzym mieniem ruchomym), jego działaniu towarzyszył zamiar, tzw. animus rem sibi habendi, tj. zamiar zatrzymania rzeczy dla siebie albo dla innej osoby, bez żadnego ku temu tytułu (por. postanowienie SN z 15 listopada 2002 r., sygn. IV KKN 380/99 – niepubl.).”

1.2.7. Prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia

przepisy: art. 552 § 1 i 4 k.p.k.

hasła: odszkodowanie

Wyrok z dnia 2 lutego 2007 r., IV KK 444/06

Teza:

Jedną ze szkód objętych (w art. 552 § 1 i 4 k.p.k.) tym przepisem jest pogorszenie się położenia majątkowego, wywołane uniemożliwieniem poszkodowanemu uzyskania określonych źródeł utrzymania przez okres tymczasowego aresztowania. Szkoda tego rodzaju stanowi różnicę między stanem majątkowym, jaki by istniał, gdyby poszkodowany nie został pozbawiony wolności (stan hipoteczny), a stanem rzeczywistym w chwili odzyskania wolności. Wysokość szkody ustalonej na podstawie porównania obu stanów zależy od tego, czy i jakie poszkodowany miałby dochody, gdyby pozostawał na wolności.

Z uzasadnienia:

„Kasacja zasadnie kwestionuje oddalenie roszczeń wnioskodawcy F. W. o odszkodowanie. W tym zakresie nie można aprobować przyjętych przez sądy obu instancji kryteriów oddalenia wniosku. Bezsporne jest, że F. W. przed pozbawieniem go wolności utrzymywał się z emerytury oraz dodatkowo prowadził gospodarstwo rolne syna, zatem miał z tego tytułu dodatkowe źródło utrzymania. Sąd Apelacyjny przyjął, że F. W. „w sposób bezumowny” korzystał z gospodarstwa, przekazanego w 2000 r. na rzecz syna A., zatem rozliczeń z tego tytułu winien dokonać z właścicielem gospodarstwa. Z tego względu brak po stronie wnioskodawcy tytułu prawnego do wystąpienia z roszczeniem wobec Skarbu Państwa.

Zapatrywania Sądu Apelacyjnego nie da się pogodzić z zasadą odpowiedzialności Skarbu Państwa, określoną w art. 552 § 1 i 4 k.p.k. Jedną ze szkód objętych (w art. 552 § 1 i 4 k.p.k.) tym przepisem jest pogorszenie się położenia majątkowego, wywołane uniemożliwieniem poszkodowanemu uzyskania określonych źródeł utrzymania przez okres tymczasowego aresztowania. Szkoda tego rodzaju stanowi różnicę między stanem majątkowym, jaki by istniał, gdyby poszkodowany nie został pozbawiony wolności (stan hipoteczny), a stanem rzeczywistym w chwili odzyskania wolności. Wysokość szkody ustalonej na podstawie porównania obu stanów zależy od tego, czy i jakie poszkodowany miałby dochody, gdyby pozostawał na wolności.

W realiach sprawy wnioskodawca F. W. poniósł szkodę wyrażającą się w utracie dodatkowego źródła utrzymania z racji pracy na gospodarstwie rolnym syna. Dla określenia faktycznych dochodów możliwych do uzyskania z tego tytułu konieczne jest dokonanie szczegółowych ustaleń uwzględniających realia gospodarcze, dlatego też uwzględniając w tej części kasację Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Okręgowego w P. w sto-

sunku do wnioskodawcy F. W. w części oddalającej wniosek o zasądzenie odszkodowania i sprawę w tym zakresie przekazał sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.”

1.2.8. Przestępstwa objęte zamiarem

przepisy: art. 12 k.k.

hasła: zamiar

Postanowienie z dnia 3 kwietnia 2007 r., II KK 69/06

Teza:

W myśl art. 12 k.k. sprawca czynu ciągłego musi realizować składające się na czyn ciągły zachowania ze z góry podjętym zamiarem, a w tym wypadku nie wskazuje, by S. N. dokonując – skrótowo rzecz ujmując – w dniu 7 lipca 1995 r. przemycenia samochodów pochodzących z kradzieży działał z „góry powziętym zamiarem” obejmującym wszystkie zindywidualizowane działania.

Z uzasadnienia:

„S. N. był oskarżony o popełnienie dwóch przestępstw z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. polegających na tym, że:

- a) w dniu 7 lipca 1995 r. w B. działając wspólnie i w porozumieniu z M. K. i J. F. pomógł w zbyciu pochodzącego z kradzieży samochodu marki „Audi 80 Avant” o wartości 67.200 zł w ten sposób, że przekroczył tym pojazdem granicę państwową posługując się przy tym podrobionym dowodem rejestracyjnym i paszportem wystawionym na nazwisko K. K.,*
- b) w dniu 15 sierpnia 1995 r. w B., działając wspólnie i w porozumieniu z M. K. pomógł w zbyciu pochodzącego z kradzieży samochodu marki „Mercedes” wartości 105.000 zł w ten sposób, że przekroczył tym pojazdem granicę państwową, przy czym użył jako autentycznych podrobionych dokumentów – dowodu rejestracyjnego pojazdu i paszportu wystawionego na nazwisko K. K.*

Sprawę rozpoznawał Sąd Rejonowy w M., który wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2002 r., sygn. II K 30/02 uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów i za to na podstawie art. 291 § 1, 294 § 1 i 270 § 1 k.k. skazał go na karę łączną 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat.

Wyrok ten zaskarżył Prokurator Rejonowy w O. zarzucając rażącą niewspółmierność orzeczonej kary pozbawienia wolności, akcentując głównie nietrafność orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania tej kary. Sam oskarżony apelacji nie wniósł.

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 16 grudnia 2002 r., sygn. V Ka 389/02 uchylił wyrok Sądu Rejonowego w części dotyczącej kary i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy w M. wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2005 r., sygn. II K 1819/04 skazał S. N. na karę łączną 2 lat pozbawienia wolności.

Wyrok ten zaskarżył oskarżony wnosząc o jego zmianę „w ten sposób, aby orzeczona kara pozbawienia wolności została orzeczona z warunkowym zawieszeniem wykonania, stosownie do pierwszego wyroku z dnia 15 kwietnia 2002 r. sygn. II K 30/02” (cytat z apelacji oskarżonego).

Rozpoznając apelację oskarżonego Sąd Okręgowy w P. uznał ją za niezasadną i wyrokiem z dnia 19 października 2005 r., sygn. V Ka 1144/05 zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Obrońca skazanego wniósł kasację, w której zarzucił:

- a) naruszenie zasady powagi rzeczy osądzonej w zakresie czynu z dnia 7 lipca 1995 r. albowiem w innej sprawie Sądu Okręgowego w O. S. N. skazany został za przestępstwo ciągle popełnione w okresie od 5 grudnia 1994 r. do 17 lipca 1995 r. co wyklucza przeprowadzenie procesu i skazanie za czyn popełniony w okresie wyznaczonym przez początek pierwszego i zakończenie ostatniego zachowania składającego się na czyn ciągły,*
- b) naruszenie art. 69 k.k. przez bezpodstawne niezastosowanie wobec S. N. warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności.*

W oparciu o tak sformułowane zarzuty obrońca wniósł w kasacji o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Okręgowy w O. wniósł o jej oddalenie. Podobny wniosek złożył na rozprawie kasacyjnej Prokurator Prokuratury Krajowej.

Rozpoznając kasację Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kluczowa kwestią przy ocenie zasadności kasacji był pierwszy zarzut wysunięty w skardze. Obrońca zarzucił bowiem naruszenie prawa procesowego o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci res iudicata (art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.). Autor kasacji naruszenie powagi rzeczy osądzonej dostrzegł w tym, że „pierwszy ze stawianych S. N. zarzutów został popełniony w dniu 7 lipca 1995 r., czyn ten wchodził w czasokres przestępstwa ciągłego, które było przedmiotem rozpoznania przez Sąd Okręgowy w O.” (cytat z kasacji). Już w tym miejscu stwierdzić trzeba, że obrońca błędnie określił sąd orzekający jako Sąd Okręgowy w O., w rzeczywistości bowiem sądem takim był Sąd Rejonowy w O. (uwaga ta nie ma jednak żadnego znaczenia, a jedynie porządkuje sprawę). Tak więc obrońca stawiając zarzut powagi rzeczy osądzonej, skazanie S. N. w tej sprawie „zestawia” z wyrokiem Sądu Rejonowego w O. wywodząc, że wyrok sądu olsztyńskiego skazujący S. N. za czyn ciągły (art. 12 k.k.), na który składały się dwa zachowania o podobnej charakterystyce czynności sprawczych (pomoc w zbyciu pochodzących z przestępstwa samochodów przez ich przemycenie przez przejście graniczne w B.), blokował możliwość skazania oskarżonego w tej sprawie za czyn popełniony w dniu 7 lipca 1995 r. bowiem czyn ten był elementem owego czynu ciągłego przypisanego S. N. przez Sąd Rejonowy w O.

Stanowisko takie jest nietrafne i stanowi wynik całkowicie błędnej oceny przez skarżącego sytuacji procesowej występującej w sprawie. Jest też błędne z racji wadliwego sytuowania czynu oskarżonego z dnia 7 lipca 1995 r. jako mogące wchodzić „w skład” czynu ciągłego objętego wyrokiem Sądu Rejonowego w O.

Jeśli chodzi o aspekt czysto procesowy obrońca najwyraźniej nie dostrzega implikacji wynikających z „pierwszego” wyroku Sądu Okręgowego w P. tj. wyroku z dnia 16 grudnia 2002 r., sygn. V Ka 389/02. Wyrokiem tym Sąd Okręgowy w P. uchylił „pierwszy” wyrok Sądu Rejonowego w M. jedynie w części dotyczącej kary i w tym tylko zakresie przekazał sprawę S. N. do ponownego rozpoznania. Orzeczenie takie stwarzało stan prawomocności rozstrzygnięcia o winie S. N. w zakresie obu zarzucanych i przypisanych mu przestępstw (w piśmiennictwie procesowym stan ten nazywany jest horyzontalną, poziomą, prawomocnością części wyroku – p. P. Hofmański – Horyzontalna prawomocność części wyroku w procesie karnym, PS 1998 nr 4, s. 5, A. Zachuta – Horyzontalna – pozioma prawomocność przedmiotowej części wyroku – PiP 2006, z. 9, s. 115). W takim układzie Sąd Rejonowy w Mławie mógł rozpoznać sprawę jedynie w granicach przekazania (art. 442 § 1 zd. pierwsze k.p.k.), a więc jedynie co do kary, zaś wyjście poza te granice mogło mieć miejsce jedynie wówczas, gdyby sąd prowadząc postępowanie dowodowe w zakresie rozstrzygnięcia o karze ujawnił okoliczności świadczące o niepopelnieniu przez oskarżonego przypisanych mu „wcześniej” przestępstw. Tylko wówczas sąd uzyskałby procesową możliwość do odmiennego orzeczenia o winie oskarżonego lub umorzenia postępowania (art. 442 § 1 zd. drugie k.p.k.). W sprawie tej sytuacja taka nie miała miejsca, a to oznacza, że „pierwszy” wyrok Sądu Rejonowego

w M., tj. wyrok z 15 kwietnia 2002 r., sygn. II K 30/02 uzyskał cechę prawomocności w zakresie przypisania S. N. zarzucanych mu przestępstw. Z oczywistych powodów wyrok Sądu Rejonowego w O. jako wydany w dniu 24 lutego 2005 r. nie stwarzał „pola” do oceny orzeczenia wydanego w obecnie rozpoznawanej sprawie jako zapadłego z naruszeniem także zasady *ne bis in idem* procedatur. Warto także dodać, że sama koncepcja czynu ciągłego była zresztą więcej niż wątpliwa, albowiem w myśl art. 12 k.k. sprawca czynu ciągłego musi realizować składające się na czyn ciągły zachowania ze z góry podjętym zamiarem, a w tym wypadku nic nie wskazuje, by S. N. dokonując – skrótowo rzecz ujmując – w dniu 7 lipca 1995 r. przemycenia samochodów pochodzących z kradzieży działał z „góry powziętym zamiarem” obejmującym wszystkie zindywidualizowane działania.”

1.2.9. Dowód z opinii biegłego – konieczność jego przeprowadzenia

przepisy: art. 193 § 1 k.p.k.
hasła: biegły, dowody

Postanowienie z dnia 17 maja 2007 r., II KK 331/06

Teza:

Zgodnie z treścią przepisu art. 193 § 1 k.p.k. jeżeli stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, wymaga wiadomości specjalnych, zasięga się opinii biegłego albo biegłych. Interpretacja tego przepisu, tak w judykaturze, jak i doktrynie, nie pozostawia żadnych wątpliwości, co do tego, że powołanie biegłego w sytuacji, o jakiej mowa w § 1 omawianego przepisu nie jest prawem, a obowiązkiem sądu. Jeśli więc w sprawie koniecznym było zasięgnięcie opinii biegłego, dowodu z biegłego nie można zastąpić innym dowodem.

1.2.10. Zakończenie postępowania; Obowiązki obrońcy z urzędu

przepisy: art. 84 § 2 k.p.k.
hasła: obrońca

Postanowienie z dnia 17 maja 2007 r., II KZ 8/07

Teza:

(Art. 84 § 2 k.p.k.) przewiduje, że wyznaczenie z urzędu nakłada na obrońcę obowiązek podejmowania czynności procesowych do prawomocnego zakończenia postępowania. Takie zakończenie następuje wraz z ogłoszeniem wyroku kończącego postępowanie przez sąd odwoławczy. Od tego zatem momentu obrońca nie ma prawnego obowiązku działania (choć ma do tego uprawnienie), a w konsekwencji od tego momentu oskarżony – skazany, o ile dotychczasowy obrońca nie podejmuje czynności, traktowany być musi jako ten, który obrońcy w ogóle nie ma. W tej natomiast sytuacji art. 422 § 2 k.p.k. wprost przewiduje, że dla oskarżonego pozbawionego wolności terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku biegnie od daty doręczenia mu wyroku.

Z uzasadnienia:

„(...) zaskarżone postanowienie zapadło w wyniku oczywistych uchybień proceduralnych, implikujących jego uchylenie. Uchybienie dotyczy bezpodstawności zarządzenia o odmowie przyjęcia wniosku skazanego o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem, jako że wniosek ten złożo-

ny został z zachowaniem terminu zawitego, a zatem bezprzedmiotowe było procedowanie nad wnioskiem o przywrócenie terminu.

Przepis art. 524 § 1 zd. drugie k.p.k. stanowi jedynie tyle, że termin do złożenia wniosku wynosi 7 dni „od daty ogłoszenia wyroku”. Nie ulega jednak wątpliwości, że przepis ten musi być interpretowany w powiązaniu z innymi regulującymi zasady doręczeń orzeczeń i początku biegu terminów zawitych do ich zaskarżenia, na co wprost wskazują przepisy odsyłające – art. 518 k.p.k. i art. 458 k.p.k. Kwestie te szczegółowo przedstawiane już były w jednolitym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. postanowienie z dnia 28 marca 2003 r., sygn. III KZ 71/02, OSNKW 2003/5–6/58 i wskazane tam judykaty) i równie konsekwentnie w doktrynie (por. T. Grzegorzczak, K.P.K. Komentarz, Kraków 2005, s. 1230; Hofmański, Sadzik, Zgryzek, K.P.K. Komentarz, t. III, Warszawa 2004, s. 146).

Istotę rzeczy w takiej sytuacji procesowej jaka wystąpiła w niniejszej sprawie regulują przepisy art. 422 § 2 k.p.k. oraz art. 84 § 2 k.p.k. (art. 84 § 2 k.p.k.) przewiduje, że wyznaczenie z urzędu nakłada na obrońcę obowiązek podejmowania czynności procesowych do prawomocnego zakończenia postępowania. Takie zakończenie następuje wraz z ogłoszeniem wyroku kończącego postępowanie przez sąd odwoławczy. Od tego zatem momentu obrońca nie ma prawnego obowiązku działania (choć ma do tego uprawnienie), a w konsekwencji od tego momentu oskarżony – skazany, o ile dotychczasowy obrońca nie podejmuje czynności, traktowany być musi jako ten, który obrońcy w ogóle nie ma. W tej natomiast sytuacji art. 422 § 2 k.p.k. wprost przewiduje, że dla oskarżonego pozbawionego wolności terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku biegnie od daty doręczenia mu wyroku.

W tym stanie rzeczy fakt, że w rozprawie apelacyjnej uczestniczył wyznaczony z urzędu obrońca M. B., wcale nie powodował, iżby wobec skazanego termin do złożenia wniosku o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem rozpoczął bieg od dnia ogłoszenia wyroku. Wręcz przeciwnie, zgodnie z art. 422 § 2 k.p.k. (powołanym wprost także w art. 457 § 2 k.p.k.) termin ten biegł od dnia doręczenia wyroku. Skoro doręczenie to nastąpiło w dniu 13 lutego 2007 r., a wniosek skazany złożył w dniu 19 lutego 2007 r., to oczywistym jest, że zachował zawity siedmiodniowy termin przewidziany w art. 422 § 2 k.p.k., który to przepis, poprzez art. 518 k.p.k. i art. 458 k.p.k., stosuje się również do obliczania terminu przewidzianego w art. 524 § 1 zd. drugie k.p.k.”

1.2.11. Korzyść majątkowa a pełnienie funkcji publicznej; Moment dokonania przekupstwa czynnego

przepisy: art. 229 § 1 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządowych oraz samorządu terytorialnego (łapownictwo i płatna protekcja)

Postanowienie z dnia 14 marca 2007 r., III KK 248/06

Teza:

Związek, (udzielenia korzyści majątkowej z funkcją publiczną o którym mowa w art. 229 § 1 k.k.), nie musi dotyczyć wyłącznych kompetencji adresata korzyści majątkowej do załatwienia danej sprawy, czy też podjęcia w niej ostatecznej decyzji. Adresatem może być także osoba pełniąca funkcję publiczną, która działa tylko na pewnym etapie załatwienia danej sprawy i może tym działaniem wpłynąć na końcowy wynik postępowania. Może być to zatem związek z całością kształtem urzędowania adresata korupcyjnej propozycji, z zespołem czynności należących do sprawowanej przez daną osobę funkcji publicznej, które osoba ta może podejmować lub od nich się wstrzymać. Tak więc dla uznania, że proponowana korzyść majątkowa pozostaje w związku z pełnioną funkcją publiczną wystarczające jest, że pełniący taką funkcję może wpływać na koń-

cowy wynik załatwienia sprawy przez fakt nadania sprawie biegu w sposób oczekiwany przez osobę składającą korupcyjną propozycję.

Momentem dokonania przekupstwa czynnego w wypadku, gdy wręczający posługuje się obietnicą udzielenia korzyści majątkowej jest chwila, gdy oświadczenie gotowości udzielenia takiej korzyści dojdzie do osoby pełniącej funkcję publiczną, niezależnie od tego czy zostanie ono przyjęte, czy też odrzucone, Przekupstwo jest bowiem przestępstwem bezskutkowym, a zatem jego dokonanie następuje w chwili realizacji znamion czynnościowych.

Z uzasadnienia:

„Kasacja okazała się bezzasadna i to w stopniu oczywistym.

Pierwsza uwaga jaka nasuwa się przy ocenie kasacji polega na braku spójności w stanowisku skarżącego. Skoro bowiem w zarzucie kasacyjnym mowa jest o rażącej obrazie art. 229 § 1 i 4 k.k. mającej polegać na tym, że „ewentualne wręczenie korzyści majątkowej nie nastąpiło w związku z pełnieniem funkcji publicznej” (chodzi o osobę Prezydenta Miasta) oraz „że udzielenie obietnicy wręczenia korzyści majątkowej” zostało wbrew dowodom, uznane za – jak to określił autor kasacji – zwerbalizowane, to zupełnie nie koresponduje z tym wnioskiem o uchylenie obu wyroków i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania; bo przecież czemu miałyby służyć ponowne rozpoznanie sprawy, skoro obrońca nie dostrzegł w działaniu oskarżonego znamion przestępstwa łapownictwa czynnego.

Wystąpienie obrońcy skazanego było jednak całkowicie błędne, i to zarówno, gdy lansował tezę o braku związku złożonej przez P. A. obietnicy udzielenia korzyści majątkowej pełniącemu funkcję publiczną Prezydenta Miasta O. C. J. M. z pełnioną przez niego funkcją publiczną, jak i gdy twierdził że oskarżony owej obietnicy „nie zwerbalizował”.

W kwestii pierwszej skarżący najwyraźniej z gruntu błędnie rozumie znamię strony przedmiotowej przestępstwa z art. 229 § 1 k.k. o ile brak związku złożonej przez oskarżonego obietnicy udzielenia korzyści majątkowej z funkcją publiczną pełnioną przez C. M. upatruje w tym, że Prezydent Miasta „nie był osobą władną ani decyzyjną co do miejscowego planu zagospodarowania terenu” oraz, że „podjęcie decyzji w tym zakresie należy do organu uchwalodawczego gminy, jakim jest Rada Gminy” (cytaty z uzasadnienia kasacji).

Związek, (udzielenia korzyści majątkowej z funkcją publiczną o którym mowa w art. 229 § 1 k.k.), nie musi dotyczyć wyłącznych kompetencji adresata korzyści majątkowej do załatwienia danej sprawy, czy też podjęcia w niej ostatecznej decyzji. Adresatem może być także osoba pełniąca funkcję publiczną, która działa tylko na pewnym etapie załatwienia danej sprawy i może tym działaniem wpłynąć na końcowy wynik postępowania. Może być to zatem związek z całokształtem urzędowania adresata korupcyjnej propozycji, z zespołem czynności należących do sprawowanej przez daną osobę funkcji publicznej, które osoba ta może podejmować lub od nich się wstrzymać. Tak więc dla uznania, że proponowana korzyść majątkowa pozostaje w związku z pełnioną funkcją publiczną wystarczające jest, że pełniący taką funkcję może wpływać na końcowy wynik załatwienia sprawy przez fakt nadania sprawie biegu w sposób oczekiwany przez osobę składającą korupcyjną propozycję.

W tym wypadku, w świetle zupełnie bezspornie ustalonych okoliczności, jest oczywiste, że C. J. M. był taką osobą, skoro pełnił funkcję Prezydenta Miasta O.. Obrońca skazanego sam stwierdził w kasacji, że do kompetencji Prezydenta Miasta należało złożenie w Radzie Miasta projektu uchwały o przystąpieniu do opracowania planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego m.in. grunty, o które chodziło oskarżonemu, chociaż w sposób najzupełniej nieuprawniony nie dostrzegł w tym wpływu Prezydenta Miasta na efekt końcowy oczekiwany przez oskarżonego.

Również druga z poruszonych przez skarżącego kwestii, odnosząca się już wprost do treści korupcyjnej oferty została przedstawiona w kasacji w sposób jaskrawo sprzeczny z faktami. Całkowicie

niezrozumiały jest tu zarzut, że obietnica korzyści złożona przez skazanego „nie została zwerbalizowana” i obrońca nie wskazał w czym upatruje brak owej „weralizacji”. Brak jakichkolwiek argumentów w tej kwestii jest zupełnie zrozumiały i oczywisty w sytuacji, gdy propozycja oskarżonego miała treść następującą – „za załatwienie sprawy 2 miliony dla Ciebie lub miasta” (pierwsza rozmowa oskarżonego z C. J. M.), „dla Ciebie 2 apartamenty” (druga rozmowa oskarżonego z C. J. M.).

Momentem dokonania przekupstwa czynnego w wypadku, gdy wręczający posługuje się obietnicą udzielenia korzyści majątkowej jest chwila, gdy oświadczenie gotowości udzielenia takiej korzyści dojdzie do osoby pełniącej funkcję publiczną, niezależnie od tego czy zostanie ono przyjęte, czy też odrzucone. Przekupstwo jest bowiem przestępstwem bezskutkowym, a zatem jego dokonanie następuje w chwili realizacji znamion czynnościowych.”

1.2.12. Pojęcie „zbrodni komunistycznej”

przepisy: art. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej
hasła: zbrodnie przeciwko ludzkości

Postanowienie z dnia 20 marca 2007 r., III KK 310/06

Teza:

Nie można (...) zbrodni komunistycznej, o której mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej... traktować jako pojęcia autonomicznego, odrębnego od pojęć o których mowa w art. 2a i 2b ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Instytucie Pamięci Narodowej (Dz. U. z 1984 r. Nr 21, poz. 98), w tym sensie, iż są to zbiory rozłączne.

Z uzasadnienia:

„Pierwszy z podniesionych przez skarżącego zarzutów – rażącej obrazy art. 2a i 2b ustawy z 6 kwietnia 1984 roku o Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Instytucie Pamięci Narodowej, polegającej na błędnym uznaniu, że czyny zarzucane skazanemu stanowią zbrodnię stalinowską i zbrodnię przeciwko ludzkości, był już przedmiotem szczegółowej kontroli i wnikliwej oceny dokonanej przez Sąd Okręgowy w B. Autor kasacji, już w apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji w ramach zarzutu rażącego naruszenia art. 424 k.p.k. podnosił, że czyny przypisane oskarżonemu błędnie zostały zakwalifikowane jako zbrodnie stalinowskie lub mające charakter zbrodni przeciwko ludzkości i rozpoznający tę apelację Sąd Okręgowy w B., w uzasadnieniu zaskarżonego kasacją wyroku (s. 12 – 13 uzasadnienia), w ocenie Sądu Najwyższego, zgodnie z wymogami określonymi w art. 457 § 3 k.p.k., przywołując orzecznictwo Sądu Najwyższego w omawianym zakresie, szczegółowo do zarzutów tych się odniósł, a ocena ta nie uchybia regułom dowodzenia wymienionym w art. 7 k.p.k. i pozostaje pod ich ochroną. Nie jest trafny także zarzut pominięcia przy ocenie przypisanych skazanemu czynów regulacji zawartych w art. 1, 2, 3 i 4 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 1998 r. Nr 155, poz. 1016 ze zm.). Wprawdzie w momencie orzekania przez sądy w przedmiotowej sprawie obowiązywały już przepisy wymienionej wyżej ustawy, to nie można jednak zbrodni komunistycznej, o której mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej... traktować jako pojęcia autonomicznego, odrębnego od pojęć o których mowa w art. 2a i 2b ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Instytucie Pamięci Narodowej (Dz. U. z 1984 r. Nr 21, poz. 98), w tym sensie, iż są to zbiory rozłączne, jak sugeruje w kasacji skarżący.

Lektura ustawy z 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej... przekonuje, iż kategoria tzw. zbrodni komunistycznej, swoim zakresem obejmuje czyny, które zgodnie z ustawą z dnia 6 kwietnia 1984 r., zostały uznane za zbrodnie stalinowskie i zbrodnie przeciwko ludzkości, a nadto obejmuje również inne czyny, które nie mogą być zakwalifikowane jako zbrodnie stalinowskie, bowiem popełnione zostały w innym okresie historycznym (po 31 grudnia 1956 r.).

Patrząc z tego punktu widzenia, jako błędny należy uznać przedstawiony w kasacji obrońcy skazanego pogląd, iż niektóre zbrodnie stalinowskie nie są zbrodniami komunistycznymi w rozumieniu ustawy z 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej. (...)

Fakt, że sąd a quo ustalił i zakwalifikował zarzucane J. D. działania jako zbrodnie stalinowskie i zbrodnie przeciwko ludzkości, a Sąd Okręgowy w postępowaniu odwoławczym ustalenia te i przyjętą kwalifikację prawną akceptował, nie jest obrażą prawa, gdyż ustawa z 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej..., pochłania treść pojęciową zbrodni stalinowskiej oraz zbrodni przeciwko ludzkości i ich nie eliminuje.

Zupełnie nieporozumieniem byłby pogląd, że wprowadzając kategorię zbrodni komunistycznej, ustawodawca zdepenalizował określone kategorie zachowań, które wyczerpywały znamiona zbrodni stalinowskich i były przeciwieństwem kwalifikowanymi postaciami znęcania się nad osobami, np. zatrzymanymi.

Fakt więc pominięcia w ocenie prawnej przez oba sądy przepisów ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, nie stanowi, w ocenie Sądu Najwyższego, naruszenia prawa, które mogłoby mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.).”

1.2.13. Zasad skargowości a wyjście poza ramy oskarżenia

przepisy: art. 14 k.p.k.

hasła: zasada skargowości

Postanowienie z dnia 24 kwietnia 2007 r., IV KK 58/07

Teza:

Wyjście poza ramy oskarżenia nastąpi zawsze w sytuacji przyjęcia – oprócz znamion czynu zarzucanego w akcie oskarżenia – jeszcze innych zdarzeń lub znamion czynu, aniżeli tych wskazanych w czynie zarzucanym. Skutkuje to bowiem takim rozszerzeniem zakresu oskarżenia, które będzie równoznaczne ze stwierdzeniem, iż in concreto sąd – wbrew rygorom zasady skargowości – orzekł poza podstawą faktyczną aktu oskarżenia, a więc w istocie co do innego, niż ten zarzucany, czynu.

Z uzasadnienia:

„Z. S. została oskarżona o to, że w dniu 22 maja 2004 r. w R. wprowadziła do obrotu towar z podobionymi znakami towarowymi firm: R., N., P., A. w postaci 95 sztuk różnego rodzaju odzieży, działając w ten sposób na szkodę firm: R. Poland S.A., N. Poland Sp. z o.o., P. Polska Sp. z o.o., A. Poland Sp. z o.o. – to jest o popełnienie przestępstwa z art. 305 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej.

Wyrokiem z dnia 25 maja 2006 r. Sąd Rejonowy w M. uniewinnił Z. S. od popełnienia tego zarzucanego jej czynu, uznając że wspomniane towary nie „wprowadziła (ona) do obrotu”, stąd też nie zrealizowała koniecznego dla bytu zarzucanego jej przestępstwa znamienia. Apelację od tego wyroku wniósł prokurator. Zarzucił w niej Sądowi Rejonowemu zaniechania zakwalifikowania owego zarzucanego oskarżonej czynu – bez wychodzenia poza granice oskarżenia – z art. 291 § 1 k.k.,

ewentualnie z art. 292 k.k., mimo że istniały ku temu podstawy faktyczne. Sąd Okręgowy w K. rozpoznał tę apelację w dniu 2 października 2006 r. Wydany w tym dniu wyrokiem utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając wniesioną przez prokuratora apelację za oczywiście bezzasadną. Kasację od tego wyroku na niekorzyść oskarżonej wniósł Prokurator Okręgowy w N. Zarzucił w niej rażące naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na treść wyroku, a to:

- 1) art. 14 k.p.k. wskutek uznania, iż przypisanie oskarżonej przestępstwa paserstwa stanowiłoby wyjście poza granice zdarzenia faktycznego objętego zarzutami;
- 2) art. 7 k.p.k. poprzez uznanie przez Sąd Okręgowy, wskutek dowolnej oceny zebranych w sprawie dowodów, iż brak było podstaw do rozważenia przez Sąd Rejonowy faktycznych podstaw odpowiedzialności oskarżonej za przestępstwo paserstwa, jak i możliwości dokonania przez ten Sąd bardziej szczegółowych ustaleń w tym zakresie;
- 3) art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nie ustosunkowanie się do zarzutu apelacji prokuratora polegającego na nie rozważeniu przez Sąd Rejonowy istnienia podstaw do przypisania oskarżonej przestępstwa określonego w art. 292 k.k.

i wnosił o uchYLENIE zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w K. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasację uznać należało za bezzasadną. Taką jej ocenę implikowało stwierdzenie niesłuszności pierwszego z podniesionych w niej zarzutów, co uczyniło – z racji na tegoż charakter – pozostałe zarzuty bezprzedmiotowymi.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości nakaz, ale i uprawnienie, sądu pierwszej instancji, do rozpoznania czynu zarzucanego oskarżonemu wyłącznie w granicach wskazanych w akcie oskarżenia. Te zaś będą respektowane tylko wówczas, gdy czyn przypisany oskarżonemu w wyroku, mimo zmienionej kwalifikacji prawnej, odmienności opisu jego przebiegu, także w zakresie samej czynności wykonawczej przestępstwa, czasu i miejsca jego popełnienia, dotyczy tego samego „zdarzenia faktycznego” (historycznego), które stanowiło podstawę zarzutu określonego w akcie oskarżenia. Zatem o tożsamości czynów: ustalonego w sentencji wyroku i zawartego w konkluzji aktu oskarżenia decydują granice owego „zdarzenia faktycznego”, zakreślone w uzasadnieniu aktu oskarżenia. Oczywiście jest bowiem to, że przy formułowaniu zarzutu nie zawsze zachodzi konieczność przytoczenia wszystkich znamion przestępczego działania sprawcy. Stąd też wyjście poza ramy oskarżenia nastąpi zawsze w sytuacji przyjęcia – oprócz znamion czynu zarzucanego w akcie oskarżenia – jeszcze innych zdarzeń lub znamion czynu, aniżeli tych wskazanych w czynie zarzucanym. Skutkuje to bowiem takim rozszerzeniem zakresu oskarżenia, które będzie równoznaczne ze stwierdzeniem, iż *in concreto* sąd – wbrew rygorom zasady skargowości – orzekł poza podstawą faktyczną aktu oskarżenia, a więc w istocie co do innego, niż ten zarzucony, czynu.

Istota kontrowersji w sprawie sprowadza się zatem do rozstrzygnięcia o tym czy (ewentualne) przypisanie oskarżonej sprawstwa występku umyślnego (art. 291 § 1 k.k.), bądź nieumyślnego (art. 292 k.k.) paserstwa, respektowałoby zakreślone w akcie oskarżenia granice owego zdarzenia historycznego stanowiącego podstawę faktyczną tejże skargi, czy też te granice owego konkretnego zdarzenia by przekraczało i w ten sposób dotyczyło innego, aniżeli to pierwotnie oskarżonej zarzucane.

Możliwość czynienia w tym względzie kategorię ustaleń jest uwarunkowana analizą treści tak samego postawionego oskarżonej w akcie oskarżenia zarzutu, jak i też tegoż uzasadnienia. Bezsporne jest (z uwagi na oczywistość samych zawartych w nim stwierdzeń), że sam zarzut dotyczy zdarzenia, które zaistniało 22 maja 2004 r. w miejscowości R., polegającego na wprowadzeniu przez Z. S. do obrotu 95 sztuk różnego rodzaju odzieży z podrobionymi zastrzeżonymi znakami towarowymi firm: R., N., P. i A. i działaniu w ten sposób na szkodę tych firm. Równocześnie na

uzasadnienie owego zarzutu w części motywacyjnej aktu oskarżenia przytoczono wyłącznie takie okoliczności faktyczne jak:

- przeszukanie w dniu 22 maja 2004 r. samochodu marki Volkswagen Transporter przez funkcjonariuszy Urzędu Celnego w N.;
- odnalezienie w jego toku 95 sztuk odzieży opatrzonej metkami i znakami towarowymi powyżej wskazanych firm;
- użycie tych widniejących na tej odzieży znaków w sposób bezprawny;
- posiadanie przez oskarżoną wówczas tych rzeczy i przeznaczenie ich przez nią na handel.

Tylko w granicach tych faktów należy zatem – chcąc przestrzegać rygory zasady skargowości – rozważać procesową możliwość (ewentualnego) przypisania oskarżonej sprawstwa występku paserstwa, którego przedmiotem miała być owa, będąca w jej posiadaniu, odzież z podrobionymi znakami towarowymi.

Nie ulega przy tym wątpliwości potrzeba dokonania takiej analizy w kontekście wyjaśnień samej oskarżonej, skoro wskazują one okoliczności, które ów (ewentualny) tak zmodyfikowany czyn, konkretyzując co do czasu, miejsca i sposobu jego popełnienia.

Tymczasem z tych niewątpliwie lakonicznych, ale stanowiących wyłączny dowód w sprawie do czynienia w tym względzie jakichkolwiek ustaleń, wyjaśnień oskarżonej wynika, że miała ten towar nabywać sukcesywnie, wcześniej aniżeli w dniu zatrzymania, od wielu osób, na giełdzie w B., w nieustalonej dacie i za nieustaloną cenę.

Już więc primo facie dostrzegalny jest brak tożsamości obydwu – w tym miejscu porównywalnych – czynów (zarzuconego i ewentualnie – przypisanego). Ten bowiem mogący być faktyczną podstawą (ewentualnego) przypisania oskarżonej paserstwa nie mieści się żadną miarą w tych – wyszczególnionych powyżej – granicach zdarzenia historycznego wskazanego tak w zarzucie, jak i uzasadnieniu, aktu oskarżenia. Tym samym nie sposób uznać, by przypisanie oskarżonej przestępstwa paserstwa (abstrahując od istniejących w sprawie możliwości dowodowych do podjęcia takiej decyzji) respektowało rygory określonej w art. 14 k.p.k. zasady skargowości i przez to w ogóle było – w niniejszym postępowaniu – prawnie dopuszczalne.

Należy przy tym – wobec podnoszonej w kasacji argumentacji – raz jeszcze zauważyć, że rzeczywiście brak tożsamości: zarzuconego i przypisanego czynu co do czasu i miejsca ich popełnienia, czy co do sposobu działania sprawcy, nie determinuje jeszcze uznania naruszenia w ten sposób przez orzekający sąd – przy takiej modyfikacji owego zarzuconego oskarżonemu czynu – normy art. 14 k.p.k. Istota bowiem problemu sprowadza się wszak do ustalenia tego czy ów czyn nadal mieścił by się w ramach tego samego zdarzenia historycznego, stanowiącego podstawę faktyczną postawionego oskarżonemu zarzutu. O ile tak by było, to samo stwierdzenie owych wspomnianych odmienności – nawet w takim ich zakresie – nie naruszałoby tożsamości czynu: zarzuconego i przypisanego. W sytuacji przeciwnej – tak jak w ocenianym przypadku Z. S. – to jednak już nastąpiło. Takie przekonanie wielokrotnie w swoim orzecznictwie wyrażał Sąd Najwyższy (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 22 kwietnia 1986 r., IV KR 129/86 OSNPG 1986/12/167, 4 stycznia 2006 r., IV KK 376/05 – Prok. i Pr. 2006/6/16, 17 listopada 1972 r., II KR 162/77 OSNKW 1973, z. 4 poz. 46, 20 września 2002 r., V KKN 112/01, Lex nr 55225, postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 stycznia 2006 r., II KK 96/05, Lex nr 172202, 30 sierpnia 2001 r., V KKN 111/01, Lex nr 51844) i jest ono także dominujące w doktrynie (por. M. Cieślak – Polska procedura karna. Warszawa 1984 str. 299, K. Marszał – Proces karny. Katowice 1998 str. 59, Z. Doda – Kierunki orzecznictwa Sądu Najwyższego – Palestra 1984 nr 10 str. 17).

Ocena bezzasadności pierwszego z podniesionych w kasacji zarzutów, doprowadziła do uznania pozostałych bezprzedmiotowymi. Skoro Sąd Okręgowy nie naruszył art. 14 k.p.k. stwierdzając

procesową niemożność przypisania oskarżonej przestępstwa paserstwa z uwagi na to, że stanowiłoby to wyjście poza granice zdarzenia faktycznego objętego zarzutem, to tym samym rozważanie kolejnych podniesionych w kasacji zarzutów nie jest ani zasadne ani celowe. Sformułowano je bowiem w przekonaniu trafności I-ego z podniesionych w kasacji zarzutów, które to okazało się jednak błędne.”

1.2.14. Wniosek o ukaranie a wniosek o skazanie

przepisy: art. 58 § 1 k.p.o.w.
hasła: oskarżyciel publiczny

Postanowienie z dnia 24 kwietnia 2007 r., IV KK 276/06

Teza:

Przepis art. 58 § 1 k.p.o.w. jednoznacznie stanowi, że oskarżyciel publiczny może, za zgodą obwinionego, przesłuchanego uprzednio w toku czynności wyjaśniających w trybie art. 54 § 6 k.p.o.w., umieścić we wniosku o ukaranie wnioski o skazanie obwinionego za zarzucany mu czyn bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenia mu określonej kary lub środka karnego, albo odstąpienie od wymierzenia kary lub środka karnego. Przepis ten zatem – z pewnością – nie obliguje oskarżyciela publicznego do złożenia wskazanego w nim wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie obwinionemu kary przez niego samego proponowanej. Uprawnia on jedynie tegoż oskarżyciela publicznego, przy dochowaniu określonych w nim warunków (uzyskania zgody obwinionego), do dokonania takiej czynności procesowej.

Z uzasadnienia:

„W dniu 2 stycznia 2006 r. do Sądu Rejonowego w P. wpłynął wniosek Komendy Powiatowej Policji w P. o ukaranie w postępowaniu zwyczajnym J. K. za wykroczenie z art. 92 § 1 k.w., które miało polegać na tym, że w dniu 12 stycznia 2005 r. w miejscowości P. kierując samochodem Alfa Romeo nie zastosował się do nakazu ograniczenia prędkości do 70 km/godz. jadąc z prędkością 108 km/godz., czym przekroczył dozwoloną prędkość o 38 km/godz.

Sprawę skierowano na podstawie art. 60 § 1 pkt 7 k.p.o.w. na posiedzenie wyznaczone na dzień 20 stycznia 2006 r. w przedmiocie wydania wyroku nakazowego. Odbyło się ono bez udziału stron. W tym też dniu wydano wyrok nakazowy, mocą którego za to wykroczenie skazano obwinionego na mocy art. 92 § 1 k.w. na karę grzywny w kwocie 300 złotych.

Odpis tego wyroku doreczono oskarżycielowi publicznemu i obwinionemu, pouczając go o prawie wniesienia sprzeciwu. Takowego jednak nikt nie wniósł, tak więc wyrok ten uprawomocnił się w dniu 7 lutego 2006 r.

Kasację od tego wyroku na korzyść J. K. wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich.

Zarzucił w niej wyrokowi rażące naruszenie art. 64 § 4 k.p.o.w. polegające na wymierzeniu obwinionemu kary 300 złotych grzywny, mimo że w toku przesłuchania osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia z obwinionym uzgodniony został wniosek o skazanie go bez przeprowadzenia rozprawy i ukaranie grzywną w wysokości 200 zł, co miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia i wniósł o uchylenie wyroku oraz przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania. Na rozprawie kasacyjnej przedstawiciel Rzecznika Praw Obywatelskich zmodyfikował wniosek w ten sposób, że wniósł po uchyleniu zaskarżonego wyroku, o umorzenie postępowania wobec przedawnienia ścigania przedmiotowego czynu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest bezzasadna, jako że podniesiony w niej zarzut – w świetle ujawnionych w sprawie okoliczności – jest zupełnie bezpodstawny.

Nie ulega wątpliwości, że w trakcie przesłuchania jako osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia J. K. po przyznaniu się do jego popełnienia i odmowie złożenia wyjaśnień, „poprosił o skazanie bez rozprawy”, oświadczając przy tym, że „wyraża zgodę na ukaranie go grzywną w wysokości 200 złotych”. Ta wypowiedź obwinionego została wpisana do protokołu sporządzonego z tego przesłuchania, jednakże w związku z nią oskarżyciel nie podjął żadnych decyzji, w tym także nie umieścił we wniosku o skazanie obwinionego za zarzucone mu wykroczenie bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie mu takiej kary, którą sam obwiniony w toku przesłuchania zaproponował. Tymczasem przepis art. 58 § 1 k.p.o.w. jednoznacznie stanowi, że oskarżyciel publiczny może, za zgodą obwinionego, przesłuchanego uprzednio w toku czynności wyjaśniających w trybie art. 54 § 6 k.p.o.w., umieścić we wniosku o ukaranie wniosek o skazanie obwinionego za zarzucony mu czyn bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenia mu określonej kary lub środka karnego, albo odstąpienie od wymierzenia kary lub środka karnego. Przepis ten zatem – z pewnością – nie obliguje oskarżyciela publicznego do złożenia wskazanego w nim wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie obwinionemu kary przez niego samego proponowanej. Uprawnia on jedynie tegoż oskarżyciela publicznego, przy dochowaniu określonych w nim warunków (uzyskania zgody obwinionego), do dokonania takiej czynności procesowej. Przy czym nie jest to warunek jedynie wymagalny dla uznania jej skuteczności. Przepis § 2 tegoż art. 58 k.p.o.w. stanowi wszak, że takowy wniosek jest (nadto) możliwy tylko wówczas, gdy w świetle zebranych dowodów, wyjaśnienia obwinionego i okoliczności popełnienia wykroczenia nie budzą wątpliwości, a cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy. Kumulatywne zatem zaistnienie tych wszystkich merytorycznych przesłanek, obok owej formalnej dotyczącej uzyskania zgody obwinionego na taki sposób rozstrzygnięcia jego sprawy, umożliwia zatem dopiero złożenie przez oskarżyciela publicznego w takim trybie wniosku. Stąd też stwierdzenie istnienia, czy braku tych wszystkich warunków dopuszczalności wniosku musi być przedmiotem oceny oskarżyciela publicznego, poprzedzającej samą, wszak suwerenną w dalszym ciągu, jego decyzję złożenia takiego wniosku, bądź też odstąpienia od takiej czynności.

Nie ulega wątpliwości, że realizując to wspomniane uprawnienie, oskarżyciel publiczny we wniosku o ukaranie J. K. nie zamieścił wniosku o jego skazanie za zarzucany czyn bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie mu kary, którą on sam w toku przesłuchania jako podejrzanego o popełnienie wykroczenia zaproponował. Stąd też żadną miarą Sąd Rejonowy w P. nie mógł dopuścić się – zarzucanej w kasacji – obrazy art. 63 § 4 k.p.o.w. skoro w ogóle w tym trybie, który ten przepis określa, nie rozstrzygał. Normuje on wszak tylko (czego bezspornie dowodzi treść jego § 1) procedowanie na posiedzeniu sądu przed rozprawą w przedmiocie tego określonego w art. 58 § 1 k.p.o.w. wniosku oskarżyciela publicznego o skazanie obwinionego bez rozprawy. W sytuacji, w której taki wniosek nie został przez oskarżyciela publicznego w ogóle wobec J. K. złożony i sąd nie orzekał w tym trybie, którego ten przepis dotyczy, to tym samym oczywiste jest, że nie mógł też treści tego przepisu uchybić. Orzekając zaś w trybie nakazowym – do czego był w pełni uprawniony mocą art. 93 § 1 k.p.o.w. a czego de facto nie zakwestionował sam obwiniony skoro zaniechał wniesienia sprzeciwu od wyroku nakazowego – sąd nie był w żaden sposób związany wyrażoną przez obwinionego propozycją wymiaru kary. Stąd nie było żadnych przeszkód – tak faktycznych, jak i prawnych – ku temu, by ja określił w taki sposób, jak to w zaskarżonym wyroku uczynił.”

1.2.15. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego a wznowienie postępowania

przepisy: art. 535 § 2 k.p.k.

hasła: wznowienie postępowania, kasacja oczywista bezzasadność

Postanowienie z dnia 17 maja 2007 r., IV KO 31/07**Teza:**

W judykaturze i doktrynie przyjmuje się zgodnie, że utrata mocy obowiązującej przepisu uznanego za sprzeczny z Konstytucją następuje dopiero z chwilą wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Przywoływane przez obronę orzeczenie weszło w życie z dniem 30 stycznia 2007 r., a zatem dopiero z tą datą nastąpiła utrata mocy obowiązującej przepisu art. 535 § 2 k.p.k. w dotychczasowym brzmieniu. Tymczasem postanowienie w sprawie skazanej zapadło przed Sądem Najwyższym w dniu 27 września 2006 r. Nie ma zatem podstaw, aby w oparciu o powołaną przez obronę argumentację wznowić postępowanie w sprawie.

Z uzasadnienia:

„Wniosek obrońcy skazanej (o wznowienie postępowania) nie jest zasadny.

Argumentacja obrony zbudowana została na założeniu, że rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego oparte zostało na przepisie, który przez Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 16 stycznia 2006 r. w sprawie SK 30/05 (OTK–A z 2006 r., nr 1, poz. 2) został uznany za sprzeczny z Konstytucją.

Z powyższym nie można jednak zgodzić się, gdyż w judykaturze i doktrynie przyjmuje się zgodnie, że utrata mocy obowiązującej przepisu uznanego za sprzeczny z Konstytucją następuje dopiero z chwilą wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Przywoływane przez obronę orzeczenie weszło w życie z dniem 30 stycznia 2007 r., a zatem dopiero z tą datą nastąpiła utrata mocy obowiązującej przepisu art. 535 § 2 k.p.k. w dotychczasowym brzmieniu. Tymczasem postanowienie w sprawie skazanej zapadło przed Sądem Najwyższym w dniu 27 września 2006 r. Nie ma zatem podstaw, aby w oparciu o powołaną przez obronę argumentację wznowić postępowanie w sprawie.”

1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

1.3.1. Znamiona przestępstwa nadużycia władzy

przepisy: art. 231 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – nadużycie uprawnień

Wyrok z dnia 11 maja 2007 r., WA 22/07**Teza:**

Samo przekroczenie przez funkcjonariusza publicznego swoich uprawnień lub niedopełnienie ciężących na nim obowiązków służbowych nie stanowi przestępstwa stypizowanego w art. 231 § 1 k.k., gdyż dla jego bytu konieczne jest także działanie na szkodę interesu publicznego lub prywatnego. Przestępstwo to musi być zawinione umyślnie, co oznacza, że funkcjonariusz publiczny musi obejmować swoim zamiarem (bezpośrednim lub ewentualnym) zarówno przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków (w wyniku działania lub zaniechania), jak i „działanie” na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, charakteryzujące to przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków. § 2 art. 231 k.k. przewiduje natomiast kwalifikowany typ przestępstwa z art. 231 k.k., charakteryzujący się szczególnym nastawieniem psychicznym (działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej), przesądzającym o tym, że przestępstwo to może być popełnione tylko z zamiarem bezpośrednim.

Z uzasadnienia:

„Zarówno w judykaturze, jak i doktrynie funkcjonuje przecież wypracowany pogląd, że samo przekroczenie przez funkcjonariusza publicznego swoich uprawnień lub niedopełnienie ciążących na nim obowiązków służbowych nie stanowi przestępstwa stypizowanego w art. 231 § 1 k.k., gdyż dla jego bytu konieczne jest także działanie na szkodę interesu publicznego lub prywatnego. Przesłupstwo to musi być zawinione umyślnie, co oznacza, że funkcjonariusz publiczny musi obejmować swoim zamiarem (bezpośrednim lub ewentualnym) zarówno przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków (w wyniku działania lub zaniechania), jak i „działanie” na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, charakteryzujące to przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków. Paragraf 2 art. 231 k.k. przewiduje natomiast kwalifikowany typ przestępstwa z art. 231 k.k., charakteryzujący się szczególnym nastawieniem psychicznym (działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej), przesądzającym o tym, że przestępstwo to może być popełnione tylko z zamiarem bezpośrednim (por. postanowienie SN z 25 lutego 2003 r., WK 3/03, OSNKW 2003, z. 5-6, poz. 3 oraz wyrok SN z 17 października 2003 r., WA 48/03, OSNwSK 2003/1/2168).”

1.3.2. Prewencja ogólna a społeczna szkodliwość czynu

przepisy: art. 115 § 2 k.k.

hasła: społeczna szkodliwość

Postanowienie z dnia 12 kwietnia 2007 r., WZ 10/07

Teza:

Zagadnienia tzw. prewencji ogólnej, są bez znaczenia dla oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu, jako że okoliczność ta nie wchodzi w zakres taksatywnie wyliczonych czynników, określonych w art. 115 § 2 k.k.

Z uzasadnienia:

„(...) T. B. został oskarżony o to, że „ w okresie od około 1999 r. do około 2000 r. (dokładnych dat nie ustalono), działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jako funkcjonariusz publiczny, przekraczając swoje uprawnienia działał na szkodę interesu publicznego w ten sposób, że pełniąc funkcję Dowódcy (...) Okręgu Wojskowego (...) wykorzystał zależność służbową płka K. P., polecając wymienionemu bez żadnej podstawy prawnej kierowanie na teren swojej posesji (...) podległych temu dowódcy pracowników Wojskowej Administracji Koszar (...), a następnie pracownikom tym polecał wykonywać nie ujęte w ich zakresach obowiązków prace remontowo-instalacyjne, przy czym nie uiszczal opłat na rzecz (jednostki wojskowej), która to jednostka ponosiła koszty wynagrodzenia wspomnianych osób, pomimo niewykonywania przez nich w tym czasie obowiązków służbowych oraz ponosiła koszty dowozu pracowników samochodami na miejsce wykonywania robót i tak:

1. około 1999 r. (dokładnej daty nie ustalono) polecił Z. T. wykonać budę dla psa, przy czym pracownik ten wykonując to polecenie przepracował nie mniej niż 16 godzin, co spowodowało szkodę w mieniu (jednostki wojskowej) w wysokości nie mniej niż 93,92 zł,
2. w lipcu 2000 r. (dokładnej daty nie ustalono) polecił T. J. wykonanie prac murarskich przy opłotowaniu posesji (...), polegających na skuciu starej podmurówki, wybetonowaniu nowej i wmurowaniu słupków ogrodzeniowych, przy czym pracownik ten wykonując to polecenie, przepracował nie mniej niż 21 godzin, co spowodowało szkodę w mieniu (jednostki wojskowej) w wysokości nie mniej niż 183,96 zł, a nadto wykorzystując przy tym samochód służbowy bez uiszczenia z tego tytułu opłaty, spowodował dodatkowo szkodę w wysokości 8,46 zł,

3. w lipcu 2000 r. (dokładnej daty nie ustalono) polecił S. S. wykonanie prac murarskich przy opłotowaniu posesji (...), polegających na skuciu starej podmurówki, wybetonowaniu nowej i wmurowaniu słupków ogrodzeniowych, przy czym pracownik ten wykonując to polecenie, przepracował nie mniej niż 10 godzin, co spowodowało szkodę w mieniu (jednostki wojskowej) w wysokości nie mniej niż 77,50 zł,
4. około 2000 r. (dokładnej daty nie ustalono) polecił S. B. wykonanie prac polegających na naprawieniu bramy garażowej na terenie posesji, przy czym pracownik ten wykonując to polecenie przepracował nie mniej niż 2 godziny, co spowodowało szkodę w mieniu (jednostki wojskowej) w wysokości nie mniej niż 12,68 zł, a nadto wykorzystując przy tym samochód służbowy bez uiszczenia z tego tytułu opłaty spowodował dodatkowo szkodę w wysokości 2,82 zł,
5. około 2000 r. (datę dokładnie nie ustalono) polecił A. D. wykonanie prac polegających na montażu lampy, naprawieniu zasilania pompy oczka wodnego oraz podłączeniu spawarki na terenie posesji (...), przy czym pracownik ten wykonując to polecenie przepracował nie mniej niż 3 godziny, co spowodowało szkodę w mieniu (jednostki wojskowej) w wysokości nie mniej niż 20,25 zł,
6. około 2000 r. (dokładnej daty nie ustalono) polecił Z. K. wykonanie prac polegających na montażu domofonu na terenie posesji (...), przy czym pracownik ten wykonując to polecenie przepracował nie mniej niż 4 godziny, co spowodowało szkodę w mieniu (jednostki wojskowej) w wysokości nie mniej niż 27 zł, łącznie powodując swoim zachowaniem szkodę w wysokości 426,59 zł”, tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Razem z aktem oskarżenia prokurator skierował do Wojskowego Sądu Okręgowego w P. wniosek, uzgodniony z oskarżonym, o skazanie go bez przeprowadzenia rozprawy w trybie art. 335 k.p.k., na karę grzywny w wymiarze 20 stawek dziennych, przyjmując jedną stawkę za równoważną 100 zł. Wniosek ten nie został przez Sąd uwzględniony.

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 26 lutego 2007 r., sygn. akt: So 3/07, umorzył postępowanie wobec T. B. o opisany wyżej czyn z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., z uwagi na znikomą społeczną szkodliwość.

Postanowienie to zaskarżył zażaleniem prokurator Wojskowej Prokuratury Okręgowej w P., zarzucając „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na treść tego orzeczenia, poprzez przydanie zbyt dużej rangi okoliczności określonym w art. 115 § 2 k.k. i przez to umorzenie postępowania z uwagi na znikomą szkodliwość społeczną czynu przypisanego oskarżonemu” i na tej podstawie wnosząc o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie jest zasadne.

Na wstępie niniejszych rozważań przypomnieć jedynie wypada, że zgodnie z tzw. koncepcją przedmiotowo-podmiotową art. 115 § 2 k.k. określa (co należy odnosić do konkretnego czynu) wskaźniki (faktory) materialnej treści przestępstwa, czyli – innymi słowy rzecz ujmując – społecznej szkodliwości czynu. Wymienione są tamże faktory zaliczane do przedmiotowej strony czynu (rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiar wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, waga naruszonych przez sprawcę obowiązków oraz rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia, jak i faktory zaliczane do jego strony podmiotowej (postać zamiaru oraz motywacja sprawcy), natomiast nie występują okoliczności nie związane bezpośrednio z czynem.

Nie ulega wątpliwości, że ów katalog czynników jest katalogiem zamkniętym (zob. Kodeks karny – Komentarz, pod red. A. Zolla, Kraków – 2004, s. 1388, zob. także Kodeks karny – Komentarz, pod red. O. Górniok, Warszawa – 2006, s. 419 – 421).

Przechodząc teraz do realiów sprawy niniejszej, to zauważyć wypada, że postawiony w zażaleniu zarzut został sformułowany niefortunnie, skoro zawiera on wewnętrzną sprzeczność i nie jest spójny z częścią motywacyjną tego środka zaskarżenia. Zarzut został bowiem opisany jako „ błąd w ustaleniach faktycznych ... poprzez przydanie zbyt dużej rangi okolicznościom określonym w art. 115 § 2 k.k. ... ”.

Już to samo wskazuje, iż w istocie chodzi tu nie o sferę faktu, a czynnik ocenny.

Uważna lektura części motywacyjnej zażalenia upoważnia do stwierdzenia, że – zdaniem skarżącego – jak to on sam ujął – „ ustalenia dowodowe w sprawie są bezsporne”.

Przeważająca część rozważań zawartych we wspomnianym uzasadnieniu poświęcona jest właśnie ocenie okoliczności sprawy pod kątem spełnienia kryteriów określonych w art. 115 § 2 k.k., które pozwoliłyby na przyjęcie, że stopień społecznej szkodliwości był znikomy, czy też nie (w tej sytuacji zarzut powinien przyjąć postać obrazy prawa materialnego, a to art. 115 § 2 k.k.).

Niezależnie jednak od uwag wyżej przedstawionych, jeśli się zważy na część zarzutu o brzmieniu „... przydanie zbyt dużej rangi okolicznościom określonym w art. 115 § 2 k.k. i przez to umorzenie postępowania z uwagi na znikomą szkodliwość społeczną czynu przypisanego oskarżonemu”, to jest możliwe, w granicach tegoż zażalenia, merytoryczne ustosunkowanie się do niego, a mianowicie poprzez rozważenie, czy sąd pierwszej instancji trafnie ocenił istniejące in concreto okoliczności, przez pryzmat właśnie art. 115 § 2 k.k.

Wojskowy Sąd Okręgowy w P., wbrew odmiennym twierdzeniom skarżącego, swoje rozstrzygnięcie umotywował w sposób poprawny, wskazując jakie okoliczności występujące w sprawie, a przecież niekwestionowane, pozwalają zasadnie ocenić stopień społecznej szkodliwości czynu jako znikomy. Tu należy zaznaczyć, że nie wszystkie opisane w art. 115 § 2 k.k. faktory muszą występować łącznie w każdej konkretnej sprawie i nie stanowi to przeszkody do dokonania prawidłowej oceny stopnia owej szkodliwości społecznej.

Sąd pierwszej instancji ustosunkował się do występujących w sprawie wskaźników, słusznie podkreślając szkodę wyrządzoną przestępstwem, bez wątpienia niewielką. Podkreślił także, że szkoda nie była nieodwracalna w całości ani nawet w części, a oskarżony od wstępnej fazy postępowania przygotowawczego deklarował chęć jej naprawienia, po czym w całości szkodę wyrównał.

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. w sposób trafny rozważył okoliczności popełnienia przestępstwa, a w szczególności wagę stanowiska, na jakim pełnił służbę wojskową T. B., a mianowicie Dowódcy (...) Okręgu Wojskowego. Z tym z kolei należy wiązać wielki zakres odpowiedzialności i wielkie zaangażowanie czasowe (m.in. z powodu reorganizacji podległych jednostek), którego to czasu bez wątpienia brakowało na sprawy osobiste, w tym na niewielkie, drobne, aczkolwiek potrzebne prace remontowe w miejscu zamieszkania.

Na marginesie jako trafną należy ocenić uwagę zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, iż cele postępowania karnego, mimo jego umorzenia, zostały spełnione. Nie ma to wszakże znaczenia dla oceny stopnia społecznej szkodliwości.

Najistotniejszym jest jednak to, że – jak trafnie wskazał Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 20 czerwca 2000 r., sygn. akt: II Aka 99/2000, Prok. i Pr. 2000, z. 12, poz. 19 – dodatek, a Sąd Najwyższy w pełni ten pogląd aprobuje „szczególnym zadaniem sędziów jest ocena społecznej szkodliwości przestępstwa w ramach przyjmowanej kwalifikacji prawnej, by czyny blahe zostały odróżnione od poważnych, a każdy z nich został odpowiednio ukarany.”

Tak właśnie postąpił w sprawie niniejszej Wojskowy Sąd Okręgowy w P., trafnie oceniając zaistniałe okoliczności i w konsekwencji dostrzegając, iż zarzucane oskarżonemu przestępstwo cechuje się znikomym stopniem społecznej szkodliwości, a tym samym należy właśnie do kategorii spraw błahych.

Na koniec zauważyć się godzi, iż wywody skarżącego zawarte na s. 8 motywów apelacji, a odnoszące się do zagadnienia tzw. prewencji ogólnej, są bez znaczenia dla oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu, jako że okoliczność ta nie wchodzi w zakres taksatywnie wyliczonych czynników, określonych w art. 115 § 2 k.k.”

1.4. Zagadnienia prawne

(opr. Michał Hudzik, asystent w Izbie Karnej SN)

1.4.1. Skład sądu w postępowaniu prowadzonym w trybie uproszczonym przy ponownym rozpoznaniu sprawy

przepisy: art. 28 k.p.k., art. 476 § 1 k.p.k., art. 484 § 1 k.p.k.

hasła: Skład sądu, postępowanie uproszczone

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Łodzi, **I KZP 16/07**

„Czy sąd rejonowy, który na skutek przekroczenia 21-dniowego terminu przerwy w rozprawie, o którym mowa w art. 484 § 1 k.p.k. rozpoznawał sprawę w dalszym ciągu w postępowaniu zwyczajnym, a którego wyrok został następnie uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania, winien procedując ponownie rozpoznać sprawę w postępowaniu zwyczajnym w składzie określonym w art. 28 § 1 k.p.k., czy też w trybie uproszczonym w składzie wynikającym z treści art. 476 § 1 k.p.k.?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 lipca 2007 r., godz. 09:30, sala C

1.4.2. Przesłanki prowadzenia dochodzenia i śledztwa

przepisy: art. 325b § 1 k.p.k., art. 325b § 2 k.p.k.

hasła: postępowanie przygotowawcze – ogólne; postępowanie przygotowawcze – dochodzenia; postępowanie przygotowawcze – śledztwo

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Sieradzu, **I KZP 17/07**

„Czy po wyłączeniu dla uproszczenia postępowania przygotowawczego, ze śledztwa prowadzonego w sprawie przestępstw wskazanych w art. 325b § 2 k.p.k. materiałów w zakresie przestępstwa sprecyzowanego w art. 325b § 1 k.p.k., w sytuacji, gdy w wyłączonym zakresie były dokonywane czynności procesowe in rem, dopuszczalnym w ujęciu materialnym i formalnym było wszczęcie i przeprowadzenie wyłączonego postępowania w formie dochodzenia, a tym samym czy możliwym było rozpoznanie sprawy w postępowaniu uproszczonym?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 lipca 2007 r., godz. 10:30, sala C

1.4.3. Mienie objęte wspólnością majątkową jako przedmiot czynności wykonawczych przestępstwa przywłaszczenia

przepisy: art. 284 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko mieniu – przywłaszczenie (zob. przywłaszczenie); przywłaszczenie (zob. przestępstwa przeciwko mieniu – przywłaszczenie)

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Katowicach, **I KZP 18/07**

„Czy w świetle nowelizacji z 17 czerwca 2004 r. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, która weszła w życie od 20 stycznia 2005 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1691), nastąpiła depenalizacja czynów, które wcześniej kwalifikowane były z art. 284 k.k., jeżeli chodzi o mienie objęte wspólnością ustawową?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.4. Przestępstwo „kradzieży” sygnału telewizyjnego

przepisy: art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (Dz. U. Nr 126, poz. 1068 ze zm.)

hasła: pozakodeksowe prawo karne

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Zamościu, **I KZP 19/07**

„1) Czy wskazany w art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (Dz. U. Nr 126, poz. 1068 z późn. zm.) "sprzęt" obejmuje swoim zakresem wyłącznie materialne urządzenia techniczne skonstruowane z elementów elektronicznych?

2) Czy "przystosowanie" sprzętu wskazane w art. 2 pkt 6 cyt. wyżej ustawy obejmuje wszelkie czynności zmierzające do skorzystania z usług chronionych bez upoważnienia usługodawcy?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.5. Właściwość sądu rejonowego w sprawach zażalenia na postanowienie prokuratora w przedmiocie wniosku o zmianę lub uchylenie środka zapobiegawczego

przepisy: art. 252 § 2 k.p.k.

hasła: środki zapobiegawcze – ogólnie

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Lublinie, **I KZP 20/07**

„Czy właściwość funkcjonalna sądu rejonowego, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, do rozpoznania zażalenia na postanowienie prokuratora w przedmiocie środka zapobiegawczego (art. 252 § 2 k.p.k.), obejmuje również rozpoznanie zażalenia na postanowienie prokuratora w przedmiocie wniosku o zmianę lub uchylenie środka zapobiegawczego, a jeżeli tak to czy w zakres tej właściwości wchodzi rozpoznanie zażalenia na każde postanowienie prokuratora wydane w wyniku rozpoznania wniosku o zmianę lub uchylenie środka, czy

też rozpoznanie zażalenia jedynie na postanowienie pozytywne, tj. uwzględniającego wniosek?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 lipca 2007 r., godz. 11:30, sala C

1.4.6. Zgoda na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej a możliwość stosowania tymczasowego aresztowania

przepisy: art. 80 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1080 ze zm.)

hasła: immunitet; postępowanie dyscyplinarne – sędzia

Wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, **I KZP 21/07**

„Czy wyrażenie przez sąd dyscyplinarny zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sądowej otwiera drogę do stosowania wszystkich instytucji kodeksu postępowania karnego, w tym również tymczasowego aresztowania, czy też zezwolenie na zatrzymanie sędziego lub tymczasowe aresztowanie wymaga odrębnej decyzji sądu dyscyplinarnego?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.7. Postępowanie w przedmiocie zażalenia na odmowę nadania klauzuli wykonalności postanowieniu prokuratora o zabezpieczeniu majątkowym

przepisy: art. 30 § 2 k.p.k., art. 20 § 3 k.k.w.

hasła: zabezpieczenie majątkowe

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Katowicach, **I KZP 22/07**

„Czy zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji wydane na etapie postępowania przygotowawczego w przedmiocie odmowy nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, tj. postanowieniu prokuratora o zabezpieczeniu majątkowym podlega rozpoznaniu przez sąd odwoławczy według przepisów kodeksu postępowania wykonawczego (art. 20 § 3 k.k.w.) czy też według kodeksu postępowania karnego (art. 30 § 2 k.p.k.)?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.8. Orzekanie środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów (art. 42 § 1 k.k.) w razie skazania za przestępstwo określone w art. 178a § 2 k.k.

przepisy: art. 42 § 1 k.k., art. 42 § 2 k.k., art. 178a § 2 k.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów; przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji – prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Nowym Sączu, **I KZP 23/07**

„Czy w razie skazania za przestępstwo z art. 178a § 2 k.k. sąd może wymierzyć sprawcy – obok obligatoryjnego środka karnego z art. 42 § 2 k.k. w postaci zakazu prowadzenia wszel-

kich pojazdów mechanicznych albo pojazdów mechanicznych określonego rodzaju – nadto na podstawie art. 42 § 1 k.k. środek karny w postaci zakazu prowadzenia innych pojazdów?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.9. Możliwość prowadzenia postępowania w trybie uproszczonym, w razie niestawiennictwa oskarżonego, osobiście zawiadomionego o rozprawie

przepisy: art. 377 § 3 k.p.k., art. 377 § 6 k.p.k., art. 479 § 1 k.p.k.

hasła: postępowanie uproszczone

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Toruniu, **I KZP 24/07**

„Jaka jest wzajemna relacja przepisów art. 377 § 3 k.p.k. (w zw. z § 6 tego artykułu) i art. 479 § 1 k.p.k. w sytuacji, gdy oskarżony, w postępowaniu uproszczonym, będąc zawiadomiony o rozprawie osobiście, nie stawia się na nią?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.10. Zaskarżalność postanowienia o nieuwzględnieniu wniosku w przedmiocie przekazania sprawy zgodnie z właściwością miejscową

przepisy: art. 35 § 1 k.p.k., art. 35 § 3 k.p.k.

hasła: właściwość miejscowa; zażalenie – wniesienie

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Kielcach, **I KZP 25/07**

„Czy postanowienie sądu rejonowego wydane na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. nie uwzględniające wniosku w przedmiocie przekazania sprawy zgodnie z właściwością miejscową należy do postępowań zaskarżalnych zgodnie z art. 35 § 3 k.p.k., czy też jako stanowiące decyzję negatywną Sądu w tym względzie nie podlega zaskarżeniu?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.11. Prawo do obrony a przestępstwo składania fałszywych zeznań

przepisy: art. 6 k.p.k., art. 74 § 1 k.p.k., art. 183 § 1 k.p.k., art. 233 § 1 k.k.

hasła: prawo do obrony; fałszywe zeznania (zob. przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – fałszywe zeznania); przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – fałszywe zeznania (zob. fałszywe zeznania)

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Łodzi, **I KZP 26/07**

„Czy osoba przesłuchiwana w sprawie w charakterze świadka w postępowaniu toczącym się *in rem* o przestępstwo, którego popełnienie może zostać i jej zarzucone, złoży fałszywe zeznania w tym lub innym postępowaniu co do okoliczności związanych z tym przestępstwem lub działalnością przestępczą w obawie przed groźącą odpowiedzialnością karną – korzysta

z prawa do obrony, jako osoba podejrzana (art. 6 k.p.k.), polegającego na braku obowiązku dostarczania dowodów na swoją niekorzyść (art. 74 § 1 *in fine* k.p.k. – *nemo se ipsum accusare tenetur*)?

Czy w opisanej sytuacji procesowej, złożone zeznania w charakterze świadka, przy prawidłowym pouczeniu o art. 183 § 1 k.p.k., które ze względu na ich treść wypełniałyby znamiona czynu z art. 233 § 1 k.k. – nie uwalniają takiej osoby od odpowiedzialności karnej?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.12. Skrócenie kary pozbawienia wolności o okres odpowiadający liczbie stawek dziennych uiszczonych grzywny, orzeczonej na podstawie art. 71 § 1 k.k., w przypadku zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności

przepisy: art. 71 § 2 k.k.

hasła: kara grzywny; warunkowe zawieszenie wykonania kary

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Częstochowie, **I KZP 27/07**

„Czy w przypadku zarządzenia wykonania warunkowo zawieszonych kary pozbawienia wolności, kara ta ulega skróceniu o liczbę dni równą liczbie uiszczonych stawek dziennych niepodlegającej wykonaniu kary grzywny orzeczonej uprzednio na podstawie art. 71 § 1 k.k.?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.13. Odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie

przepisy: art. 552 § 1 k.p.k., art. 552 § 4 k.p.k., art. 553 k.p.k.

hasła: odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie, zatrzymanie

Pytanie prawne Sądu Najwyższego, **I KZP 28/07**

„Czy w wypadku zaliczenia - na podstawie art. 417 k.p.k. i zgodnie z regułami określonymi w art. 63 k.k. – na poczet orzeczonej kary grzywny okresu tymczasowego aresztowania odbytego w innej sprawie, roszczenie o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie uznać należy za zrekompensovane – czy też, uwzględniając przepisy art. 553 k.p.k. (*a contrario*) oraz zasady orzekania odszkodowania w wysokości odzwierciedlającej zarówno realnie poniesioną stratę i utraconą korzyść, jak i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (art. 552 § 1 i § 4 k.p.k., a także art. 417¹ § 2 k.c.), roszczenie takie przysługuje w zakresie, w którym wysokość kwoty należnego odszkodowania i zadośćuczynienia przewyższałaby kwotę orzeczonej kary grzywny?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.14. Możliwość orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów określonego rodzaju (art. 42 § 1 k.k.) wobec sprawcy przestępstwa prowadzenia pojazdu innego niż mechaniczny w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego (art. 178a § 2 k.k.)

przepisy: art. 42 § 1 k.k., art. 42 § 2 k.k., art. 178a § 2 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji – prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego; środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Świdnicy, **I KZP 29/07**

„Czy wobec sprawców występków z art. 178a § 2 k.k. obok obligatoryjnego zakazu opartego na zasadzie art. 42 § 2 k.k. można stosować także zakaz na mocy art. 42 § 1 k.k.?”

Termin rozstrzygnięcia:

---

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

(opr. Leszek Ziomek, asystent w Izbie Karnej SN)

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.2.1. Skarga konstytucyjna Zbigniewa O. oraz Hanny R. dotycząca obserwacji w zakładzie leczniczym związanej z przygotowywaniem opinii psychiatrycznej (sygn. akt SK 50/06)

W dniu 10 lipca 2007 r., o godz. 10 Trybunał Konstytucyjny rozpozna skargę konstytucyjną w sprawie zgodności art. 203 w związku z art. 202 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 1, art. 30, art. 2 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Rozprawie będzie przewodniczył sędzia TK Marek Mazurkiewicz a sprawozdawcą będzie sędzia TK Marek Kotlinowski.

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.2.1. Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący stosowania aresztu tymczasowego wobec kobiet w ciąży (sygn. akt K 24/07)

Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynął wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich o zbadanie zgodności:

- 1) art. 260 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z art. 18 oraz art. 68 ust. 3 Konstytucji RP;
  - 2) paragraf 33 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności oraz dokumentowania tych czynności z art. 213 oraz z art. 249 § 3 pkt 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy oraz art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.
-

2.2.2. Pytanie prawne Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia, VI Wydział Karny dotyczące zgodności z Konstytucją RP art. 213 § 2 k.k. (sygn. akt P 15/07)

Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynęło pytanie prawne Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia, VI Wydział Karny o zbadanie czy art. 213 § 2 Kodeksu karnego w części obejmującej zwrot "służący obronie społecznie uzasadnionego interesu" jest zgodny z:

- a) art. 14 i art. 15 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, art. 19 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych,
  - b) art. 2 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, art. 7 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, z art. 15 ust. 1 zdanie 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.
-

2.2.3. Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy dotyczące zakazu pogarszania sytuacji oskarżonego w procesie, gdy orzeczenie nie zostało zaskarżone na niekorzyść oskarżonego (sygn. akt P 22/07)

Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynęło pytanie prawne Sądu Okręgowego w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy o zbadanie czy art. 434 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, dodany ustawą z dnia 10 stycznia 2003 r. oraz odsyłający do niego art. 443 zdanie pierwsze *in fine* Kodeksu postępowania karnego, w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 10 stycznia 2003 r., w zakresie w jakim dopuszcza możliwość orzeczenia na niekorzyść oskarżonego w przypadku zaskarżenia wyroku wydanego z zastosowaniem art. 387 Kodeksu postępowania karnego wyłącznie na korzyść oskarżonego jest zgodny z art. 42 ust. 2 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji RP.

2.2.4. Pytanie prawne Sądu Rejonowego w Lublinie XV, Wydział Grodzki dotyczące podstaw prawnych zatrzymania ze względu na istnienie przesłanek do przeprowadzenia przeciwko danej osobie postępowania przyspieszonego oraz dotyczące przesłanek postępowania przyspieszonego (sygn. akt P 24/07)

Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynęło pytanie prawne Sądu Rejonowego w Lublinie XV, Wydział Grodzki o zbadanie czy:

1. art. 244 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw w zakresie, w jakim jako podstawę uzasadniającą zatrzymanie osoby podejrzanej ustanawia istnienie przesłanek do przeprowadzenia przeciwko tej osobie postępowania przyspieszonego jest zgodny z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 32 ust. 1, art. 2 i art. 7 Konstytucji RP
  2. art. 517b § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego dodany ustawą z dnia 16 listopada 2006 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw w zakresie, w jakim określa przesłanki postępowania przyspieszonego jest zgodny z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 32 ust. 1, art. 2 i art. 7 Konstytucji RP.
-

2.2.5. Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący uprawnień CBA do stosowania środków przymusu bezpośredniego bez ograniczeń (sygn. akt U 5/07)

Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynął wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich o stwierdzenie, że:

przepisy § 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2006 r. w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego (Dz. U. Nr 214, poz. 575) są niezgodne z art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2006 r. Nr 104 poz. 708 i Nr 158 poz. 1122, Nr 218 poz. 1592), a tym samym z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2.2.6. Skarga konstytucyjna Jarosława M. dotycząca maksymalnego czasu stosowania aresztu tymczasowego (sygn. akt SK 17/07)

Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynęła skarga konstytucyjna o zbadanie zgodności art. 263 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, rozumianego w ten sposób, że do dwuletniego okresu maksymalnego stosowania tymczasowego aresztowania nie wlicza się okresów, gdy tymczasowo aresztowany równocześnie odbywał karę pozbawienia wolności orzeczoną w innej sprawie, a tym samym pozwalający, w takiej sytuacji, na przedłużenie stosowania tymczasowego aresztowania na okres ponad 2 lat przez sąd pierwszej instancji na zasadach ogólnych z art. 41 ust. 1 w związku z art. 2 oraz z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

2.2.7. Skarga konstytucyjna Pawła S. dotycząca zasad wydawania opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego (sygn. akt SK 18/07)

Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynęła skarga konstytucyjna o zbadanie zgodności art. 202 k.p.k. w zakresie w jakim od lekarzy biegłych psychiatrów orzekających o konieczności obserwacji nie wymaga stopnia specjalizacji oraz art. 203 w związku z art. 202 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.) w zakresie w jakim nie określa wprost rodzaju zakładu leczniczego (zamknięty, otwarty, półotwarty w zależności od okoliczności oraz od rodzaju zaburzeń i stopnia szkodliwości społecznej popełnionego czynu) przez co dopuszcza do dowolności, a tym samym możliwości wykonywania obserwacji również w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym z art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 1 i 2, art. 30, art. 2 oraz 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 5 ustęp 1 lit. e Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (sygn. SK 18/07).

---

3. Legislacja

(opr. Anna Blachnio-Parzych, asystent w Izbie Karnej SN; Sławomir Żółtek, asystent w Izbie Karnej SN)

3.1. Akty normatywne dotyczące prawa karnego

3.1.2. Wchodzą w życie:

- **W dniu 20 czerwca 2007 r.** – Ustawa z dnia 9 maja 2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.07.99.664)

Zmiany w Kodeksie postępowania karnego dotyczą przede wszystkim konsekwencji naruszenia obowiązków procesowych przez uczestników postępowania karnego. Na szczególną uwagę zasługują zmiany dokonane w art. 285 k.p.k. W § 1 tego przepisu podwyższono karę pieniężną, którą sąd może nałożyć na świadka, biegłego, tłumacza lub specjalistę z 3.000 zł do 10.000 zł. Dodano również § 2, w którym nakazane zostało odpowiednie stosowanie § 1 do obrońcy lub pełnomocnika w wypadkach szczególnych ze względu na ich wpływ na przebieg czynności. W art. 289 § 1 k.p.k., który stanowi o możliwości obciążenia kosztami postępowania osób, które swoim postępowaniem koszty te spowodowały, dodano sformułowanie wskazujące, że osobami tymi mogą być: obrońca, pełnomocnik lub oskarżyciel publiczny.

Pełny tekst: <http://bap-ppsp.lex.pl/serwis/du/2007/0664.htm>

- **W dniu 1 lipca 2007 r.** – Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy. (Dz.U.07.89.589)

Ustawa wprowadziła zmiany w Kodeksie karnym oraz Kodeksie postępowania karnego. W art. 46 § 1 k.k. dodano przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową do katalogu wymienionych tam przestępstw. Skazanie za jedno z nich zobowiązuje sąd, w razie wniosku pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej do orzeczenia obowiązku naprawienia szkody. W art. 218 k.k. dodano § 3 typizujący przestępstwo polegające na niewypełnieniu nałożonego przez sąd obowiązku wypłaty wynagrodzenia za pracę lub innego świadczenia ze stosunku pracy.

Natomiast w Kodeksie postępowania karnego dodano w art. 49 § 3a, który stanowi, że w wymienionych w nim sprawach przeciwko prawom osób wykonującym pracę zarobkową, organy Państwowej Inspekcji Pracy mogą wykonywać prawa pokrzywdzonego, jeżeli ujawniły przestępstwo lub wystąpiły o wszczęcie postępowania.

Pełny tekst: <http://bap-ppsp.lex.pl/serwis/du/2007/0589.htm>

3.2. Prace legislacyjne rządu

- **Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym, przedłożony przez ministra sprawiedliwości.**

Projekt nowelizacji ustawy doprecyzowuje kwestie dotyczące usuwania informacji o warunkowym umarzaniu postępowania karnego zawarte w Krajowym Rejestrze Karnym.

Z rejestru będą usuwane informacje o osobach, wobec których postępowanie karne zostało warunkowo umorzone. Będzie to dotyczyło również adnotacji o postępowaniu w sprawach o przestępstwo skarbowe. Pracownik KRK będzie też musiał podpisać imieniem i nazwiskiem wydawane zaświadczenia.

- **Rada Ministrów zajęła stanowisko do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks karny (druk sejmowy 1398), przedłożone przez ministra sprawiedliwości.**

Rada Ministrów opowiada się za połączeniem prac nad poselskim i rządowym projektem nowelizacji Kodeksu karnego, ponieważ propozycje rządowe lepiej odzwierciedlają systematykę kar przyjętą w kodeksie.

Projekt poselski zakłada zmianę art. 199 § 144, czyli podwyższenie górnej granicy kary za molestowanie seksualne w pracy z 3 do 5 lat pozbawienia wolności. Posłowie proponują także obowiązkowe orzekanie kary pozbawienia praw publicznych na ten sam okres. Rząd popiera podniesienie górnej granicy kary za molestowanie do 5 lat. Niezbędne jest też zaostrzenie sankcji karnych za typ kwalifikowany tego przestępstwa, określony w art. 199 § 144. Rząd nie podziela też propozycji wprowadzenia obowiązkowego orzekania środka karnego pozbawienia praw publicznych ani też określenia czasu jego orzekania do 5 lat – ustawa Kodeks karny przewiduje czas orzekania do 10 lat.

3.3. Prace legislacyjne Sejmu i Senatu RP

3.3.1. Sejm

3.3.1.1. Nowe projekty

- **Do Sejmu wpłynął Rządowy projekt ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów** (tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1726.htm>)

Rozdział 8

Przepisy karne

- Art. 30. 1. Kto wbrew obowiązkowi:
- 1) nie przedkłada uprawnionym organom lub osobom dokumentów lub informacji wymaganych w między-narodowym przemieszczaniu odpadów,
  - 2) nie wykonuje decyzji nakazującej odesłanie odpadów, przywiezionych na teren kraju, do kraju wysyłki lub określającej sposób zagospodarowania tych odpadów na terytorium kraju

– podlega karze aresztu albo grzywny.

2. Orzekanie w sprawach, o których mowa w ust. 1, następuje na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. Nr 106, poz. 1148, z późn. zm.).

-
- **Do Sejmu komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych wpłynął Rządowy projekt**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1735.htm>)

4) Art. 13. otrzymuje brzmienie:

„art. 13.

1. Kto:

- 1) sprzedaje wyroby tytoniowe wbrew zakazom określonym w art. 6,
  - 2) dopuszcza na podległym mu terenie do palenia wyrobów tytoniowych wbrew zakazom określonym w art. 5
  - 3) nie oznacza miejsc, objętych zgodnie z przepisami ustawy zakazem palenia oraz zwolnionych z tego zakazu
podlega karze grzywny do 20 000 zł.
  - 4) tej samej grzywnie podlega, kto dopuszcza na podległym mu terenie do palenia wyrobów tytoniowych bez zachowania wymagań określonych niniejszą ustawą lub bez posiadania wymaganych ustawą badań
2. Kto pali wyroby tytoniowe w miejscach objętych zakazem palenia podlega karze grzywny do 100 zł
3. W przypadkach określonych w ust. 1 i 2 orzekanie następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia”.

-
- **Do Sejmu wpłynął Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1756.htm>)

-
- **Do Sejmu wpłynął Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/wgdruku/1789>)

-
- **Do Sejmu wpłynął Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1792.htm>)

Ustawa

z dnia .....

o zmianie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny

Art. 1

W art. 202 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wprowadza się nowe brzmienia §1 o treści:

„§ 1. Kto rozpowszechnia pisma, druki, fotografie lub inne przedmioty mające charakter pornograficzny, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności, albo karze pozbawienia wolności do roku.”

Art. 2

Ustawa wchodzi w życie w terminie 30 dni od daty ogłoszenia.

- **Do Sejmu wpłynął Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny**

(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1793.htm>)

USTAWA
z dnia ..... 2007 r.
o zmianie ustawy – Kodeks karny

Art. 1

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. 1997 nr 88, poz. 553 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 135 uchyla się § 2;
- 2) w art. 136 uchyla się § 3 i 4;
- 3) art. 138 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Przepis art. 137 § 2 stosuje się, jeżeli państwo obce zapewnia wzajemność.”.

Art. 2

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

- **Do Sejmu wpłynął Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz niektórych innych ustaw**

(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1810.htm>)

- **Do Sejmu wpłynął Poselski projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej**

(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/wgdruku/1834>)

Ustawa
z dnia .....2007 r.
O zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 1. W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 roku, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) w art. 99 dodaje się ust 3 w brzmieniu:

„3. Ustawa określa przypadki, w których z powodu popełnienia ściganego z oskarżenia publicznego umyślnego przestępstwa lub przestępstwa skarbowego następuje utrata prawa bycia wybranym do Sejmu albo Senatu lub wygaśnięcie mandatu posła i senatora.”

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z tym że art. 99 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej dotyczy wyborów do Sejmu i Senatu kadencji rozpoczynającej się po wejściu w życie niniejszej ustawy oraz do posłów i senatorów tych kadencji.

- **Do Sejmu wpłynął Poselski projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1835.htm>)

Ustawa
z dnia..... 2007 roku
o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 1. Art. 105 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 roku Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 roku, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) otrzymuje brzmienie:

„Art. 105. 1. Poseł nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za swoją działalność wchodzącą w zakres sprawowania mandatu poselskiego ani w czasie jego trwania, ani po jego wygaśnięciu. Za taką działalność poseł odpowiada wyłącznie przed Sejmem, a w przypadku naruszenia praw osób trzecich może być pociągnięty do odpowiedzialności sądowej tylko za zgodą Sejmu.

2. O każdym zatrzymaniu posła niezwłocznie powiadamia się Marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu ani aresztowania na podstawie orzeczenia sądu.”

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

- **Do Sejmu wpłynął Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1839.htm>)

- **Do Sejmu wpłynął Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw umyślnych oraz niektórych innych ustaw**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1841.htm>)

- **Do Sejmu wpłynął Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1843.htm>)

USTAWA
z dnia .....
o zmianie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny

Art. 1

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1. W art. 150 §1 wyrazy: „od 3 miesięcy do lat 5” zastępuje się wyrazami „od lat 3 do lat 10”.
2. W art. 150 skreśla się § 2.

Art. 2

Ustawa wchodzi w życie w ciągu 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

-
- **Do Sejmu wpłynął Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym**

(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/wgdruku/1850>)

- **Do Sejmu wpłynął Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego**

(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1851.htm>)

USTAWA
z dnia .....

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego

Art. 1.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.^[1]) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 244 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Zatrzymanego należy natychmiast poinformować o przyczynach zatrzymania i o przysługujących mu prawach, w tym o prawie ustanowienia obrońcy, oraz wysłuchać go.”;

2) w art. 249 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przed zastosowaniem środka zapobiegawczego sąd albo prokurator stosujący środek przesłuchuje oskarżonego, chyba że jest to niemożliwe z powodu jego ukrywania się lub jego nieobecności w kraju. Należy dopuścić do udziału w przesłuchaniu ustanowionego obrońcę, jeżeli się stawi; zawiadomienie obrońcy o terminie przesłuchania jest obowiązkowe. O terminie przesłuchania sąd zawiadamia prokuratora.”;

3) w art. 250 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Tymczasowe aresztowanie stosuje w postępowaniu przygotowawczym na wniosek prokuratora sąd okręgowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, a w wypadkach nie cierpiących zwłoki także inny sąd okręgowy. Po wniesieniu aktu oskarżenia tymczasowe aresztowanie stosuje sąd, przed którym sprawa się toczy.”;

4) w art. 252 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego sąd rozpoznaje niezwłocznie. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie tymczasowego aresztowania sąd rozpoznaje nie później niż w terminie 7 dni.”;

5) w art. 254 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Na postanowienie w przedmiocie wniosku oskarżonemu zażalenie przysługuje tylko wtedy, gdy wniosek został złożony po upływie co najmniej 2 miesięcy od dnia wydania postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania dotyczącego tego samego oskarżonego.”;

6) w art. 258:

a) w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zachodzi uprawdopodobniona obawa, że oskarżony będzie nakłaniał do składania fałszywych zeznań lub wyjaśnień albo w inny bezprawny sposób utrudniał postępowanie karne.”;

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli oskarżonemu zarzuca się popełnienie zbrodni, albo gdy sąd pierwszej instancji skazał go na karę pozbawienia wolności nie niższą niż 3 lata, a także w przypadku, gdy oskarżonym jest osoba, o której mowa w art. 64 § 1 lub § 2 kodeksu karnego, potrzeba zastosowania tymczasowego aresztowania w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania może być uzasadniona grożącą oskarżonemu surową karą.”;

7) w art. 259 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Tymczasowe aresztowanie nie może być stosowane, jeżeli przestępstwo zagrożone jest karą pozbawienia wolności nie przekraczającą 3 lat.”;

8) w art. 261:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§3. O zastosowaniu tymczasowego aresztowania sąd jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić pracodawcę, szkołę lub uczelnię, w stosunku do żołnierza - jego dowódcę, a w przypadku przedsiębiorcy – jego przedsiębiorstwo.”,

b) po § 3 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. O zastosowaniu tymczasowego aresztowania w stosunku do osoby pełniącej funkcję kierowniczą w organizacji społecznej, politycznej lub gospodarczej sąd jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić tą organizację.”;

9) w art. 263 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania na okres oznaczony, przekraczający termin określony w § 3, może dokonać sąd apelacyjny, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, na wniosek sądu, przed którym sprawa się toczy - jeżeli konieczność taka powstaje w związku z zawieszeniem postępowania karnego, przedłużającą się obserwacją psychiatryczną oskarżonego, przedłużającym się opracowywaniem opinii biegłego, wykonywaniem czynności dowodowych w sprawie o szczególnej zawiłości lub poza granicami kraju, a także celowym przewlekaniem postępowania przez oskarżonego.”

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia jej ogłoszenia.

- **Do Sejmu wpłynął Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw**

(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1855.htm>)

USTAWA

z dnia ..... 2007 r.

o zmianie ustawy Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw¹

Art. 1. W ustawie z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2001 r., Nr 46, poz. 499, z późn. zm.²) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Biernie prawo wyborcze nie przysługuje osobie, która została skazana prawomocnym wyrokiem sądu za ścigane z oskarżenia publicznego umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, jeżeli czyn objęty wyrokiem jest ustawowo zagrożony karą pozbawienia wolności”;
- 2) w art. 144 wprowadza się następujące zmiany:
  - a) w ust. 5 dodaje pkt 4 w brzmieniu:

„4. oświadczenie kandydata o posiadaniu prawa wybieralności, o którym mowa w art. 8; oświadczenie kandydata opatruje datą i własnoręcznym podpisem.”
  - b) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. Podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 5 pkt 4 powoduje odpowiedzialność karną na podstawie art. 233 §1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny.”
- 3) w art. 152 ust. 1 po wyrazach „w zakresie określonym w art. 13 tej ustawy, ”dodaje się po przecinku wyrazy: „a także oświadczenie kandydata o prawie wybieralności, o którym mowa w art. 8”.

3.3.1.2. Posiedzenia plenarne

- **Na posiedzeniu w dniu 22 – 23 maja ogłoszono sprawozdanie Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym.**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1391.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniach 12 – 15 czerwca przeprowadzono pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy – Kodeks pracy.**

(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1692.htm>)

- **Na posiedzeniu w dniach 12 – 15 czerwca ogłoszono sprawozdanie** Komisji Gospodarki o rządowym projekcie ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1682.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniach 12 – 15 czerwca ogłoszono sprawozdanie** Komisji Ustawodawczej o rządowym projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1689.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniach 12 – 15 czerwca ogłoszono sprawozdanie** Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa o rządowym projekcie ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów.
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1726.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniach 12 – 15 czerwca ogłoszono sprawozdanie** Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa o rządowym projekcie ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów.
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1726.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniach 12 – 15 czerwca przeprowadzono pierwsze czytanie** rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw.
(tekst wraz z uzasadnieniem <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1756.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniach 12 – 15 czerwca ogłoszono sprawozdanie** Komisji Nadzwyczajnej o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o lekarzu sądowym.
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1568.htm>)

3.3.1.3. Prace komisji sejmowych

- **22 maja 2007 r. Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka /SPC/** powołała podkomisję nadzwyczajną do rozpatrzenia rządowego i poselskich projektów ustaw:
  - o ograniczeniach związanych z pełnieniem funkcji publicznych (druk nr 1569);
  - o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1526);
  - o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz o zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 1677), której przewodniczącym został poseł Łukasz Zbonikowski (PiS).Komisja rozpatrzyła wnioski i poprawki zgłoszone w drugim czytaniu do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1057 i 1523).
W trakcie drugiego czytania zgłoszono wniosek i 13 poprawek. Komisja rekomendowała odrzucenie wniosku o odrzucenie ustawy w całości oraz wszystkich poprawek.
Poprawki dotyczyły m.in. skreślenia art. 80a - 80d projektu ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych mających na celu:

- doprecyzowanie przesłanki stanowiącej podstawę do wydania przez sąd dyscyplinarny uchwały w przedmiocie wyrażenia zezwolenia na pociągnięcie sędziego lub prokuratora do odpowiedzialności karnej;
- przyspieszenie postępowania w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego lub prokuratora;
- wprowadzenie nadzwyczajnego trybu postępowania w razie zaistnienia podstaw do zastosowania wobec sędziego lub prokuratora tymczasowego aresztowania.

Sprawozdawca – poseł Łukasz Zbonikowski (PiS).

Przedstawiciel UKIE stwierdził, że poprawki nie są objęte zakresem prawa Unii Europejskiej.

Komisja pozytywnie zaopiniowała dla Komisji Kultury i Środków Przekazu, Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej oraz Komisji Zdrowia rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (druk nr 1625).

Komisja pozytywnie zaopiniowała dla Komisji Gospodarki rządowy projekt ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (druk nr 1682).

Komisja przyjęła wniosek przewodniczącego podkomisji nadzwyczajnej o wystąpienie w trybie art. 42 ust 5 regulaminu Sejmu do Marszałka Sejmu o zwrócenie wnioskodawcy projektu ustawy o biegłych w postępowaniu sądowym oraz w innych postępowaniach prowadzonych na podstawie ustaw (druk nr 1286) w celu przepracowania z rozważeniem przyjęcia zmian mających na celu usunięcie szeregu rozwiązań niezgodnych z Konstytucją RP.

W posiedzeniu uczestniczyli: zastępca Prokuratora Generalnego – Przemysław Piątek oraz pierwszy prezes Sądu Najwyższego – Lech Gardocki.

- **22 maja 2007 r. Komisja Nadzwyczajna do spraw zmian w kodyfikacjach /NKK/** skierowała do podkomisji stałej do spraw nowelizacji prawa karnego, rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1597).

Projekt ma na celu wprowadzenie uregulowań umożliwiających bardziej efektywne zwalczanie wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu, tj. wykroczeń szczególnie uciążliwych dla obywateli, takich jak m.in. wybryki chuligańskie oraz zakłócanie porządku publicznego i ciszy nocnej.

- **23 maja 2007 r Komisje: Edukacji, Nauki i Młodzieży /ENM/ oraz Sprawiedliwości i Praw Człowieka /SPC/** zapoznały się z informacją nt. „Systemem zapobiegania przestępczości oraz systemem resocjalizacji dzieci i młodzieży. Postępowanie w sprawach nieletnich. Ocena działalności ośrodków resocjalizacji”.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości – Beata Kempa, przedstawiła: podstawowe zasady i sposoby postępowania w stosunku do nieletnich; katalog środków wychowawczych mogących być zastosowane w stosunku do nieletnich; główne wnioski wynikające z treści Raportu o schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych; dane statystyczne dotyczące liczby rozpatrywanych spraw przez sądy rodzinne. Poinformowała także o działalności Kuratorów sądowych. Przedstawiła również zarys nowego projektu „Kodeksu nieletnich”, nad którym trwają zaawansowane prace legislacyjne w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej – Sławomir Kłosowski mówił o: podstawie prawnej funkcjonowania oraz trudnościach dotyczących działalności młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii; głównych problemach dotyczące funkcjonowania systemu resocjalizacji nieletnich w Polsce.

Komisje dokonały oceny realizacji i efekty funkcjonowania Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży w latach 2004, 2005, 2006.

Celem programu jest zahamowanie dynamiki wzrostu niedostosowania społecznego oraz przestępczości wśród dzieci i młodzieży, a także eliminowanie drastycznych przejawów niedostosowania społecznego.

Działania podejmowane w ramach programu mają na celu: właściwe zagospodarowanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież, rozwijanie umiejętności społecznych, łagodzenie skutków incydentalnych zachowań niezgodnych z normą, stworzenie systemu resocjalizacji dzieci i młodzieży niedostosowanej społecznie w warunkach środowiska otwartego. Dzięki temu, że rokrocznie dokonuje się oceny funkcjonowania programu, możliwe są jego modyfikacje i dostosowywanie do aktualnych potrzeb.

Ministerstwo Zdrowia realizuje „Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży” poprzez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Krajowe Biuro przygotowywało programy informacyjne i edukacyjne kierowane do ogółu społeczeństwa, dążyło do zwiększenia dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, punktów informacyjnych, telefonów zaufania, poradnictwa odwykowego, mediacji i pomocy kryzysowej.

Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontynuowała współpracę z wymiarem sprawiedliwości. Przeprowadzono m.in. szkolenie dla kuratorów pracujących w ośrodkach kuratorskich z młodzieżą z rodzin dysfunkcyjnych, zorganizowano szkolenie z zakresu pracy interwencyjno-korekcyjnej z młodymi ludźmi eksperymentującymi ze środkami psychotropowymi.

W dyskusji posłowie zwrócili uwagę na brak efektów realizacji kosztownych programów, gdyż odnotowuje się wzrost alkoholizmu, narkomanii, przestępczości i agresywności czynów wśród dzieci i młodzieży. Zwrócono uwagę na bardzo poważny problem, polegający na tym, że ponad 50 % młodzieży z wyrokami sądowymi oczekuje na wykonanie wyroku z powodu braku miejsc w placówkach i pozostaje w dysfunkcyjnym środowisku. Podkreślono również konieczność koordynacji działań poszczególnych resortów. Zastanawiano się nad stworzeniem zespołu międzyresortowego, któremu patronowałoby jedno ministerstwo.

W posiedzeniu uczestniczyli: prezes Krajowego Stowarzyszenia Zawodowych Kuratorów Sądowych – Andrzej Martuszczyk oraz dyrektor Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Krzysztof Brzózka.

- **11 czerwca 2007 r. Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa /OSZ/ przeprowadziła pierwsze czytanie i rozpatrzyła rządowy projekt ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów (druk nr 1726).**

Uzasadnienie projektu przedstawił sekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska – Krzysztof Zaręba.

Projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej. Wynika on z konieczności dostosowania przepisów krajowych do uchwalonego 14 czerwca 2006 r. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1013/2006 w sprawie przemieszczania odpadów, które wejdzie w życie z dniem 12 lipca 2007 r. Projekt zawiera regulacje odnoszące się do zagadnień, których rozstrzygnięcie pozostawiono krajom członkowskim przez odesłanie do prawa krajowego. Ponadto określa postępowanie i właściwe organy do wykonywania zadań z zakresu międzynarodowego przemieszczania odpadów.

Komisja przyjęła poprawki o charakterze redakcyjnym i porządkującym.

Komisja przyjęła sprawozdanie.

Sprawozdawca – poseł Jerzy Gosiewski (PiS).

Wyznaczono do 13 czerwca br. do godz. 8.00. termin dla KIE na przedstawienie opinii.

W posiedzeniu uczestniczył zastępca Głównego Inspektora Ochrony Środowiska – Wojciech Stawiany.

- **13 czerwca 2007 r. Komisje: Administracji i Spraw Wewnętrznych /ASW/ oraz Sprawiedliwości i Praw Człowieka /SPC/** przeprowadziły pierwsze czytanie i rozpatrzyły poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Policji (druk nr 1074).

Uzasadnienie projektu przedstawiła poseł Katarzyna Piekarska (SLD).

Projekt przewiduje możliwość zarządzenia przez sąd kontroli operacyjnej (na wniosek komendanta policji poparty zgodą prokuratora) w odniesieniu do przestępstwa seksualnego wykorzystywania małoletniego poniżej lat 15 oraz prezentowania wykonania czynności seksualnej małoletniemu poniżej lat 15; - rozszerzenie form tzw. prowokacji policyjnej o składanie propozycji czy podejmowanie negocjacji zmierzających do uzyskania informacji mogących stanowić dowód popełnienia przestępstwa.

Komisje przyjęły poprawki o charakterze legislacyjnym i redakcyjnym oraz wykreśliły zmianę nr 2 w art. 1, która nadawała nowe brzmienie art. 19a ust. 2.

Komisje przyjęły sprawozdanie.

Sprawozdawca – poseł Katarzyna Piekarska (SLD).

Wyznaczono do 20 czerwca br. termin dla KIE na przedstawienie opinii.

Komisje przeprowadziły pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie informacji niejawnych (druk nr 1243).

Uzasadnienie projektu przedstawił poseł Marek Biernacki (PO).

Projekt zakłada wyłączenie z pojęcia informacji niejawnych informacji związanych z przestępstwem lub podejrzeniem popełnienia przestępstwa, ściganego z oskarżenia publicznego, dokonanego przez funkcjonariusza publicznego lub o którego popełnienie podejrzewany jest funkcjonariusz publiczny. Jednocześnie projekt przewiduje, że wyłączenie ma być stosowane do osób wykonujących czynności operacyjno-rozpoznawcze, albo osób pomagających w wykonywaniu tych czynności organom i służbom RP lub PRL.

Po zakończeniu pierwszego czytania, Komisje skierowały projekt do podkomisji nadzwyczajnej, której przewodniczącym został poseł Konstanty Miodowicz (PO).

W posiedzeniu uczestniczył podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji – Zbigniew Rau.

- **13 czerwca 2007 r. Komisja Nadzwyczajna do rozpatrzenia projektów ustaw związanych z koalicyjnym programem rządowym „Solidarne Państwo” /NSP/**

Komisja rozpatrzyła uchwałę Senatu RP o stanowisku w sprawie ustawy o lekarzu sądowym (druk nr 1761).

Senat zaproponował 10 poprawek. Komisja rekomendowała Sejmowi przyjęcie wszystkich poprawek.

Poprawki miały na celu m.in. przyznanie lekarzowi sądowemu przy wykonywaniu czynności związanych z wydawaniem zaświadczeń ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym (nr 1), wydłużenie terminu na przekazanie przez okręgową radę lekarską prezesowi sądu okręgowego listy kandydatów na lekarzy sądowych wraz z rekomendacjami z 60 na 90 dni (nr 5).

Sprawozdawca – poseł Marek Ast (PiS).

Komisja dysponowała stanowiskiem KIE stanowiącą, iż poprawki nie są objęte zakresem prawa Unii Europejskiej.

W posiedzeniu uczestniczyli: podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego – Krzysztof Kurzydłowski oraz zastępca Prokuratora Generalnego – Przemysław Piątek.

- **14 czerwca 2007 r. Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa /OSZ/** Komisja rozpatrzyła poprawki zgłoszone w drugim czytaniu do rządowego projektu ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów (druki nr 1726 i 1800).

W trakcie drugiego czytania zgłoszono 7 poprawek. Komisja rekomendowała przyjęcie wszystkich poprawek z wyjątkiem poprawki nr 4, która staje się bezzasadna po przyjęciu poprawki nr 3. Wnioskodawca wycofał poprawkę nr 7.

Poprawki nr 5 i 6 znacznie podwyższają kary (w stosunku do projektu ustawy) na odbiorcę odpadów przywiezionych nielegalnie oraz na wysyłającego odpady nielegalnie (choćby nieumyślnie). Pozostałe poprawki mają charakter redakcyjno – porządkujący.

Sprawozdawca – poseł Jerzy Gosiewski (PiS).

Przedstawicielka UKIE oświadczyła, iż poprawki nr 1 - 4 są zgodne z prawem Unii Europejskiej natomiast pozostałe poprawki nie są objęte prawem Unii Europejskiej.

W posiedzeniu uczestniczył główny inspektor ochrony środowiska – Marek Haliniak.

- **20 czerwca 2007 r. Komisja Nadzwyczajna do rozpatrzenia projektów ustaw związanych z koalicyjnym programem rządowym „Solidarne Państwo” /NSP/** przystąpiła do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1756).

Projekt przewiduje wzmocnienie ochrony prawnokarnej w zakresie przestępstw zagrożenia życia, zdrowia i bezpieczeństwa powszechnego oraz wzmocnienie procesowej pozycji pokrzywdzonego.

Z uwagi na zbyt mało czasu na rzetelne zapoznanie się z licznymi ekspertyzami prawnymi i propozycjami poprawek, które wpłynęły do Komisji oraz na brak pozostałych ekspertyz zamówionych przez przewodniczącego Komisji, zdecydowano, że Komisja będzie kontynuować rozpatrywanie ww. projektu w dniach 27 i 28 czerwca br.

W posiedzeniu uczestniczyła sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości – Beata Kempa.

3.3.2. Senat

3.3.2.1. Posiedzenia plenarne

- **Na posiedzeniu w dniu 29 maja – 1 czerwca** Senat zajął stanowisko w sprawie ustawy o lekarzu sądowym. Senat w dniu 1 czerwca 2007 wprowadził poprawki (10) do ustawy.

(więcej informacji: <http://www.senat.gov.pl/k6/pos/031/4.htm>)

- **Na posiedzeniu w dniu 21 czerwca** Senat zajął stanowisko w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Prawo własności przemysłowej. Senat wprowadził poprawki (6) do ustawy.
(więcej informacji: <http://www.senat.gov.pl/k6/pos/035/3.htm>)
  - **Na posiedzeniu w dniu 21 czerwca** Senat zajął stanowisko w sprawie ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym. Senat wprowadził poprawki (5) do ustawy.
(więcej informacji: <http://www.senat.gov.pl/k6/pos/035/9.htm>)
  - **Na posiedzeniu w dniu 21 czerwca** Senat zajął stanowisko w sprawie ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw. Senat w dniu wprowadził poprawki (4) do ustawy.
(więcej informacji: <http://www.senat.gov.pl/k6/pos/035/7.htm>)
-

3.3.2.2. Prace komisji senackich

- **21 czerwca 2007 r. Komisja Praw Człowieka i Praworządności** rozpatrzyła wnioski zgłoszone na posiedzeniu Senatu do ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 456A).

5. Informacja międzynarodowa

5.1. Rada Europy

5.2. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

(opr. Hanna Kuczyńska, asystent w Izbie Karnej SN)

5.2.1. Granice ograniczenia wolności wypowiedzi w stosunku do informacji pochodzących z postępowania karnego

przepisy: art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

hasła: prawa człowieka ogólnie; wolność wypowiedzi; prawo prasowe; Europejska Konwencja Praw Człowieka; Europejski Trybunał Praw Człowieka

Orzeczenie z 7 czerwca 2007 r. w sprawie *Dupuis i Inni v. Francja* (nr skargi 1914/02)

Teza:

Dozwolony zakres ograniczeń w odniesieniu do wolności wypowiedzi w obszarze debaty politycznej w sprawach leżących w zainteresowaniu opinii publicznej powinien być interpretowany wąsko. Art. 10 Konwencji chroni prawo dziennikarzy do upowszechniania informacji na tematy znajdujące się w zainteresowaniu opinii publicznej, także pochodzących z materiałów postępowania karnego, które mają być prezentowane w dobrej wierze i dostarczać wiarygodnych i precyzyjnych wiadomości. Dzięki temu wkładowi w debatę publiczną dziennikarze mają okazję odegrać rolę „strażnika demokracji”.

Omówienie:

Naruszenie art. 10

1. Stan faktyczny

Trybunał w niniejszej sprawie po raz kolejny wypowiedział się na temat granic dopuszczalnego przez art. 10 ust. 2 Konwencji ograniczania wolności słowa w wypowiedziach dziennikarskich.

Skarga wniesiona przed Trybunał dotyczyła skazania dwóch dziennikarzy francuskich, Jérôme Dupuis i Jean-Marie Pontaut, oraz spółki wydawniczej Librairie Arthème Fayard w związku z opublikowaniem w 1996 r. książki pod tytułem „Uszy prezydenta” (*Les Oreilles du Président*), opisującej operację rządową „Podśluchy elizejskie” (*les écoutes de l’Elysée*). Operacja polegała na nielegalnym zakładaniu podsłuchów w telefonach i nagrywaniu rozmów osób prywatnych w latach 1983-1986, zarządzonych przez najwyższych urzędników Francji.

W 1982 r. utworzona została „Misja w sprawie koordynacji, informacji i działania przeciwko terroryzmowi” w ramach Kancelarii Prezydenta Francji, która odpowiedzialna była za prowadzenie kontroli operacyjnej. Na początku lat 1990 prasa opublikowała listę ok. 2.000 osób, które były podsłuchiwane w ramach działalności prowadzonej przez „Misję”. Wśród nich znalazły się liczne osoby publiczne, w tym dziennikarze i prawnicy. Sprawa wzbudziła szeroki odzew w opinii publicznej.

W 1993 r. wszczęto postępowanie przygotowawcze przeciwko G.M., zastępcy dyrektora biura Prezydenta François Mitterrand w danym czasie, w związku z naruszeniem prawa do prywatności.

W parę dni po śmierci Prezydenta Mitterrand w styczniu 1996 r. spółka wydawnicza Arthème Fayard opublikowała książkę "Uszy prezydenta", autorstwa dwóch skarżących, na temat operacji wywiadowczych kontrolowanych przez Pałac Elizejski.

G.M. wniósł zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, wraz z wnioskiem o wstąpienie do postępowania na prawach strony cywilnej, przeciwko J-M. Pontaut i J. Dupuis. Oskarżył ich o korzystanie z dokumentów zawierających informacje zdobyte w wyniku naruszenia tajemnicy zawodowej i posługiwanie się skradzioną własnością. Stwierdził on, że 36 akapitów z książki dziennikarza stanowiło powtórzenie oświadczeń zawartych w oficjalnych protokołach przesłuchań przed sędzią śledczym i że 4 załączniki do książki stanowiły dokumenty identyczne jak w aktach sprawy.

Skarżący zaprzeczyli, jakoby mieli otrzymać te informacje nielegalnie; odmówili też wskazania źródeł informacji i stwierdzili, że wiele osób, których dotyczyła inwigilacja, ujawniło już publicznie treść swoich zeznań.

Dnia 10 września 1998 r. paryski trybunał wielkiej instancji (*tribunal de grande instance*) orzekł, że zarówno dokumenty z załączników, jak i zeznania świadków, pochodziły z akt sprawy karnej, które były dostępne tylko osobom związanym tajemnicą służbową lub zawodową. Sąd stwierdził, że skarżący jako zawodowi dziennikarze powinni sobie zdawać sprawę z faktu, że dokumenty którymi się posługiwali były objęte taką tajemnicą. W rezultacie J-M. Pontaut i J. Dupuis zostali uznani winnymi użycia informacji uzyskanych w związku z naruszeniem tajemnicy służbowej lub zawodowej i skazani na grzywnę w wysokości 762,25 euro. Sąd orzekł również o obowiązku naprawienia szkody 7.622,50 euro i uznał, że spółka Librairie Arthème Fayard ponosi odpowiedzialność cywilną. Sąd Apelacyjny w Paryżu utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, a Sąd Kasacyjny odrzucił kasację skarżących.

W listopadzie 2005 r. zapadł wyrok w sprawie G.M., który został uznany winnym i skazany na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu i grzywnę w wysokości 5.000 euro.

2. Streszczenie orzeczenia

Opierając się na treści art. 10 Konwencji (wolność wyrażania opinii) oraz art. 6 § 1 (domniemanie niewinności) skarżący wnieśli skargę do Trybunału.

Nie ulega wątpliwości, że działania dotyczące dziennikarza stanowiły ograniczenie wolności wypowiedzi w rozumieniu art. 10 ust. 2 Konwencji. W celu stwierdzenia, czy były one objęte zakresem tego wyjątku od generalnej zasady wolności wypowiedzi, należało zbadać trzy czynniki: czy były one przewidziane przez prawo, wypełniały cele wskazane w tym przepisie i były konieczne w społeczeństwie demokratycznym. Trybunał stwierdził, że to ograniczenie prawa do wyrażania opinii było przewidziane przez prawo – francuski Kodeks Karny i że celem tego ograniczenia było chronienie prawa G.M. do rzetelnego procesu z uwzględnieniem domniemanie niewinności – czyli jednego z celów chronionych przez sformułowania Konwencji.

Szczególną uwagę Trybunału zwrócił problem ograniczeń koniecznych w społeczeństwie demokratycznym. Wolność wypowiedzi stanowi jeden z fundamentów społeczeństwa demokratycznego, a szczególne miejsce zajmują gwarancje tej wolności przyznane dziennikarzom. Prasa odgrywa wyjątkową rolę: w zakresie jej obowiązków leży dostarczanie społeczeństwu wszystkich informacji znajdujących się w jego zainteresowaniu, jeśli nie są przy tym łamane przepisy prawa (zwłaszcza dotyczących dobrego imienia). Drugą stroną tego prawa jest prawo opinii publicznej do otrzymywania takich informacji. Organy krajowe cieszą się marginesem uznania w odniesieniu do wprowadzania ograniczeń tego prawa, biorąc pod uwagę ochronę najważniejszych interesów społecznych. Trybunał natomiast ocenia, czy dane ograniczenie jest akceptowalne pod kątem art. 10 ust. 2 Konwencji. Jeśli chodzi o stwierdzenie, czy takie ograniczenie było niezbędne w demokratycznym społeczeństwie to Trybunał odpowiedział negatywnie na to pytanie. Temat przedsta-

wiony w książce budził znaczne zainteresowanie opinii publicznej. Opracowanie dziennikarzy przyczyniało się do powiększenia wiedzy na temat „afery stanu” i dostarczało cennych informacji o osobach, których telefony znajdowały się na podsłuchu i o warunkach operacji oraz o osobach za nią odpowiedzialnych. Co więcej, Trybunał nie mógł nie zauważyć, że lista „2.000 osób znajdujących się pod obserwacją” zawierała również nazwiska osób zajmujących prominentne stanowiska w mediach.

Trybunał przypomniał, że dozwolony zakres ograniczeń w odniesieniu do wolności wyrażania opinii w obszarze debaty politycznej w sprawach leżących w zainteresowaniu opinii publicznej powinien być interpretowany wąsko i że granice dopuszczalnej krytyki w odniesieniu do polityków są znacznie szersze niż w odniesieniu do osób prywatnych (por. orzeczenia w sprawach: *Sürek v. Turcja* nr skargi 26682/95; *Feldek v. Słowacja*, nr skargi 29032/95; *Brasilier v. Francja*, nr skargi 71343/01). Nawet jeśli G.M. nie był politykiem, to jednak jego stanowisko uzasadniało uznanie go za wpływową osobę w świecie polityki, bez wątpienia zamieszaną w życie polityczne i najwyższy poziom władzy wykonawczej.

Co więcej, biorąc pod uwagę, że książka skarżących zaspokajała rosnące obecnie zainteresowanie opinii publicznej funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości, Trybunał zauważył, że opinia publiczna posiadała interes prawny w otrzymaniu i udostępnieniu informacji na temat procesu, w szczególności na temat, na który wypowiedzieli się autorzy książki. Trybunał podkreślił znaczenie roli mediów w obszarze działalności wymiaru sprawiedliwości (por. m.in. orzeczenie w sprawie *Observer i Guardian v. Zjednoczone Królestwo*, z dnia 26 października 1991 r.).

Trybunał musiał rozważyć, czy interes opinii publicznej dotyczący dostarczania informacji przeważał nad „obowiązkami i odpowiedzialnością” nałożoną na skarżących w związku z pochodzeniem dokumentów, które były im przesłane. W związku z tym, Trybunał uznał, że tajemnica śledztwa powinna podlegać szczególnej ochronie, zarówno w odniesieniu do interesów postępowania karnego, jak i chronienia domniemania niewinności oskarżonego. Jednak w czasie, kiedy ukazała się książka, istniało już olbrzymie zainteresowanie sprawą „Podsłuchów elizejskich” i szeroka dyskusja w mediach na ten temat dotyczyła również tego faktu, że G.M. zostały postawione zarzuty w tej sprawie. Zresztą te zarzuty prowadziły do jego skazania i orzeczenia kary pozbawienia wolności w zawieszeniu dziesięć lat po publikacji książki. Co więcej, rząd nie uzasadnił, w jaki sposób ujawnienie tajnych informacji z postępowania mogło mieć negatywny wpływ na prawo G.M. do domniemania niewinności i wyrok zapadły 10 lat później. Zwłaszcza, że sam oskarżony G.M. jeszcze w czasie trwania postępowania regularnie wypowiadał się na temat tej sprawy w licznych artykułach prasowych. W tych okolicznościach Trybunał zakwestionował potrzebę obejmowania tych informacji tajemnicą, skoro i tak zostały one częściowo upublicznione i stanowiły część wiedzy powszechnej, zwłaszcza biorąc pod uwagę zainteresowanie mediów i wysokie stanowiska osób pokrzywdzonych.

Artykuł 10 Konwencji chroni prawo dziennikarzy do upowszechniania informacji na tematy znajdujące się w zainteresowaniu opinii publicznej, które mają być prezentowane w dobrej wierze i dostarczają wiadomości „wiarygodnych i precyzyjnych” w rozumieniu etyki dziennikarskiej (por. orzeczenia w sprawach: *Goodwin v. Zjednoczone Królestwo*, z dnia 27 marca 1996 r.; *Colombani i inni v. Francja*, z dnia 25 czerwca 2002 r.). Trybunał uznał, że należało przyjąć najwyższą staranność w ocenianiu, czy dziennikarze otrzymali informacje w wyniku naruszenia tajemnicy śledztwa lub tajemnicy zawodowej w przypadku, gdy ich książka stanowiła wkład w publiczną debatę. Dzięki swojemu wkładowi mieli okazję odegrać rolę „strażnika demokracji”. Skarżący działali zgodnie ze standardami należytej staranności zawodowej, przedstawiając informacje zgodne z prawdą i wiarygodne. W końcu Trybunał przypomniał, że surowa reakcja na publikowanie informacji dotyczących działalności wymiaru sprawiedliwości, zwłaszcza w postaci wyroku skazującego w sprawie karnej, może podziałać niekorzystnie na korzystanie z wolności ekspresji i uniemożliwić działanie w obronie przejrzystości jej procedur i dostarczania społeczeństwu informacji dotyczących afer związanych z działalnością rządu.

Podsumowując, Trybunał uznał, że uznanie winnymi dziennikarzy stanowiło nieproporcjonalną ingerencję w ich wolność wyrażania opinii i jako takie nie było konieczne w demokratycznym społeczeństwie. W rezultacie stanowiło naruszenie art. 10 Konwencji.

Trybunał uznał też, że w świetle ustaleń dotyczących art. 10 Konwencji, nie jest konieczne odrębne rozpatrywanie skargi pod kątem naruszenia art. 6 § 1 Konwencji.

Orzeczenie na stronach Trybunału:

<http://cmiskp.echr.coe.int///tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=62702&sessionId=10539470&skin=hudoc-en&attachment=true>

5.2.2. Obowiązki państwa wobec obywatela – obowiązek chronienia życia

przepisy: art. 2 i art. 13 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

hasła: prawa człowieka ogólnie; prawo do życia; odszkodowanie; Europejska Konwencja Praw Człowieka; Europejski Trybunał Praw Człowieka,

Orzeczenie z 31 maja 2007 r. w sprawie *Kontrová v. Slovakia* (nr skargi 7510/04)

Teza:

Artykuł 2 § 1 Konwencji zobowiązuje państwo nie tylko do powstrzymania się od zamierzonego i bezprawnego odbierania życia, ale także do podejmowania odpowiednich środków w celu chronienia życia osób znajdujących się pod jego jurysdykcją. Jest to pozytywny obowiązek rozciągający się także na podejmowanie prewencyjnych czynności zmierzających do chronienia jednostek, których życie może być zagrożone ze strony innych jednostek.

Omówienie:

Naruszenie art. 2 i art. 13

1. Stan faktyczny

Sprawa, którą rozstrzygał Trybunał, dotyczyła obowiązku państwa podejmowania działań w celu chronienia podstawowych praw człowieka i obywatela – między innymi życia i zdrowia. Trybunał stwierdził, że naruszenie tego obowiązku, a zwłaszcza niezapewnienie odpowiedniego środka prawnego w celu dochodzenia zadośćuczynienia za to naruszenie, stanowią naruszenie Konwencji.

Skarżąca, Dana Kontrová, dnia 2 listopada 2002 r. złożyła zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez jej męża, oskarżając go o fizyczne i psychiczne znęcanie się nad nią i bicie kablem elektrycznym. Do zawiadomienia dołączyła dokumentację medyczną, z której wynikało, że obrażenia odniesione w ten sposób skutkowały obrażeniami powodującymi, że nie mogła chodzić do pracy przez okres nawet do siedmiu dni. Stwierdziła też, że nie takie zachowanie męża trwa od dłuższego czasu.

Później, w towarzystwie męża próbowała wycofać to zawiadomienie. Funkcjonariusz Policji pomógł jej zmodyfikować skargę w ten sposób, żeby sprawa mogła być potraktowana jako czyn mało znaczący i jako taki nie pociągający za sobą dalszych czynności procesowych.

W nocy z 26 na 27 grudnia 2002 r. krewny skarżącej zadzwonił na komisariat Policji, informując, że mąż skarżącej grozi jej, że użyje broni palnej i zastrzeli siebie i dwójkę ich dzieci. Następnie zadzwoniła sama skarżąca z podobną informacją. Po przyjeździe funkcjonariuszy na miejsce nie zastali oni już męża. Zabrali skarżącą do domu jej rodziców i poinstruowali, żeby przyszła na po-

sterunek rano w celu spisania protokołu z interwencji. Rankiem 27 grudnia rzeczywiście przysłała na komisariat i rozmawiała z funkcjonariuszem Policji. Również rankiem dnia 31 grudnia 2002 r. ona i jej brat przyszedli na komisariat. Pytała się o tok postępowania w sprawie jej skargi z 2 listopada. Tego samego dnia, 31 grudnia, między godz. 11 i 11.15 rano mąż zastrzelił siebie i dwojkę ich dzieci.

Sądy krajowe stwierdziły, że ta tragedia była bezpośrednią konsekwencją zaniechania działania przez funkcjonariuszy Policji. Dnia 14 marca 2006 r. trzech funkcjonariuszy Policji zostało uznanych winnymi nieumyślnego zaniedbania wykonania obowiązków w wyniku którego doszło do zabójstwa dwójki dzieci – sąd uznał, że powinni oni byli podjąć odpowiednie działania, w szczególności wszcząć postępowanie karne, monitorować rozwój sytuacji, przyjąć plan działania wobec męża skarżącej. Jeszcze w czasie trwania tego postępowania skarżąca skierowała skargę do Sądu Konstytucyjnego przeciwko funkcjonariuszom Policji podnosząc, że jej prawa konstytucyjne zostały naruszone: prawo do ochrony godności osobistej (Art. 16 § 1 konstytucji), prawo do ochrony przed bezprawnym naruszeniem jej prawa do prywatności (Art. 19 § 2 konstytucji), prawa do ochrony prawnej (Art. 46 § 1 konstytucji). Wniosła o przyznanie jej zadośćuczynienia. Dwukrotnie wniosła do sądu konstytucyjnego o przyznanie jej zadośćuczynienia za krzywdę moralną, jak też o możliwość przyznania zadośćuczynienia w toku postępowania karnego przeciwko funkcjonariuszom nie został pozytywnie rozpatrzony. Sąd stwierdził, że nie posiada jurysdykcji do rozpatrzenia podobnej sprawy. Za drugim razem stwierdził też, że skarżąca nie miała prawa do wniesienia skargi w związku z naruszeniem jej prawa do życia.

Dana Kontrová zwróciła się do Trybunału o stwierdzenie naruszenia Konwencji przez organy państwowe Słowacji, opierając się na art. 2 (prawo do życia), art. 6 (prawo do sądu) oraz art. 8 (prawo do poszanowania życia rodzinnego). Stwierdziła, że państwo naruszyło swój obowiązek chronienia życia jej dwójki dzieci. Podniosła również, że nie miała możliwości złożenia wniosku o przyznanie jej zadośćuczynienia za krzywdę moralną. Trybunał zdecydował się również rozpatrzeć sprawę pod kątem art. 13 (prawo do skutecznego środka prawnego).

2. Decyzja Trybunału

Trybunał stwierdził, że zgodnie z art. 2(1)(a) i (b) słowackiej Ustawy o Policji z 1993 r. jednym z zadań Policji jest ochrona podstawowych praw i wolności, życia i zdrowia. Sytuacja rodzinna skarżącej była lokalnej Policji znana, między innymi ze skargi złożonej dnia 2 listopada 2002 r. i z telefonów z prośbą o interwencję w nocy 26/27 grudnia 2002 r.

W odpowiedzi na sytuację skarżącej, zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania karnego i regulacjami wewnętrznymi Policja była zobowiązana, między innymi do: zarejestrowania zgłoszenia skarżącej, wszczęcia natychmiast postępowania sprawdzającego i postępowania karnego przeciwko mężowi skarżącej, monitorowania jej telefonów oraz wszczęcia czynności w związku z podejrzeniem posiadania broni palnej przez męża i gróźb użycia jej przeciwko dzieciom.

Jednakże, jak ustaliły sądy krajowe, Policja nie dopełniła ciążących na niej obowiązków. Przeciwnie: jeden z funkcjonariuszy pomagał skarżącej, w towarzystwie męża, modyfikować zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa w ten sposób, by nie nadać mu dalszego toku. Jak ustaliły sądy, bezpośrednią konsekwencją tego zaniedbania była śmierć dwójki dzieci skarżącej.

W powyższym stanie faktycznym, w związku z uznaniem rządu słowackiego, że krajowe organy ponoszą odpowiedzialność za brak wszczęcia odpowiednich czynności w celu chronienia życia dzieci, Trybunał stwierdził, że miało miejsce naruszenie art. 2 Konwencji. Art. 2 § 1 zobowiązuje bowiem państwo nie tylko do powstrzymania się od zamierzonego i bezprawnego odbierania życia, ale także do podejmowania odpowiednich środków w celu chronienia życia osób znajdujących się pod jego jurysdykcją (por. orzeczenie w sprawie *L.C.B. v. Zjednoczone Królestwo*, z dnia 9 czerwca 1998). Obowiązek ten rozciąga się także na podejmowanie prewencyjnych czynności

zmierzających do chronienia jednostek, których życie może być zagrożone ze strony innych jednostek (por. orzeczenie *Osman v. Zjednoczone Królestwo*, z dnia 28 października 1998).

Jeśli chodzi o art. 13, to Trybunał uznał, że skarżąca powinna mieć możliwość ubiegania się o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wyrządzoną jej i jej dzieciom, w związku z ich śmiercią. Art. 13 Konwencji wymaga, by w takiej sytuacji państwo zapewniło takie prawo. Słowacja takiej możliwości nie przewidziała, a inne środki, na których dostępność zwracał uwagę rząd nie okazały się ani adekwatne do danej sytuacji, ani skuteczne. Brak takiej możliwości przewidzianej przez prawo stanowił naruszenie art. 13 Konwencji. W związku z powyższym Trybunał przyznał skarżącej zadośćuczynienie w wysokości 25.000 euro, które ma być uiszczone w ciągu 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku.

Orzeczenie na stronach Trybunału:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=62535&sessionId=10426858&skin=hudoc-en&attachment=true>

---

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. Leszek Ziomek, asystent w Izbie Karnej SN)

6.1. Przegląd książek

- ▶ *J. Świtka, M. Kuć (red.): Duszpasterstwo więzienne w pracy penitencjarnej*, Lublin 2007, s. 262.
- ▶ *K. Bulat, P. Czerniak, A. Gorzelak, K. Grabowski, M. Iwański, P. Jakubek, J. Jodłowski, M. Malek, S. Młodawska-Mąsior, A. Papierz (red.), M. Stożek: Kryminologia. Repetytorium*, Warszawa 2007, s. 191.
- ▶ *J. Migdał: Polski system penitencjarny lat 1944 – 1956*, Gdańsk 2007, s. 279.
- ▶ *J. Świtka, M. Kuć, G. Gozdór (red.): Społeczno-moralna potrzeba bezpieczeństwa i porządku publicznego*, Lublin 2007, s. 188.
- ▶ *P. Marecki: Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich. Przepisy wykonawcze*, Lublin 2007, s. 175.
- ▶ *M. Goc, J. Moszczyński: Ślady kryminalistyczne. Ujawnianie, zabezpieczanie, wykorzystanie*, Warszawa 2007, s. 485.
- ▶ *B. Gruszczyńska: Przemoc wobec kobiet w Polsce. Aspekty prawnokryminologiczne*, Warszawa 2007, ss. 242
- ▶ *V. Kwiatkowska-Darul: Przesłuchanie małoletniego świadka w polskim procesie karnym*, Toruń 2007, s. 313.
- ▶ *J. Potulski: Dziecko jako przedmiot czynu zabronionego*, Gdańsk 2007, s. 264.
- ▶ *K. Ślęzak (red.): Studia i analizy Sądu Najwyższego*, Warszawa 2007, s. 185.
- ▶ *R. Zawłocki: Przepięstwa przeciwko wierzycielom w polskim prawie karnym*, Sopot 2007, s. 405.
- ▶ *Nauki penalne wobec problemów współczesnej przestępczości. Księga jubileuszowa z okazji 70. rocznicy urodzin Profesora Andrzeja Gaberle, K. Krajewski (red.): Warszawa 2007, s. 628.*
- ▶ *Formy stadialne i postacie zjawiskowe popełnienia przestępstw J. Majewski (red.): Toruń 2007, s. 207.*
- ▶ *R. Krajewski: Leksykon instytucji wymiaru sprawiedliwości i ochrony prawa*, 2007, s. 312.

6.2. Przegląd czasopism

- **Diariusz Prawniczy 2007 Nr 2**
  - ▶ *C. Michalczuk: Co z tą ekstradycją?*
  - ▶ *R. A. Stefański: Wyłączenie oskarżyciela publicznego i prowadzące postępowanie przygotowawcze.*

- ▶ *K. Buk*: Odpowiedzialność za wystawienie i posłużenie się nierzetelną fakturą VAT w świetle przepisów kodeksu karnego skarbowego i kodeksu karnego.
- **Edukacja Prawnicza 2007 Nr 5**
  - ▶ *A. Zachuta*: Samobójcze strzały (część piąta rozważań o sprawności).
- **Edukacja Prawnicza 2007 Nr 6**
  - ▶ *A. Bojańczyk*: Bezpośrednia transmisja rozprawy sądowej.
  - ▶ *A. Zachuta*: Gra z czasem (część szósta i ostatnia rozważań o sprawności).
- **Gazeta bankowa 2007 Nr 23**
  - ▶ *E. Gostomski*: Tajemnica bankowa w Szwajcarii.
- **Jurysta 2007 Nr 6**
  - ▶ *M. Malicka-Buras*: Prawnokarna ochrona czci w polskim k.k.
- **Paragraf na drodze 2007 Nr 4**
  - ▶ *R. A. Stefański*: Środek odurzający w rozumieniu kodeksu karnego.
  - ▶ *R. Owsiański*: Szacowanie energii deformacji nadwozi kompaktowych samochodów osobowych.
  - ▶ *P. Fliegner*: Straż gminna (miejska) - spojrzenie na praktyczne uprawnienia do kontroli ruchu drogowego.
  - ▶ *M. Koralewski*: Sądy 24-godzinne w sprawach o przestępstwa komunikacyjne.
- **Paragraf na drodze 2007 Nr 5**
  - ▶ *T. Widła*: Rządowy projekt ustawy o biegłych. Uwagi krytyczne.
  - ▶ *A. Bojańczyk*: Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2006 r., sygn. V KK 360/06.
  - ▶ *M. Leciak*: Zakaz prowadzenia pojazdów na wokandzie Sądu Najwyższego.
  - ▶ *R. Owsiański*: Szacowanie energii deformacji nadwozi samochodów osobowych. Boczne uderzenie w słup.
  - ▶ *K. Kędziora*: Efektywność hamowania samochodu osobowego wyposażonego w ABS na różnych nawierzchniach asfaltowych.
- **Policja 2007 Nr 1**
  - ▶ *K. Dębiński*: Pojęcie i rodzaje terroryzmu, jego ofiary i sprawcy.
  - ▶ *I. Kobus*: Kontrowersje wokół pobierania odcisków.

- ▶ *K. Frąckowiak*: Europejska konwencja praw człowieka a prawo polskie w sprawie użycia siły absolutnie koniecznej przez funkcjonariuszy państwowych.
- ▶ *M. Nepelski*: Czynna napaść wobec stosowania środków przymusu bezpośredniego przez policjantów.
- ▶ *B. Paduch*: Nowe przestępstwo z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków.
- ▶ *D. Giersz*: Stare prawo jazdy – kto ma rację.
- ▶ *R. Grabara*: Prędkość a bezpieczeństwo w ruchu drogowym.
- ▶ *M. Stefański*: Dzielnicowy wobec przemocy w rodzinie.
- ▶ *G. Herzyk, J. Stelmach*: Problematyka samobójstw funkcjonariuszy Policji. Cz. 2.
- ▶ *J. Kudła, Z. Bielecki*: Przyjęcie lub wręczenie korzyści majątkowej i zakup kontrolowany. Raport z badań (część jawna). Cz. 1.

- **Prokuratura i Prawo 2007 Nr 7-8**

- ▶ *P. Kardas*: Odpowiedzialność za nadużycie władzy publicznej w przypadku niezawiadomienia o popełnieniu przestępstwa.
- ▶ *R. A. Stefański*: Środek karny zakazu prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi.
- ▶ *J. Skorupka*: Pojęcie pieniądza w przestępstwie z art. 310 k.k.
- ▶ *R. Zgorzały*: Przestępstwo o charakterze terrorystycznym w polskim prawie karnym.
- ▶ *Cz. P. Kłak*: Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji a postępowanie nakazowe.
- ▶ *W. Grzeszczyk*: Nowela do kodeksu postępowania karnego z dnia 29 marca 2007 r.
- ▶ *R. E. Masznicz*: Przekazanie sprawy ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości (art. 37 k.p.k.).
- ▶ *A. Stankowski*: Zmiany w ustawie o prokuraturze.
- ▶ *E. Socha*: Rola subsydiarności w wykonywaniu międzynarodowej jurysdykcji karnej.
- ▶ *S. Giżowska-Szarek*: "Zajmowanie się sprawami majątkowymi i działalnością gospodarczą" jako znamień przestępstwa z art. 296 § 1 k.k.
- ▶ *B. Szyprowski*: Postępowanie sprawdzające w procesie karnym.
- ▶ *J. Rzeszotarski*: Kompendium badań fonoskopijnych.
- ▶ *A. Michalska-Warias*: Glosa do uchwały pełnego składu Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2005 r., sygn. I KZP 7/05 (dot. wykładni art. 258 § 1 k.k.).
- ▶ *M. Ciukas*: Glosa do uchwały SN z dnia 24 maja 2005 r., sygn. I KZP 5/05 (dot. wznowienia postępowania).
- ▶ *P. Gensikowski*: Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10 lutego 2005 r., sygn. II AKa 22/05 (dot. czynu współukaranego).

- **Przegląd Policyjny 2007 Nr 1**

- ▶ *R. Pullat*: aktualne trendy rozwojowe w rosyjskiej i rosyjskojęzycznej przestępczości zorganizowanej w krajach nadbałtyckich.
- ▶ *A. Mezglewski*: Prawa i obowiązki osoby podejrzewanej o popełnienie wykroczenia.
- ▶ *J. Karaźniewicz*: Kryminologiczne aspekty oszustw kredytowych w Polsce.
- ▶ *J. Kudrelek*: Zawieszenie postępowania a spoczywanie terminu przedawnienia w postępowaniu karnym.
- ▶ *W. Mądrzejowski*: Środowiska zagrożone korupcją ze stron grup przestępczych.
- ▶ *D. Potakowski*: Przeciwdziałanie praniu pieniędzy. Charakterystyka nowych uregulowań międzynarodowych dotyczących przekazów pieniężnych.
- ▶ *A. Szajowska*: Organizacja i zadania Europejskiej Akademii Policyjnej.

- **Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2007 Nr 5**

- ▶ *J. Długosz*: Europejska inicjatywa w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

- **Radca Prawny 2007 Nr 3**

- ▶ *S. Żółtek*: O istocie prawa karnego gospodarczego.

- **Monitor Prawniczy 2007 Nr 10**

- ▶ *J. Misztal-Konecka*: Zabezpieczenie majątkowe w postępowaniu karnym na składnikach majątku wspólnego małżonków

- **Państwo i Prawo 2007 Nr 5**

- ▶ *T. Szymanowski*: Opinia społeczna w Polsce o zmianach prawa karnego.
- ▶ *A. Bielska-Brodziak, Z. Tobor*: Słowniki a interpretacja tekstów prawnych.
- ▶ *O. Górniok*: Znaczenie subsydiarności prawa karnego w jego interpretacji.
- ▶ *B. Nita*: Europejski nakaz aresztowania – europeizacja prawa karnego a standardy konstytucyjne państw członkowskich UE.
- ▶ *P. Daniluk*: Prawne aspekty „chirurgicznej zmiany płci” u transseksualistów (Uwagi *de lege ferenda*).
- ▶ *A. Kustra*: Glosa do wyroku z 30 X 2006, P 10/06.
- ▶ *A. T. Olszewski*: Glosa do uchwały z 26 X 2006, I KZP 18/06.

- **Prawo europejskie w praktyce 2007 Nr 5**

- ▶ *J. Kochanowski*: Lustracja a prawo do prawdy.

- ▶ *A. Bednarczyk*: Potrzebna rozważa i umiarkowanie.
- ▶ *A. Adamska*: Sukces czy klęska.
- ▶ *Z. Rzepa*: Organizacja prokuratury w Anglii i Walii.
- ▶ *A. Rzepliński*: Opinia na temat reformy prokuratury w Polsce.

- **Przeгляд Sądowy 2007 Nr 5**
  - ▶ *M. Stanowska*: Kasacja nadzwyczajna w sprawach karnych. Część pierwsza.
  - ▶ *J. Kulesza*: Zgoda pacjenta na zabieg leczniczy a odpowiedzialność karna za nieudzielenie pomocy (art. 162 k.k.).

- **Przeгляд Ustawodawstwa Gospodarczego 2007 Nr 5**
  - ▶ *J. Długosz*: Europejska inicjatywa w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.